

ÚLOHA NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽEB PRO DĚTI A MLÁDEŽ VE SPOLEČNOSTI

BcA. Dagmar Christovová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

---

nascannované zadání s. 1

nascannované zadání s. 2

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Principy sociálních služeb uplatňované v nízkoprahových zařízeních jsou specifické pro práci s mladým klientem a jejich základní hodnoty korespondují s principy nízkoprahovosti. Na základě individuálního přístupu se pracovníci sociálních služeb snaží motivovat a naučit uživatele samostatnosti a zodpovědnosti nést si následky svého chování. Jak dokáží nízkoprahové služby motivovat mladé lidi a jak jsou jimi žádané, bylo hlavní výzkumnou otázkou. Badatelská činnost byla doplněna autentickým dokumentárním filmem z nízkoprahových klubů pro děti a mládež. Výzkum mimo jiné zjišťoval míru ohrožení patologických jevů z pohledu mládeže. Věkové rozpětí respondentů bylo od 14. do 19. let. Výzkumné šetření potvrdilo zájem uživatelů o služby nabízené prostřednictvím nízkoprahových zařízení a splněné očekávání uživatelů při kontaktu s aktivitami pořádanými nízkoprahovými službami. Zároveň bylo během studia sociálních služeb zjištěno, že služby je nutné více medializovat do širší veřejnosti včetně dětí a mládeže bez ohledu na původ, náboženské vyznání, politickou orientaci, sociální postavení, rasu, sexuální orientaci či pohlaví.

Klíčová slova:

nízkoprahovost, sociální, empatie, pravidla, přátelství, důslednost, terénní, prevence, alternativy, motivace.

ABSTRACT

English Abstract

Principles of social services in low threshold applied are specific to work with young clients and their core values correspond to the principles of the threshold. On an individual basis by the staff of social services motivate and educate users of autonomy and responsibility to bear the consequences of their behavior. How can low-threshold service motivate young people and how they are requested, that is the main research question. The research activity has been accompanied by an authentic documentation of low-threshold clubs for children and youth. The research also found out the degree of risk of pathological phenomena in terms of youth. The age range of respondents was from 14 to 19 years. The survey confirmed interest of users of services offered by low-threshold facilities and confirmed fulfillment of users expectations in contact with the activities undertaken by low-threshold services. At the same time during the study of social services have been found that the services need more publicity to wider public, including children and youth, regardless of origin, religion, political orientation, social status, race, sexual orientation or gender.

Keywords:

low threshold, social, empathy, rules, friendship, consistency, outreach, prevention, alternatives, motivation.

Motto:

Pomáháme jednomu, pomáháme celému světu.

Talmud

Poděkování:

Děkuji PhDr. Ivanu Doudovi z Nadace Drop In, řediteli občanského sdružení Proxima Sociale Ing. Ivu Kačabovi a sociálním pracovníkům z nízkoprahových klubů Krok, Jižní pól a Jedna Trojka za ochotu spolupracovat při natáčení dokumentárního filmu o sociálních službách, potažmo nízkoprahových klubech pro děti a mládež ohrožených sociálně patologickými jevy.

Poděkování také patří doc. Mgr. Juraji Fandlimu z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně z ateliéru audiovizuální tvorby, jenž mi byl nápomocen ke zprostředkování kontaktů svých studentů vhodných k realizaci projektu dokumentárního filmu v nízkoprahových klubech pro děti a mládež.

Zároveň bych chtěla poděkovat studentovi Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně z Ústavu animace a audiovize panu BcA. Milanovi Marešovi za trpělivost a obětavost přizpůsobit se termínům vhodných pro natáčení v roli kameramana i odborného střihače dokumentárního filmu.

Děkuji Bc. Petru Syrovém z oddělení „Prevence a rozvoje sociálních služeb“ v Praze 13 za poskytnutí odborné literatury a odborné rady při řešení úprav na diplomové práci.

Velké poděkování patří Mgr. Soně Vávrové Ph.D. za kvalitní konzultace při tvorbě diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ JAKO DŮLEŽITÁ ŽIVOTNÍ ETAPA	11
1.1 ŽIVOTNÍ STYL A TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	13
1.2 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ U DĚTÍ A MLÁDEŽE	14
1.2.1 Definice rizikové mládeže.....	15
2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY ZAMĚŘENÉ NA OCHRANU DĚTÍ A MLÁDEŽE	17
2.1 HISTORIE A SOUČASNOST PRÁVNÍCH NOREM ZAMĚŘENÝCH NA OCHRANU DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	18
2.2 AMBULANTNÍ A TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY	20
2.2.1 Česká asociace streetworkerů	21
2.2.2 Historie terénní sociální práce.....	22
2.2.3 Terénní sociální pracovníci a zákonodárství.....	23
3 UŽIVATELÉ NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽEB PRO DĚTI A MLÁDEŽ	25
3.1 SLUŽBY PRO MLÁDEŽ OHROŽENOU SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝMI JEVY V ČESKÉ REPUBLICE	25
3.2 ZÁKLADNÍ PILÍŘE NÍZKOPRAHOVOSTI.....	26
3.3 FORMY A DRUHY SOCIÁLNÍ PRÁCE V NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽBÁCH	27
3.3.1 Sociální případová práce	28
3.3.2 Poradenská a preventivní činnost.....	29
3.3.2.1 Volnočasové aktivity	30
3.3.2.2 Profilované poradenství	30
3.4 PRACOVNÍCI NÍZKOPRAHOVÝCH ZAŘÍZENÍ	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	33
4.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY	33
4.2 VOLBA VÝZKUMNÉ STRATEGIE	34
4.2.1 Kvalitativní výzkumná strategie	34
4.2.1.1 Využití rozhovoru	35
4.2.1.2 Filmový dokument o nízkoprahových zařízeních.....	36
4.2.2 Kvantitativní výzkumná strategie	37
4.2.2.1 Dotazníkové šetření	37
5 REALIZACE VÝZKUMU	38
5.1 ČASOVÝ PLÁN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A VÝBĚR RESPONDENTŮ.....	38
5.1.1 Konstrukce dotazníku.....	39
5.1.1.1 Pilotní ověření dotazníku	40
6 ANALÝZA DAT A VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	43
6.1 ANALÝZA A INTERPRETACE KVALITATIVNÍCH DAT.....	43
6.2 ANALÝZA A INTERPRETACE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	44
6.3 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	66
III PROJEKTOVÁ ČÁST	67
7 DOKUMENTÁRNÍ POŘAD O NÍZKOPRAHOVÝCH KLUBECH	68

7.1	VOLNOČASOVÝ KLUB JEDNA TROJKA	68
7.2	NATÁČENÝ ROZHOVOR S IVANEM DOUDOU	69
7.3	NATÁČENÝ ROZHOVOR SE SOCIÁLNÍM PRACOVNÍKEM NÍZKOPRAHOVÉHO KLUBU	71
7.4	NATÁČENÝ ROZHOVOR V NÍZKOPRAHOVÉM ZAŘÍZENÍ	73
7.5	ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ PRACOVNÍKŮ S DĚTMI A MLÁDEŽÍ.....	74
7.6	VÝSTUPY Z PROJEKTU NATÁČENÍ DOKUMENTÁRNÍHO FILMU	75
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ	84
	SEZNAM TABULEK.....	85
	SEZNAM PŘÍLOH.....	86

ÚVOD

Dnešní společnost je ovlivněna komercí, honbou za hmotnými statky, agresivitou, kultem mládí, sobeckostí, nedostatkem empatie i sounáležitosti a tichým uznáváním nečestného jednání. Žijeme ve shonu a nemáme čas na naše nejbližší.

Sociální strádání je nejvíce vidět na dětech. Pro mnoho jedinců je spojen jejich přechod z dětství do dospělosti s těžkými úskalími, kdy rady z domova ani školy nestačí a rodinu musí doplňovat pomocná ruka jiných institucí a subjektů. Každý se „pere“ se životem, jak umí. Ochota sociálních pracovníků nezavrhnout ani ty, kteří jsou bezradní a nacházejí se v duševních i materiálních potížích je úctyhodná.

Právě těmito otázkami se má zabývat diplomová práce o nízkoprahových službách pro děti a mládež. Zaměřujeme se:

- na sociální citění dnešní společnosti a legislativní úpravy sociálních služeb,
- na životní styl a trávení volného času především u problémových skupin mládeže,
- na sociální služby a jejich využití mládeže ohrožené sociálně patologickými jevy,
- na analýzu myšlení mladých lidí a příčinu jejich nespokojenosti včetně důsledků jejich jednání,
- na nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, jako jednu z forem pomoci mládeži zlepšit kvalitu jejich života i na formu, jak jim pomoc v jejich orientaci v sociálním prostředí, čímž se sníží sociální a zdravotní rizika související se způsobem jejich života.

Cílem diplomové práce není zabývat se lidmi vyhořelými či vyčerpanými z práce, ale jejich protikladných protějšků. Skupinou, která má potíže sama se sebou i se začleněním do společenského dění. Jejich krédem je násilí a agrese. Každý neúspěch považují za degradaci sama sebe a ve svém jednání jsou stále útočnější nebo, na druhé straně, upadají do apatie. Odtud pramení jejich závislost na drogách a inklinace k hrubému násilí. Právě o ně se naše společnost stará prostřednictvím nízkoprahových služeb. Míra úspěšnosti nízkoprahových služeb dětem a mládeži bude jedním z výsledků této diplomové práce.

K přijetí tématu diplomové práce mě vyprovokovalo mimo jiné i jednání mladých lidí v okolí mého bydliště, kdy jsem se zamýšlela nad otázkami: „Kam dnešní adolescenti

směřují? Co bude z těch, kteří se z nevlídného sociálního prostředí nedostanou? Jaké budou jejich morální schopnosti?“

Praktické zkušenosti ze snahy společnosti pomoci těmto problémovým skupinám jsou v diplomové práci čerpány z návštěv konkrétního nově vzniklého nízkoprahového zařízení v Praze 13, časem prověřených nízkoprahových zařízení v Praze 11 i 12 a z přímých rozhovorů se sociálními pracovníky, včetně osobního interviu s PhDr. Ivanem Doudou z Nadace Drop In v Praze.

Podklady pro závěry o péči dětí a mládež se sociálně patologickými jevy nebo jimi ohroženými včetně názoru mladých lidí na tuto pomoc vycházejí z dotazníkového výzkumu a jeho vyhodnocení. Vše je zachyceno v televizním dokumentu o nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež, který vznikl v kooperaci se studentem Ústavu animace a audiovize FMK UTB ve Zlíně. V případě zájmu může být tento dokumentární film využit i k názorné ilustraci při výuce předmětu sociální služby.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ JAKO DŮLEŽITÁ ŽIVOTNÍ ETAPA

Podíváme-li se do ranného dětství, zjistíme, že sociální vztahy s okolním prostředím nás provázejí již od útlého věku. *„Když dítě roste, vyřazuje či potlačuje obsahy, které tvořily zkušenost s rodiči, se sourozenci či s vrstevníky a je ovlivňováno vzory, s nimiž se setkává v televizních programech a v knihách. Počet a důležitost sociálních vztahů mimo rodinu prudce vzrůstá v průběhu pozdního dětství a adolescence.“* (Klíma, Kořa, 2005, s. 36)

Děti jsou velmi vnímavé. K vyjadřování svých potřeb používají zpočátku pouze smích nebo pláč. S přibývajícím věkem se naučí některé své projevy tlumit, jestliže se setkaly s negativní reakcí z blízkého okolí. Negativní a pro dětskou duši bolestivé zážitky mají v procesu vývoje dalekosáhlé důsledky v podobě ztráty sebedůvěry a náchylnosti k sociálně patologickým jevům.

„Děti potřebují vědomí hodnoty věcí okolo sebe, úkol, jemuž mohou věnovat své síly v konstruktivním záměru namísto destruktivního... Kdo chce dnešní mládeži pomoci, musí pro ni najít smysluplné úkoly a ty jí předat. Musí ale také být sám ochoten předvést smysluplný způsob života...“ (Macek, 2003, s. 29 - 30)

Děti, potažmo mladá generace, v zásadě nepotřebují nic víc než my dospělí:

- potřebu milovat,
- potřebu být milován,
- potřebu být uznáván a mít hodnotu pro sebe i pro jiné.

Také je nutno si uvědomit, že děti prožívají velmi těžké období mezi 15. a 16. rokem svého života. Zažívají vzduchoprázdno a straní se volnočasových aktivit. Začínají se bezmyšlenkově potulovat. V kapsách od kalhot ždímají tolik vytoužený občanský průkaz. Cítí se dospělí, ale nevědí si s tím rady. Brání se poslušnému chování a zároveň poznávají, že po obdržení občanského průkazu se nic světoborného nestalo kromě ukončené povinné školní docházky a jejich pocitu svobody. Pokoušejí se o samostatné přivydělání peněz. Jsou zklamaní, že prokazováním se nově nabytým občanským průkazem nic nezískali, a že o ně v podstatě není ve společnosti zájem.

Co s tím? Jak se světu ukázat, že mě má konečně tady? Pochopení nacházejí alespoň ve skupinách svých vrstevníků. S nimi posedávají na lavičkách, ucpávají si uši MP3, nosí kšiltovky nakřivo přikryté kapucou od mikiny i v největších letních parnech a bezcílně

bloumají po ulici. Legislativně jsou zodpovědní za své činy, ale do společnosti dospělých ještě přijati nejsou.

Sbírání poznatků pozitivních i negativních jedince zocelí, je-li jeho předešlá vývojová etapa postavena na správných a pevných kamenech. Ale strádá-li mladý člověk již od dětství a neví-li si sám se sebou rady, pak je to nejlepší šance chytit se špatné party a vydat se na scestí. Jeho kniha života je pak popsána nehezkými zkušenostmi a tento trend pokračuje.

Mladý člověk hledá někoho, kdo mu bude rozumět. A právě v tomto vývojovém období mohou sehrát vedle školy a rodiny významnou roli správně vedené zájmové kroužky a kluby. Nasměrovat dorůstající mládež správným směrem může vedle rodiny a školy i sociální služba pro děti a mládež, což je zájmem dětí i společnosti.

„... působí na odborníky i sociologické úvahy o formativním vlivu vrstevnických skupin v průběhu dospívání ve všech společnostech, který v současných společnostech západního typu očividně sílí. Děti tráví čím dále tím více času ve formálních skupinách v kolektivních zařízeních (ve škole, v zájmových organizacích) i v neformálních skupinách v místě bydliště. Tyto skupiny jsou mnohem větší než rodina a vliv učitelů, resp. vychovatelů na děti je v nich výrazně menší než v rodině. Díky tomu se dítě dostává dříve a na delší dobu než kdysi do intenzivní interakce s vrstevníky. Je však otázkou, zda tato interakce je demokratická, jak soudil J. Piaget, nebo zda jsou pro ni vhodným přirovnáním nemilosrdné „zákony džungle“, jak soudí konzervativní kritici soudobé civilizace. (Nepochybně při tom záleží i na druhu společnosti, na společenské vrstvě, k níž děti přísluší, na instituci, kterou navštěvují, atd.).“ (Matoušek, 2003, s. 82)

Cílem každého sociálního pracovníka, který se dostává do kontaktu s prostředím sociálně ohrožených dětí a mládeže, by mělo být sladění teorií lidského chování a sociálních systémů. Lidská práva a společenská spravedlnost patří mezi klíčové principy v sociální práci.

Zde jsou nasnadě otázky: „Dokáží sociální služby pro děti a mládež zlomit myšlení problémových mladých lidí a vytvořit z nich soběstačné dospělé jedince neškodící společnosti? Jestliže tento nelehký úkol sociální služby svými alternativními přístupy neuskuteční, kde pak končí mládež, která se nepoučí?“

„Pokud jde o samotnou práci s mladým klientem pocítujeme velké mezery ve vzdělání z pohledu sociálních služeb. Mládež neumí vyřešit nebo-li si vybrat vhodnou službu v

nepřeberném spektru nabízených služeb. Dětské chápání může být v rozporu v pochopení sociálních služeb a proto by se měla společnost zaměřit na zpřístupnění sociální pedagogiky i pro mladou generaci.“ Přednesl na mezinárodní konferenci 4. Dny sociálních prací ve Zlíně Prof. PhDr. Kraus.

Usnadnit dětem vstup do světa dospělých je hlavní doménou nízkoprahových služeb pro děti a mládež. Jejich činnost se odráží od základů zaměřených na trávení volného času v určitých vývojových obdobích.

1.1 Životní styl a trávení volného času dětí a mládeže

Obecně platí tvrzení Sakové: *„Nejvyšší frekvence aktivity mládeže ve věkové skupině 15 až 18 let je sledování televize, poslech CD, povídání si s přáteli, nicnedělání, práce s počítačem, četba knih, aktivní sportování, sledování videa, studium a příprava na školu, chov zvířat, návštěva diskoték,..."* (Sak, Saková, 2004, s.53)

Nelze ale opomenout i další názory vyjádřené PhDr. Petrem Mackem: *„Dnešní dospívající se od generací předchozích odlišují především jinou osobní zkušeností... Styl života současné mládeže rovněž charakterizuje relativně vysoká míra individuální svobodné volby, je však také doprovázena vyšší mírou osobní a sociální nejistoty... Relativizace a oslabení neměnných norem a hodnot vede pravděpodobně u mladých lidí i k vyššímu důrazu na důležitost aktuálního prožitku a situace, k vyšší orientaci na přítomnost (rychlá a intenzivní „konzumace slasti“) a k odkladům či případně úplnému odmítání dlouhodobých závazků. Projevuje se to třeba ve změně trávení volného času. Ve srovnání s minulostí současní adolescenti ve větší míře preferují pasivní formu odpočinku či jednoduchou zábavu a krátkodobé intenzivní prožitky.“* (Macek, 2003, s. 116 – 117)

Mnozí adolescenti, což především platí pro naši reprezentativní skupinu, opravdu mají potřebu slavit přinejmenším alespoň jednou za týden a domů se vracet v pohrouženém stavu v ranních hodinách. Následující den prospat a popřípadě večer pokračovat. Nočním řáděním si dokazují, že jsou dospělí, samostatní a úžasní. Jejich životy se tak naplňují zážitky pro ně nedozírnými, pro dospělého, nestranného povrchními. Vše pak ve zkratkovém písemném projevu vytukávají na klávesnici a posílají do populární sociální sítě Facebook. Toto je nebezpečné, byť takovýto způsob života je typický stále ještě pro

menší procento populace ve věkové skupině 15 až 18 let. Nepodchytí-li zájem těchto adolescentů společnost včas, tak během několika let má s nimi skutečné problémy.

1.2 Rizikové chování u dětí a mládeže

Problémem je, že v dlouhém období dospívání, tzv. sociálního moratoria (společnost nevyžaduje účast dospívajícího na trhu práce ani jiné druhy odpovědnosti), je úroveň sociální kontroly nad mládeží nízká. Část mladých lidí ze vzdělávací dráhy odpadá a stává se z ní riziková mládež u níž je vysoké riziko sociálního selhání. A nejedná se o malou skupinu, neboť v ČR v současné době 10% mladých lidí po odchodu ze základní školy nepokračuje ve vzdělávací dráze. Podle Matouška se tak dá odůvodněně předpokládat, že podstatná část těchto adolescentů je ohrožená sociálním selháním a to zejména v regionech s vysokou úrovní nezaměstnanosti a ve velkých městech.

Průběžně prováděné výzkumy společnosti ukazují, že klíčovým faktorem pro predikci rizikového chování je rodina adolescenta. Jako prevence rizikového vývoje se tradičně zdůrazňuje význam pozitivních emočních vztahů v rodině a otevřená komunikace s rodiči. Nemalý význam má však také začlenění rodiny a rodinných příslušníků do dalších sociálních struktur. Důležité je např., zda a jaké vztahy jsou mezi rodiči a školou, do jaké míry jsou rodiče v kontaktu s přáteli a vrstevníky svých dospívajících dětí, jaký je jejich celkový životní styl.

Vedle rodiny, školy a klubů může mít na adolescenty vliv i lékař psychiatr a média se shodnou propagandou. V tomto směru sehrává svými besedami příznivou roli i Český rozhlas 2 a Česká televize.

Především ve zmíněných audiovizuálních médiích jsou uveřejňovány, zatím pouze sporadicky a nepravidelně, informace i obsáhlejší pořady o trávení volného času mládeže a také o následcích užívání drog. Pediatři a psychiatři hovoří o průzkumech mladé generace i její náchylnosti k sociálně patologickým jevům a varují.

Osvěta by ale měla probíhat ne pouze prostřednictvím volně ložených letáků a statistických srovnání, ale i osobním pohovorem s lékařem při pravidelných lékařských prohlídkách. Na jedné straně jde o prevenci, na druhé straně i o věnování pozornosti problémovým adolescentům. Potřebnost takovéto propagandy byla prokázána jedním pilotním projektem, který přesvědčil, že mládež po rozhovoru s pediatrem omamné látky nevyzkouší nebo

s dalším užíváním přestane. Mladí lidé totiž mají před lékařem respekt vycházející z obav o své zdraví. Lékaři, předkládající jim argumenty, věří víc než rodičům či jiným osobám. Realizace takového projektu sice má svá byrokratická, personální, časová a finanční úskalí, ale stálo by za to, se těmto otázkám i z nastíněného pohledu věnovat. Pilotního projektu se zúčastnilo na dobu omezenou pouze několik dětských pediatrů a jestli bude další pokračování takového neobvyklého projektu nám ukáže čas.

Jak tvrdí Matoušek: *„Dobrá prevence musí předcházet všem typům sociálního selhání – kriminalitě, abúzu drog, odpadávání ze škol a z učebních poměrů, předčasným těhotenstvím, nákaze HIV virem atp. Navíc cílem primární prevence nemůže být pouhá absence sociálně patologických jevů, cílem musí být prezentace sociálně příznivého chování, tj. chování, jenž se neslučuje s jednáním protispolečenským. Jinak řečeno primární a sekundární prevence je nemyslitelná bez ohledu na hodnotovou orientaci dětí, bez podpory alternativních životních programů, odklánějících rizikové děti od stylu života, který by mohl vést k jejich společenské degradaci.“* (Matoušek, 2003, s. 267)

Služby poskytované mladým lidem čekajícím na dospělost v podobě streetworkerů nebo v nízkoprahových zařízeních (§34 odst. 1 písm. l zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) výše uvedené požadavky splňují.

1.2.1 Definice rizikové mládeže

Specifickou kategorií pro definici rizikové mládeže je potenciálně nebezpečné uskupení mládeže, kdy je pro mladého člověka potřeba vrstevnických vztahů během dospívání typická. Někdy tato potřeba vrstevních vztahů však může z různých důvodů přerůst v závislostní vztah. Nastane odtržení od běžných znaků definujících partu a vytvoří se svébytná skupina, z nichž mohou vzniknout různé delikventní či subkulturní uskupení.

Typické je, že skupina se stává ještě sevřenější, pokud jejich společná činnost přeroste v delikventní jednání. Pak v ní začne fungovat hrozba odplaty za prozrazení a nebo strach z autority vůdce.

Pro utužení vzájemné vazby osob v rámci dané skupiny začíná postupně uvnitř skupiny docházet k ideologickému zaštitění jejich činnosti. Je to snaha dát konání skupiny nějaký smysl nebo dokonce řád, založený na vyšším principu.

V takových to skupinách skoro zákonitě funguje konformita. Mladí lidé se začnou podobně oblékat, vyznávat stejný životní styl. Příkladem může být poslouchání podobné hudby, vykazováním vyhraněných postojů ke škole, práci, drogám, apod..

A aby semknutost členů skupin a jejich činnost byla zřetelná i na veřejnosti, nebo aby jejich členové se stali pro ostatní obyvatele i jakýmsi veřejným symbolem nebo dokonce „postrachem“ (záleží na jejich zaměření), tak se členi patřící do těchto „part“ prezentují společnými znaky, hesly a způsoby vystupování (squatters, skinheads, sgraffiti, punkeři a další). Všichni se drží svých přísných vnitřních norem a podrobují se v pevné hierarchii. Matoušek ve svých knižních publikacích upozorňuje na různé typy mládeže vedoucí od rasistických, přes drogové až k pseudonáboženským subkulturám.

2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY ZAMĚŘENÉ NA OCHRANU DĚTÍ A MLÁDEŽE

Dnešní sociální služby jsou jiné, než jsme znali v období před sametovou revolucí. Klíčová změna je v oblasti filozofie při jejich poskytování, kdy je důraz kladen na zájem a zodpovědnost uživatele. Podstatné také je, že u sociálních služeb pro děti a mládež se významným způsobem zvýšil podíl uživatelů, kteří „...jsou podporováni v rozvoji samostatnosti a převzetí zodpovědnosti za svůj život...“ (Janoušková, Nedělníková, 2008, s. 55)

Vzhledem k těmto skutečnostem hledala Česká republika nové metody řešení, které by oslovily zejména ty osoby, u nichž se z důvodu způsobu života vykazují určitá rizika, a to jak sociální, tak i zdravotní.

Bohužel změny v sociálních službách (a to se v celé šíři dotýká i poslání nízkoprahových zařízení) po roce 1989 neměly stanovenou přesnou legislativu. Přitom se sociální problémy prohlubovaly, vzrostla kriminalita a ve společnosti se rozšířily další znepokojující jevy, které postihovaly především mladou generaci.

Nedostatečné formální ukotvení standardů kvality sociálních služeb před vznikem nového zákona způsobilo nejednotnou metodiku práce a řízení v sociálních službách. Toto se projevilo i v řízení nízkoprahových zařízení. Absenci standardů sociálních služeb si vyřešilo každé sociální zařízení podle svého. Byly vypracovány vlastní svébytné metodiky práce s uživatelem a s doprovodným spektrem služeb v nabízených aktivitách.

Nejasná legislativa v sociálních službách trvala v České republice v podstatě až donedávna. Kvalitu poskytovaných sociálních služeb bylo možné sledovat teprve v souvislosti s přípravou nového zákona o sociálních službách. V novém zákoně byly v roce 2002 Ministerstvem práce a sociálních věcí publikovány Standardy kvality sociálních služeb.

Jak uvádí Janoušková a Nedělníková (2008, s. 27) při tvorbě standardů: „...byly využity také zkušenosti se standardy kvality sociálních služeb některých evropských zemí (zejména Velké Británie).“ Dále pokračují: „Standardy kvality vymezují 15 oblastí, dá se uvažovat o 15. úhleh pohledu, ze kterých pozorujeme a hodnotíme jednotlivé sociální služby... Poskytovatelé tak mohou v jednotlivých kritériích zvyšovat kvalitu svých služeb a poměrně přesně identifikovat oblasti, ve kterých jsou jimi poskytované služby na vynikající úrovni...“

Kritéria jsou vymezená vyhláškou č. 505/2006 Sb.“ (Janoušková, Nedělníková, 2008, s. 58)

Česká republika, stejně jako jiné vyspělé země, neutralizuje chování společensky nepříznivých a nebezpečných jednotlivců. K dětem a k problémové mládeži má náš stát specifický přístup. Snaží se zmírnit či odvrátit na ně nepříznivé působení rodičů, případně jiných osob. Nabídne buď podporu rodině, nebo alternativu k rodinné péči, jenž by se pokud možno rodině podobala.

Cesta vývoje sociálních služeb přispěla k poznání a porozumění tomu, co je podstatou nekonvenčních jevů u dětí a mládeže. Efektivně ovlivňuje realizaci nabízených sociálních služeb ve fázi hledání klíčové myšlenky pro děti a mládež ohrožených sociálně patologickými jevy a nabízí možnosti nových pohledů získaných studií problémové mládeže.

2.1 Historie a současnost právních norem zaměřených na ochranu dětí a mládeže

Pro posouzení našich opatření k ochraně dětí a mládeže před nepříznivými vlivy okolí byl zveřejněn zajímavý přehled právních norem za poslední století a historický vývoj této péče*:

- Zákon o trestním soudnictví nad mládeží (1931), připravovaný už v dobách Rakousko-Uherska, který stanovil věkovou trestní hranici odpovědnosti na 14let
- Zákon o ochraně dětí před nevhodnými zábavami (1922) bránil účasti mládeže na hazardních hrách, tanečních zábavách a zakazoval mládeži kouření a požívání alkoholických nápojů
- Zákon o právu rodinném (1949) zavedl rovná práva obou rodičů ve vztahu k dítěti
- Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (1952) zřizoval úřadovny ochrany mládeže jako justiční orgány občansko-právních soudů na každém okrese
- Trestní zákon a Trestní řád (1950) zvýšil hranici trestní odpovědnosti na 15 let
- Školský zákon (1953) definoval typy mimoškolních výchovných zařízení.

---

* Přehled odráží stav v první polovině roku 1998 Matoušek, O. (2003): In Mládež a delikvence, s. 297-8

Problémy dnešní rizikové mládeže upravuje Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., který hovoří o nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, popřípadě o terénních službách dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy.

Pro diplomovou práci byl vybrán §62 o zřizování a fungování nízkoprahových zařízení pro děti a mládež . K dispozici zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb..

Uvedený paragraf je rozložen do dvou odstavců a hovoří se v nich o cíli a základních činnostech nízkoprahového zařízení, včetně věkovém rozmezí klientů.

Cituji: „§62 (1) Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.

§62 (2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,*
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,*
- c) sociálně terapeutické činnosti,*
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“*

Činnost nízkoprahových zařízení se opírá o zákon sociálních služeb. Ten se mimo jiné zabývá i poskytováním terénních a ambulantních sociálních služeb, čili služeb využívaných i v nízkoprahových zařízeních.

Zákon o sociálních službách (§33 odst. 1 písm. l zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů).

Cituji: „§ 33 upravuje formy poskytování sociálních služeb ve čtyřech odstavcích, které jsou:

§33 (1) Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

§33 (2) Pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.

§33 (3) Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování.

§33 (4) Terénními službami se rozumí služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí.“

2.2 Ambulantní a terénní sociální služby

V praxi je terénní sociální služba výhodou oproti institucionálním (ambulantním) sociálním službám. Podle mého názoru mladá generace po bližším seznámení se sociální službou v terénu je ochotna navštívit a následně případně i pravidelně navštěvovat sociální službu ambulantní. A možná právě proto je terénní a ambulantní služba ve spojitosti se sociální prací pro děti a mládež úzce provázaná.

Soustředíme-li se na nízkoprahovou službu pro děti a mládež, zjistíme, že zájemci zde využívají terénní sociální službu v podobě sociálních terénních pracovníků neboli streetworkerů, ale také ambulantní sociální službu v podobě zařízených místností (počítačem, stolním fotbálkem aj.) doplněnou sociálním příslušenstvím a kanceláří pro sociální pracovníky.

Nalezneme zde také například kontaktní centra, která mohou být terénní, ale i ambulantní sociální službou.

Po bližším poznání uvidíme, že hranice mezi terénní a ambulantní službou ve sféře poskytování sociálních služeb dětem a mládeži jsou velmi jemné a při řešení problémů mladých lidí mají jednotlivé vzájemné vztahy různé dimenze.

Jak uvádí Janoušková v knize „Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků“ je typickým zájmem terénní sociální práce pomáhat vyhledávat možné klienty/uživatele sociálních služeb v terénu. Společná setkání tak obvykle neprobíhají na půdě organizace, která terénního sociálního pracovníka/terénního pracovníka zaměstnává. Což je výhodou, neboť tento způsob práce umožňuje kontakt s lidmi, kteří z různých důvodů sami institucionální pomoc nevyhledávají, či s lidmi, kteří případně z počátku i odmítají. Návštěvy v domácnostech uživatelů v rámci práce v přirozeném prostředí také poskytují příležitost ke spolupráci s celou rodinou a širším společenstvím.

Na druhé straně vstup do soukromého prostoru jednotlivců, rodin a celých společenství klade vysoké nároky na profesionalitu a etické chování terénních sociálních pracovníků/terénních pracovníků.

Velmi výstižná formulace charakteristiky terénních sociálních prací od Elicha* (1993) je uvedena v knize docenta Matouška (Matoušek, 2003, s.170) cituji: „... *nečeká, až se na ni kdokoliv obrátí s problémem, ale která se sama nabízí v místech sociálních konfliktů.*“

2.2.1 Česká asociace streetworkerů

Při práci s mládeží ohroženou sociálně patologickými jevy nebo vykazující znaky pro termín „riziková“ se uplatňují služby nejen na státní úrovni, ale i v oblasti neziskového sektoru. Jde především o kontaktní práci, která bývá realizována v rámci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a streetwork. Nejvýraznějším zastřešovatelem kvality těchto nabízených služeb je Česká asociace streetworkerů, která zajišťuje jejich dodržování.

„Česká asociace streetworkerů byla založena v roce 1997 sdružující odborníky z praxe i teorie dané oblasti. Tato organizace tvoří platformu pro odborný dialog na všech úrovních streetworku a napomáhá rozšiřování a zvyšování kvality sociální práce na ulici.“
(Matoušek, 2003, s. 172)

Česká asociace streetworkerů se dlouhodobě snaží zpracovat problematiku typologie a náplně poskytovaných sociálních služeb a činností nízkoprahových zařízení pro děti a mládež.

„Terénní sociální práci vykonávají terénní pracovníci neboli streetworkeri. Jsou to vyškolení pracovníci, kteří nabízejí své služby všem mladým lidem, kteří o ně mají zájem. Terénní pracovníci sami kontaktují mladé lidi, rozvíjí s nimi vztahy založené na vzájemné důvěře a respektu a na základě tohoto vztahu pak poskytují informační, poradenské či doprovodné služby. Rovněž se snaží pracovat se skupinovými normami mládeže, které jsou v rozporu s normami společenskými a intervenovat tak, aby v jejich životě docházelo k co nejmenším konfliktům s druhými lidmi, s okolím či společností obecně. Pracovníci respektují individuální volbu klienta a usilují o to, aby jednali vždy s jeho souhlasem a v jeho zájmu. Nedílnou součástí terénní práce je spolupráce či koordinace postupu s dalšími osobami či institucemi, mezi něž patří zejména rodina, škola, kurátoři pro mládež

---

* Elich, A. (1993): Streetwork v Hamburku, In: Éthum, č. 3, s. 4-10

a veřejná mediační služba, metodici prevence na školách, policie. Tato spolupráce rovněž vždy probíhá se souhlasem uživatele a v jeho zájmu a může výrazně napomoci jak mladým lidem v obtížné životní situaci, tak daným institucím v jejich preventivním či výchovném působení. Streetworkeri mají zázemí v nízkoprahových klubech, které jejich uživatele mohou rovněž navštěvovat, pokud jsou starší 12ti let a jsou ochotni přistoupit na základní pravidla klubu, což je strízlivost, zákaz agresivního jednání apod.. Těžiště práce streetworkera je ale přímo na ulici, kde se ve stanovené dny pohybují a kde nabízí a poskytují své služby.“ (<http://www.prevcentrum.cz/CKA/Terenni-prace.aspx>, k dispozici principy a metody)

Streetworker je v České republice etablován jak na úrovni státní správy ve funkci sociálního asistenta, tak i na úrovni samosprávy a nestátních organizací. Všechny uvedené úrovně se kompletně doplňují a v systému sociální prevence mají nezastupitelné místo.

Vyhledávací funkce streetworkera spočívá v monitoringu, depistáži a kontaktování členů cílové skupiny. Streetworker je nejbližší k problémové mládeži. Dobrovolníci nebo nově vystudovaní streetworkeri pro práci v terénu procházejí nejtěžším komunikačním testem až při prvních vstupech do terénu. Komunikační dovednosti jsou nezbytné pro sociálního pracovníka v každé etapě jeho práce. Tyto dovednosti samy o sobě neposkytují klientovi pomoc, jsou však základním prostředkem pro to, aby streetworker mohl navázat kontakt s klientem nebo s jeho okolím a začal tím s řešením klientova problému.

2.2.2 Historie terénní sociální práce

V badatelské činnosti mě zlákala možnost podívat se i o několik let dříve na fungující terénní sociální služby. Pohled do historie terénních sociálních služeb mi zprostředkovala písemná práce paní magistry Zimmermannové, jenž je ředitelkou o.s. Proxima Sociale, která mimo jiné provozuje nízkoprahové kluby Krok, Garáž, Jižní pól, Jedna Trojku a terénní práci s mládeží v Praze. Magistra Zimmermannová pracovala jako streetworker při městské části Prahy 5. Nyní působí také jako odborný garant a lektor vzdělávání začínajících pracovníků České asociace streetwork.

Následující pasáž je upravena (in <http://www.streetwork.cz>, dispozici historie terénní sociální práce):

Začátek sociálních služeb byl ve 20. stol. v Americe (u nás: již 1372, kdy Jan Milíč z Kroměříže založil v Praze „Vzornou obec pro padlé dívky“). Jan Milíč se poprvé věnoval především osvětové činnosti mezi mládeží a „veřejnými nevěstkami“.

Hospodářská krize v 30. letech, byla příčinou vzniku velkých skupin mladých lidí, které páchaly hospodářskou trestnou činností. Snaha sociálních pracovníků spočívala ve vniknutí do pouličních gangů, zkontaktování se s rizikovou mládeží a pracování zevnitř, na zabránění sociálního vyloučení ohrožené mládeži a tím i zmírnění kriminality. Společné úsilí chicagských výzkumníků a sociálních pracovníků vyústilo ke koncipování tzv. „Chicago – are projekt (CPA)“.

50. a 60. léta byla charakteristická masovou vlnou obliby konzumace drog, a to zejména psychodelik typu LSD. Sociální práce byly zaměřené na preventivní práci s rodinou.

Z hnutím beatníků se v 60. letech vyvinulo populární hnutí hippies. V 60. letech USA společnost procházela vlnou odporu k vietnamské válce a Amerika zažívala velké demonstrace. Konzervativní veřejnost požadovala nastolení pořádku. Represivní opatření, které následovaly se týkaly i samotné metody práce na ulici. Terénní práce jako jeden z nástrojů prevence byl dán do pozadí a v popředí se ocitla represivní opatření.

Na konci 60. a začátkem 70. let se začal v Německu objevovat zájem o zavedení metody sociální práce na ulici – „Straßensozialarbeit“. V oblasti sociální politiky týkající se problematické a rizikové mládeže se začala objevovat nutnost zavedení odlišných metod práce především pro dospívající mládež z tzv. okrajových, patologicky se projevujících skupin. Na základě statistických zjištění, ze kterých byl patrný růst kriminality, rozšíření drog a nárůst drogové závislosti u dospívajících, se instituce pracující s touto problematikou rozhodly zkusit zavést metodu streetwork.

V současném Německu jsou drogy na ústupu a sociální práce jsou zaměřené na děti, mladé lidi, uprchlíky převážně z východní Asie (Turci, Afgánci...) a na pravicové extremisty.

2.2.3 Terénní sociální pracovníci a zákonodárství

„Terénní sociální práce je jednou z metod sociální práce zaměřené na pomoc lidem nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci nebo lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách. Terénní sociální práce je poskytována prostřednictvím terénních programů podle § 69 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Sociální službou se přitom podle § 3 a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách rozumí činnost nebo soubor činností

zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Důležitým znakem terénních programů je jejich poskytování v přirozeném sociálním prostředí, které vymezuje § 3 d) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jako rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

Terénní programy jsou dále vymezeny zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 69 jako terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života.“

(in <http://www.mpsv.cz/cs/2317>)

3 UŽIVATELÉ NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽEB PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Typickým uživatelem nízkoprahových služeb jsou proměnlivá uskupení dospívajících, u nichž je velmi těžké vysledovat nějaké zřejmé společné rysy.

„Jde o neformální skupiny teenagerů, setkávajících se na určitém oblíbeném místě, trávících spolu čas, situačně sprádajících plány a realizujících podle nich své akce...“
(Klíma, Jedlička, 2007, s. 12)

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou tak určena dětem a mládeži, kteří tráví svůj volný čas na ulici, v partě či jinak neorganizovaně. Navštěvovat je mohou všichni od „jedničkářů“ z gymnázií přes „skejtáky“, vyznavače alternativního způsobu života až po "průšviháře" z vyrovnávacích škol.

Nízkoprahové služby v rámci svého poslání plní dvě základní funkce:

- poskytnout příležitost k účelnému a zajímavému trávení volného času,
- poradenskou a preventivní funkci.

3.1 Služby pro mládež ohroženou sociálně patologickými jevy v České republice

Legislativní pojetí služeb pro mládež ohroženou sociálně patologickými jevy je upřesněno v odborné publikaci od Matouška, kterou v diplomové práci parafrázuji:

V České republice je úředníkem státu Kurátor pro děti a mládež, který poskytuje problémovým jedincům poradenskou a sociálně terapeutickou pomoc. Z důvodu vysokého počtu problémové mládeže se kurátoři o svou práci dělí s jinými organizacemi zaměřenými na dlouhodobou péči. Ústavní zařízení splňující dlouhodobou péči jsou např. dětské domovy se školou, nebo diagnostické ústavy a výchovné ústavy pro děti a mládež. Pobyt mladých lidí v těchto ústavech vede k dalším deliktům z důvodu výskytu většího množství mladých lidí se sklonem k sociálnímu selhání. Po propuštění z výchovných ústavů klienti využívají domy na půl cesty po dobu jednoho roku.

Vedle uvedených zařízení se u nás zavádí program „5P“, jenž je modifikací amerického programu Big Brothers, Big Sisters. Dobrovolníci se v něm zaměřují na děti do patnácti let.

Některé nestátní organizace zprostředkovávají projekty podporující vzdělání uplatnění na trhu práce. Projekty pomáhají doplnit vzdělání ohrožené mládeži pomocí speciálních rekvalifikačních kurzů.

Velmi významnou úlohou z výčtu sociálních služeb pro rizikovou mládež sehrávají v oblasti rozvoje prosociálních zájmů nízkoprahová komunitní centra. (Matoušek, 2007)

3.2 Základní pilíře nízkoprahovosti

Slovní hříčka „nízkoprahovost“ je úzce spojená se sociálními službami. Je to termín neobvyklý, ale výstižný. Je složen ze dvou slov nízko a práh, jenž svým významem plně označuje své poslání - překonání překážky. Tato složenina má vyjadřovat odstraňování bariér a to jak v přeneseném slova smyslu, tak v jeho opravdové podobě.

Základními pilíři nízkoprahovosti jsou:

Odstranění prostorových bariér - zařízení je umístěno v takovém místě, které je klientům co nejlépe dostupné. Důležitou roli hraje především umístění zařízení v konkrétní lokalitě, prostor vstupu do zařízení i vnitřní uspořádání prostor. Zařízení se snaží vyhnout propojení svých prostor s takovými institucemi, které by odrazovaly cílovou skupinu.

Odstranění časové bariéry - provozní doba služby odpovídá potřebám klientů, je stabilní a nedochází k jejím nenadálým výpadkům.

Odstranění finanční bariéry - služba by měla být nastavena tak, aby případná finanční spoluúčast klientů odpovídala jejich možnostem. V nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež se vychází z úvahy o finančních možnostech samotného dítěte/mladistvého, nikoliv rodičů. Uživatel využívá služby nejčastěji na základě vlastního rozhodnutí s prostředky, které má běžně k dispozici.

Odstranění psychologické bariéry - služba (od vzhledu zařízení, přes vybavení až po chování pracovníků) je nastavena tak, aby neodrazovala uživatele z hlediska jeho vnímání pro něj bezpečného a příjemného prostředí. Uživatel by měl získat pocit, že se může do nabízených aktivit zapojit a nebude sociálně vyloučen.

3.3 Formy a druhy sociální práce v nízkoprahových službách

Nízkoprahová komunitní centra související se službou pro děti a mládež zahrnují práce kontaktní, situační, informační, poradenské a krizové, doprovodné i případové. Odbornou terminologii sociálních prací pro děti a mládež v níže uvedených řádcích podrobněji vysvětlují.

Kontaktní práce je základem práce s klienty, která má za cíl vytvořit dostatečnou vzájemnou důvěru a podmínky, potřebné pro rozvoj kontaktu a poskytování dalších služeb. Součástí kontaktní práce je hledání a upevňování hranic komunikace s klientem a kultivování jeho schopnosti vyjádřit své potřeby a naučit se využívat existující nabídky služeb. Kontaktní práce má nejčastěji podobu rozhovoru v prostorách nízkoprahového zařízení, kontaktní práci lze vykonávat také na ulici – streetwork.

Situační intervence se využívá při řešení aktuální problémové situace v prostorách zařízení (nebo v rámci aktivit klubu/centra). Nejčastěji se jedná o intervenci související s porušením stanovených pravidel nízkoprahového zařízení, vymezováním hranic a norem, řešení konfliktů při zabezpečování příznivé atmosféry a podmínek v klubu.

Prostřednictvím **informačního servisu klientovi** pracovníci zařízení poskytují potřebné specifické informace. Informační servis je většinou prováděn ústní formou, může být doplněn také formou písemnou – letáky, vytištění informačních údajů.

Informace jsou zaměřeny na konkrétní aktuální potřeby klientely, jedná se především o informace k instrumentálním tématům (škola, rodina, brigády), sociálně právní a zdravotní témata (právní normy, bezpečný sex, rizika užívání návykových látek) nebo další specifická témata podle dohody s uživatelem.

Poradenství probíhá formou rozhovoru s uživatelem. Poradenství se v první fázi soustředí na formulaci daného problému (dotazu) a zhodnocení situace. Pracovník zařízení posléze uživateli poskytne rady, doporučení a možnosti vedoucí k řešení daného problému. V rámci poradenství je věnována pozornost budování a zvyšování uživatelských kompetencí.

Pomoc v krizi (krizová intervence) a pomoc při řešení vzniklé situace je diagnosticko-terapeutický přístup přispívající ke zvládnutí psychické krize. Krizová intervence může mít podobu rozhovoru směřovaného k základní orientaci v příčinách krizového stavu, cílené intervence zaměřené na zvládnutí potíží. Součástí intervence jsou návrhy konkrétních

vhodných opatření vedoucí ke zlepšení klientovy situace. Rozsah intervence se odvíjí od kvalifikace pracovníka zařízení. Pracovník bez kvalifikace poskytne uživateli v krizi pomoc pouze v rozsahu akutní intervence s odkázáním na odborníka (s případným doprovodem).

Kontakt s institucemi ve prospěch uživatele, jedná se o intervence realizované pracovníkem (ústně, telefonicky, písemně) s institucemi návazné péče nebo dalšími institucemi. Kontakt je vždy realizován se souhlasem a po uvědomění uživatele, pokud je to možné, tak za jeho přítomnosti.

Doprovodná práce je doplňkovou sociální službou nízkoprahových zařízení, kdy je uživatel doprovázen pracovníkem do zařízení poskytujících návazné nebo speciální sociální služby či do jiných institucí. Pracovník zařízení může též asistovat při jednání s institucí.

Případová práce představuje dlouhodobou cílenou individuální práci s uživatelem při řešení konkrétní životní situace.

Veškeré sociální práce se mohou odehrávat na dvou úrovních.

První úroveň běžněji užívaná je skupinová. Zde je cílená aktivita poskytovaná skupině uživatelů, zaměřená na rozvoj psychosociálních dovedností a je časově (prostorově) ohraničena.

Do druhé úrovně se řadí sociální práce s blízkými osobami, které zahrnuje poradenství nebo informační servis poskytovaný blízkým osobám uživatele např. rodičům, přátelům, kamarádům. Je nezbytně nutné mít stále na paměti, že kontaktování blízkých osob musí být vždy realizováno pouze se souhlasem uživatele, což může být provázeno s určitými potížemi.

3.3.1 Sociální případová práce

V nízkoprahových zařízení nebo-li službách pro děti a mládež se velmi často implantuje sociální případová práce. Jedná se propracovanou metodu pomáhající lidem tak, aby si pomohli sami.

Vychází se z poznání, že ani nejodpovědnější a nejangažovanější sociální pracovník nikdy nedělá pro klienta to, co klient může udělat pro sebe sám. Systém práce se opírá o následující zásady:

- začínat tam, kde se klient nachází,
- akceptovat klienta takového jaký je,
- snažit se do starých problémů vnášet nové porozumění,
- nabízet klientovi jiné úhle pohledu, novou perspektivu.

Pravdou je, že ne vždy je diagnostika postižené psychiky nebo sociální situace přístupná plnému poznání. Naproti tomu uskutečnění prvních i nepatrných změn, na něž je zaměřen alternativní přístup, vede klienta k naději, že získal větší kontrolu nad svým chováním a posiluje jeho důvěru v budoucnost. Cítí, že mohou přijít další změny a při jejich uskutečňování se stává odborníkem na vlastní zážitky a jejich význam.

„Nejde o nic jiného než o rozvoj pozitivních motivů, které ovlivňuje lidské chování a k nimž patří především snaha o přežití, potřeba někam patřit, být prospěšný, mít úspěch a radovat se ze života.“ (Matoušek, 2003, s.115)

3.3.2 Poradenská a preventivní činnost

Zásadní význam nízkoprahových klubů je v jejich poradenské a preventivní činnosti umožňující dětem a mladým lidem popovídat si, nebo se svěřit se svými problémy, které mohou s pomocí pracovníků vyřešit. Kluby tak vytvářejí pro děti chráněný prostor, v němž dospívající najde své místo, což je přesně to, co na anonymních sídlištích chybí. Mládež je během pobytu v klubu chráněna a současně pod "dozorem" zkušených a pro tento účel školených pracovníků.

„Vědomí skupinové příslušnosti, solidarita a vzájemná kamarádská pomoc většinou podporují pozitivní emoce a sebeúctu. Mohou ovšem vést i k rizikovému chování, protože právě pro ně jsou typické skupinové formy aktivit (konzumace alkoholu a jiných drog, promiskuita, delikvence, násilí, atd.). Nebezpečné je, je-li hodnota určité skupiny absolutizována a není-li doplněna dalšími „emočními kotvami“ v jiných vztazích...“ (Macek, 2003, s. 81)

Útočiště ve skupinách na hraně společnosti nacházejí podle Matouška mladí lidé trpící nedostatkem základních sociálních potřeb. Citují: *„Z hlediska geneze jde o skupiny*

náhradní, v nichž její členové hledají hodnoty, které postrádají v rodině, např. citové vazby, ocenění, uznání, přijetí, podporu. Život ve skupině jim nahrazuje chybějící vztahy.“ (Matoušek, 2003, s. 174)

3.3.2.1 Volnočasové aktivity

Kluby jsou kromě poradenské a preventivní činnosti také volnočasovou alternativou za různé zájmové kroužky a jiné organizované aktivity. Nízkoprahové kluby mladým lidem nabízejí programy v širokém rozsahu. Jsou vybaveny audiovizuálním zařízením pro poslech muziky (každý si může donést svoji), přístroji na promítání filmů, sportovním a herním načiním, Například stolní fotbal, stolní tenis, půjčovnou sportovního vybavení.

Kluby se snaží být pro mládež atraktivní a vstřícné. Jejich aktivity vycházejí ze zájmů mládeže. V nabídce můžeme nalézt i propůjčování klubových prostor pro nadšence divadelní tvorby. To dává příležitost nejen klientům, ale i divákům věnovat se kultuře.

V akcích pořádaných nízkoprahovými kluby nechybí ani expedice spojené s bivakováním ve volné přírodě. Snad se při realizaci sociální pracovníci řídí ukazatelem publikovaným v knize od docenta Matouška: „*Great things are done when the men and mountains meet, řekl kdysi kdosi moudrý v Anglii. Volně přeloženo to znamená, že když se setkají lidé s horami, podaří se velké věci.*“ (Matoušek, 2003, s. 204)

Činnost klubů však nejlépe přiblíží program jednoho z nich vloženého do příloh diplomové práce (viz příloha pod názvem: „Leták s nabízenou atrakcí pro děti a mládež“, s. 88).

3.3.2.2 Profilované poradenství

Alternativní nabídka může být i v profilovaném poradenství, které vede k ozdravení činnosti klubu tak, aby bylo více žádoucí pro širší spektrum mládeže. Takovýto pilotní projekt bude v nejbližších měsících realizován v jedné městské části Prahy.

Navržená optimalizace klubu popřípadě transformace sociální služby v tomto případě spočívá v návaznosti na vyprofilované poradenství tzv. multifunkčnost služeb v konkrétních podmínkách s předpokladem dosažení inspirujících výsledků pro seberealizaci uživatelů. Propojení terénních programů s mobilním zázemím pomocí předsunuté buňky –

maringotky je výborný nápad, který pojme více klientů o sociální službu, byť všechny zasáhnout nemůže.

3.4 Pracovníci nízkoprahových zařízení

Minimalizování překážek v užívání nízkoprahových služeb dovoluje klientům volně přejít k pracovníkům pracujícím v nízkoprahových zařízeních.

Pracovníci v programu „Nízkoprahové služby“ většinou tvoří tým složený z:

- sociální pracovník (VŠ vzdělání v oboru sociální práce nebo jemu příbuzném),
- kontaktní pracovník,
- terénní pracovník,
- poradce,
- dlouhodobí stážisté (většinou studenti humanitních oborů).

Tým pracovníků se navzájem doplňuje svými specifickými znalostmi a dovednostmi. Pracovníci programu „Nízkoprahových služeb“ se přitom vzdělávají stážemi v jiných nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež a účastní se vzdělávacích kurzů a seminářů. Oficiálně jsou dnešní nízkoprahové služby velmi dobře zorganizovanou činností.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo:

- posoudit účelnost a využitelnost sociální nízkoprahové služby jako formy volnočasových aktivit,
- analyzovat zájem mladých lidí o nízkoprahové sociální služby,
- zabývat se příčinou obecné nevědomosti o nízkoprahových sociálních službách,
- posoudit kvalitu pracovníků sloužících v nízkoprahových zařízeních a úroveň jejich odborné přípravy,
- zvážit, které další instituce by mohly pomoci k výchově mládeže k sociální toleranci a vzájemnému porozumění.

K realizaci tohoto záměru bylo třeba se zabývat tématikou vzdělanosti a sociální adaptibilitou mládeže, prevencí rizikového chování mladých lidí v daných lokalitách, uskutečnit rozhovory s pracovníky sociální služby i s členy jednotlivých klubů, navštívit odborníky – psychology a psychiatry zabývající se mládeží, hovořit s učiteli i se zástupci komunální politiky.

4.1 Hlavní výzkumné otázky

Jako výzkumný problém jsem si ve své diplomové práci vymezila zjišťování názorů a postojů mladých lidí k nízkoprahovým sociálním službám.

Hlavní výzkumné otázky:

- Jaký mají názory a postoje mladí lidé k nízkoprahovým sociálním službám?
- Jak vnímají mladí lidé potřebnost sociálních služeb poskytovaných ohroženým dětem a mládeži?
- Jak pomáhají sociální služby dětem a mládeži v orientaci se v sociálním prostředí?
- Využívají sociální služby vhodné nástroje k odstranění problémů mladistvých?

4.2 Volba výzkumné strategie

Pro diplomní práci bylo využito smíšených výzkumných metod, kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu zaměřeného na znalosti a postoje respondentů (především adolescentů) ke konkrétnímu tématu. Odborná terminologie využívaná pro smíšenou metodu vychází z pravidel Hendlem popsanych v odborné publikaci „Přehled statických metod zpracování dat“.

„S tím jak se upevnila pozice kvalitativního výzkumu a zároveň se uznala komplementarita obou přístupů, se začali metodologové také více věnovat otázce jejich kombinování... Smíšený výzkum je obecný přístup, v němž se smíchávají kvantitativní a kvalitativní metody, techniky nebo paradigmaty v rámci jedné studie.“ (Hendl, 2005, s. 60)

Na úvod je použita kvalitativní metoda sběru dat, po jejich shromáždění a analýze následuje dotazování pomocí strukturovaného dotazníku v rámci statického šetření a potom je provedeno dodatečné hloubkové dotazování vybraných účastníků.

4.2.1 Kvalitativní výzkumná strategie

V psychologickém smyslu je orientace na mnohost jednotlivých kvalit sestupem do hloubi lidské psychiky a odhalování jejich nejskrytějších zákoutí. Jde zde o co nejhlubší ponor do problému, který vede k pochopení jednání člověka nebo jedince vycházející ze zmapovaných podmínek, motivací jeho jednání. Poté je provedena interpretace prostřednictvím celistvého „příběhu“, ve kterém se objeví jak celek, tak jednotlivé detaily získané během badatelova zkoumání.

Kvalitativní (psychologický) přístup je nedílnou součástí výzkumu pro sociální služby a jejich komunikace. Využívá psychologické postupy, kterými se snaží zachytit a prozkoumat, co se děje v lidské psychice. K tomu nám sloužily pohovory s mladými lidmi, doplňované neveřejnými informacemi od sociálních pracovníků. Tento postup napomohl k hlubšímu poznání projevů rizikové mládeže a činnosti sociálních zařízení. Využívané metody byly pochopitelně podle specifických potřeb transformovány a modifikovány. Psychologický přístup byl vynucen potřebou, co nejlépe porozumět člověku v roli klienta. Snahou bádání bylo (v závorce jsou uvedena osobní hodnocení vytyčených úloh):

- poznat cílové skupiny - (návštěvnost nízkoprahových klubů je rozvrstvena v jednotlivých časových pásmech: v časných odpoledních hodinách dochází do

klubu žáci školou povinní, kteří odcházejí okolo 16. hodiny domů, připravovat se do školy na následující den a ve večerních hodinách do klubu přichází dorost ze středních škol nebo učilišť),

- analyzovat jejich potřeby - (obě skupiny uživatelů mají zájem o vzájemnou komunikaci a řízenou zábavu, které se mohou nebo nemusí účastnit podle jejich naladění),
- zjistit jejich motivaci - (konkrétní vzor nebo-li idol nemají, čekají na motivaci ze stran sociálních pracovníků, jsou zde ale i případy, kdy byli motivováni názorným příkladem a pak podle něj jednali i ve svém okolí - například pomoc druhým v nouzi),
- posoudit jejich hodnotovou orientaci - (hodnoty mají jako ostatní jejich vrstevníci, což je: zájem o jejich osobu, přátelství a lásku),
- pochopit jejich postoje, myšlení a procesy vnímání - (jsou více či méně nedůvěřiví, důvěřují svému prostředí a okolí, dokáží se nazlobit nebo urazit, ale nevydrží dlouho „stát opodál“, většinou do druhého dne na vše zapomenou).

4.2.1.1 Využití rozhovoru

Při setkáních badatele s respondenty byl využit rozhovor strukturovaný i polostrukturovaný s otevřenými, zavřenými a polootevřenými otázkami. Rozhovory byly zaměřeny především na vztah mladých lidí k rodičům a sourozencům, na kamarády a jejich party, na to, co jim v životě dělá radost a co se jim nelíbí, co by chtěli napravit, jaký mají vztah ke škole, učitelům a vůbec dalšímu poznání. Vyžadované informace byly získávány v přímé interakci s respondentem. Zajímavá přitom byla reakce mladých lidí – nejdříve ostýchavá, zavádějící, ale postupně stále upřímnější. V obecných otázkách se u rizikové mládeže neobjevilo nic neobjevného a nového. Mimo zřejmých sociálně patologických poruch se ukazuje, že mladí lidé nejsou od podstaty asociální. Jejich excesy jsou projevem protestu a vzdoru. Je to jakási forma trestání společnosti i blízkých (obvykle rodičů) za nepochopení, prezírávání, podceňování a šikanování. Zajímavý je však fakt, že nízkoprahové kluby jim vyhovují. Oni totiž ve své většině chtějí poznat něco nového, byť pro jiné lidi běžného. Hlavně však chtějí získat kamarády (o lásce se tady nedá mluvit, třebaže-li se postupně s přátelstvím vyvíjí). Mladí lidé chtějí být v něčem dobří – jejich metou je uznání s

oceněním, uznání s pochvalou - což je poznatek nesmírně kladný a v rámci sociální práce maximálně využitelný.

4.2.1.2 Filmový dokument o nízkoprahových zařízeních

Dodatečný hloubkový skupinový rozhovor (Focus Groups) byl zaznamenán na kameru a prezentován v dokumentárním pořadu, který je zařazen v projektové části diplomové práce.

Zajímavě jsou zde zachycené emoce residentů a jejich hodnocení, kdy hodnotili míry dopadu sociálního zařízení na jejich zvyky. Neobvyklá příležitost přímého setkání se vzorkem této speciální skupiny respondentů prostřednictvím filmu byla hloubkovou studií jednotlivých uživatelů nízkoprahových služeb, viz. přiložený filmový dokument.

Do dokumentárního pořadu se navíc podařilo získat osobní rozhovor (Face to Face) s PhDr. Ivanem Doudou z Nadace Drop In, který se stal stěžejní záležitostí v rámci získání informací u již návykově zasažených jedinců. Rozhovor proběhl v přátelském klimatu uvnitř Nadace Drop In v ulici Karolíny Světlé v Praze 1. Cílem bylo zjistit propojení mezi nízkoprahovými službami v jednotlivých částech Prahy, popřípadě středočeského kraje s Nadací Drop In. Spolupráci jednotlivých úseků sociálních služeb uskutečněný rozhovor potvrdil. Bylo mimo jiné zjištěno, že sociální pracovníci/pracovníci v terénu se aktivně podílejí na prevenci sociálně patologických jevů. (Viz. kapitola „Natáčený rozhovor s Ivanem Doudou“ v projektové části, s. 69.)

Další rozhovor charakterizující práci v sociální oblasti mládeže je v dokumentárním filmu zaznamenán s jednotlivými sociálními pracovníky v nízkoprahových klubech. Sociální pracovníci měli stejné otázky, které byly individuálně modifikovány. Rozhovory probíhaly v tříměsíčním časovém horizontu a v každém klubu jednotlivě. Cílem bylo sebrat co nejvíce odborných znalostí a osobních zkušeností, které se pak ve filmovém dokumentu třídily. (Viz. kapitoly: „Natáčený rozhovor se sociálním pracovníkem nízkoprahového klubu, Natáčený rozhovor v nízkoprahovém zařízení, Alternativní řešení sociálních pracovníků s dětmi a mládeží“ v projektové části, s. 71-75.)

4.2.2 Kvantitativní výzkumná strategie

Oproti kvalitativnímu výzkumu stojí výzkum kvantitativní se svým způsobem zkoumání, (v závorce je uveden zrealizovaný způsob):

- Dotazníkové šetření - respondent zaznamenává své odpovědi na otázky otevřené, uzavřené a polootevřené do tištěných formulářů. V průzkumu bylo použito otázek uzavřených a polootevřených. Otázky byly z 80% uzavřené z důvodu zřetelných odpovědí. Dotazníky byly vyplněny v terénu za přítomnosti streetworkera a anonymně prostřednictvím internetu.

4.2.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazníků z terénu se vrátilo v časovém horizontu dvou měsíců třicet tři, což je bohužel nízké číslo pro věrohodnou analýzu.

Dotazníků z internetu bylo vyplněno dvacet osm. Časový horizont z deseti dnů byl prodloužen o dalších dvacet dní. (Viz. příloha pod názvem: „Technické podklady u dotazníku v terénu i na serveru „vyplnio.cz“, s. 105.)

Při dotazníkovém šetření na internetu byl vzat potaz jednoduššího sběru dat. Aby bylo dosaženo většího procenta návratnosti, nebyla zde upřesněna věková hranice ani způsob využívání volného času. Tím byl splněn požadavek na větší přesnost ve zjištěných dat, co se týče názoru široké veřejnosti a v přínosu pro jednotlivce při závěrečném revizním šetření.

5 REALIZACE VÝZKUMU

Na tomto místě je dlužno poděkovat Městskému úřadu pro Prahu 13 a nízkoprahovým zařízením v Praze 11, 12 a 13. K výzkumu byli vstřícní a nabídli všemožnou pomoc.

Městský úřad pro Prahu 13 například poskytl obsahovou analýzu o rizikové mládeži realizovanou v předchozím období. V analýze jsou popsány postoje, normy a zájmy občanů v Praze 13. Podklady se staly východiskem pro dotazníkové šetření.

Sebraná data z dotazníkové kampaně jsou zpracována do tabulky v programu Microsoft Excel 2000. Data jsou doplněna co nejpřesnější interpretací. Získané hodnoty jsou uvedeny jak v absolutní, tak i relativní hodnotě.

Dotazy realizované formou přímého rozhovoru v nízkoprahovém zařízení jsou doplňkové a proto nejsou do tabulkové analýzy zařazeny, i když jsou v analýze komentovány.

5.1 Časový plán výzkumného šetření a výběr respondentů

Dotazníkové bádání bylo rozloženo do více rovin, přičemž se flexibilně přizpůsobovalo postupnému vývoji. Výsledkem dotazníkové šetření v rozmezí tří kalendářních měsíců bylo 61 vyplněných dotazníků od respondentů z terénu i ze serveru „vypln.to.cz“.

„V rámci kvalitativního výzkumu je hlavním prostředkem pro získávání dat sám výzkumník. Proto musí popsat sebe samého a charakterizovat svůj vztah k oblasti výzkumu, své hodnoty apod. Ve zvláštním odstavci popisuje svoji přijatou roli v terénu, proces získávání přístupu k účastníkům a k místu výzkumu. Také zmiňuje své zkušenosti v navázání interpersonálních vztahů a svoje reciprocity.“ (Hendl, 2005, s.158)

Předmětem výzkumu se stala především riziková mládež. Převážně na ní se zaměřila dotazníková akce. Šlo o adolescenty ve věku od šestnácti do devatenácti let - potenciální uživatele nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Výzkumný vzorek spočíval v dotazování dětí a mladistvých z hlavního města Prahy v jejich obvodových částech 11, 12, 13 a přes internetové stránky, potažmo sociální sítě.

V roli recipienta při výzkumu nabízených sociálních služeb pro děti a mládež byl hledán způsob, jak danou cílovou skupinu skutečně co nejúčinněji oslovit a kde zasáhnout. Při výzkumu byla dodržována etická jednání a počítáno s možností odmítnutí respondentů se zúčastnit. Byla brána v úvahu práva všech respondentů, včetně nezletilých. Před každým

osobním vstupem byl vyžádán souhlas dotazovaného a nebylo naléháno na choulostivé odpovědi, které by mohly ohrozit anonymitu respondenta nebo ho vnitřně zranit. Přesto lze konstatovat, že mladí lidé byli k výzkumu vstřícní a obvykle se i rozpovídali. Bylo zřetelné, že jejich problémy je tíží a že pouze neznají cestu, kterou by se měli vydávat.

5.1.1 Konstrukce dotazníku

Použitá konstrukce dotazníkového šetření byla následující:

- Prvním krokem před tvorbou otázek bylo mapování, které samo osobě vedlo k „odstranění tabu“, tedy otevření prostoru pro komunikaci s respondenty nad daným tématem prostřednictvím dotazníkového šetření. Zaslouhou přístupu Městského úřadu v Praze 13 a vstřícnosti sociálních pracovníků nízkoprahových služeb s poskytnutím informací se podařilo, celkem podrobně předem zmapovat prostředí a umožnilo nalézt vhodné, od sebe rozlišné typy zařízení, včetně kontaktování nezbytných osob. K analýze napomohla upřesněná hlediska úrovně znalostí zachycená v oblasti sociální terminologie, v nichž mají dospívající zásadní mezery.
- Úrovně postojů a jejich rozdílnosti vyjádřené v pocíťování norem názorů, často i výrazně ovlivněné vrstevnickou konformitou.
- Závažnosti rizikového chování spočívající v uvědomění si nejrizikovějších míst a typických rizikových chování, v němž se dospívající ocitají.

Další aspekt pro tvorbu dotazníku je publikován Vysekalovou: „*Základní podmínkou toho, abychom mohli sumarizovat odpovědi respondentů, je skutečnost, aby respondenti odpovídali na stejné dotazy v jednotném pořadí. Při dotazování se musí dodržet naprosto standardní postup, naprosto stejná formulace otázek, protože i drobná formulační změna může posunout smysl otázky.*“ (Vysekalová, 2001, s. 42)

Jak už bylo sděleno, otázky výzkumu byly kombinované, tj. polootevřené a zavřené. Polootevřená forma dotazů dala respondentům možnost částečného volného vyjádření. Polootevřených otázek bylo šest z celkového počtu třiceti otázek. Příklad jedné z polootevřených otázek: „Na koho se můžeš nejvíce spolehnout?“

Uzavřené otázky s jasnou odpovědí byly však pro výsledky zásadní. Zde jsem potřebovala znát jasnou a přímou odpověď. Z celkového počtu uzavřených otázek bylo použito dvacet čtyři. Příklad jedné z uzavřených otázek: „Co upřednostňuješ v partnerských vztazích?“

Otázky jsou volené jednoduše a srozumitelné vhodné pro dotazované. Vynechány byly i grafické úpravy. (Viz. příloha pod názvem „Dotazník s grafikou“, s. 89.)

Očekávalo se, že mladé lidi bude vyplňování dotazníku zajímat, pokud jim bude podán ve správný čas a na správném místě. V terénu pomáhali při dotazníkové akci streetworkeri, kteří znají své uživatele a vědí, že nástrojem sociálního začleňování je zaměstnanost klientů.

5.1.1.1 Pilotní ověření dotazníku

Hlubší vhled do způsobu a procesu vnímání sociálních služeb samotnou mládeží byl uskutečněn pomocí výzkumných technik uvedených v předešlých odstavcích. Pilotní ověření dotazníku stanovilo výchozí rámec studie a výzkumné, průběžně modifikované otázky. Cílem pilotního projektu bylo zjistit, zda informace, získávané prostřednictvím dotazníku v naší populaci vůbec existují a zda jsou dosažitelné, čímž se potvrdí reálnost celého výzkumného šetření s určeným hlavním cílem bádání.

Orientace byla na problémovou městskou část v Praze, všeobecně známou velkým výskytem sociálně patologických jevů mladistvých. Pilotního ověření dotazníku se zúčastnil vedoucí oddělení „Prevence a rozvoje sociálních služeb“ na MÚ pro Prahu 13 Bc. Petr Syrový (dále B) a mladý muž, který nízkoprahové služby nevyužívá a zná je pouze z doslechu vrstevníků (dále A). Realizace pilotního ověřování proběhla v období před dotazníkovým šetřením v únoru 2010 formou kvalitativního postupu.

Jednalo se o tyto otázky a odpovědi.

Proč není nízkoprahový klub blíže vyhlášeného problémového sídliště?

A: Na tomto sídlišti je nemožný, protože není žádný přístřešek v okolí, který by byl dostatečně vzdálen od obytných domů.

Důvod dostatečné vzdálenosti a popřípadě odlehlosti jsou nehezské grafity na budově nebo rychlé vyhrocení situací v podobě pouličních rvaček v blízkosti běžného dění.

B: Prostor určený pro nízkoprahový klub byl dle žádostí obyvatel vytypovaného sídliště využit pro založení pošty.

Myšlenka důvěrníka v blízkosti bydliště je výborná. Využívají jí klienti klubu?

A: Nikdo se nesvěřuje. Chybí zde anonymita. Mnoho mých vrstevníků se svěří na linkách SOS. Svěřit se v okolí? Ztratím tvář! Vysmějí se mi v případě provalení mého vyzpovídání v klubu. Nemám problém se svěřit u psychologa. To již mnoho spolužáků udělalo a klidně se s tím chlubí. Psycholog je „cool“. Vždyť v Americe má psychologa snad každý druhý občan.

B: Děti na sebe řeknou vše. Odbornost psychologů v klubech je dána zákon č.108/2006 Sb. Vedoucí klubu jsou vždy v páru muž a žena, tak aby byla zabezpečena možnost výběru k sdílení problému klienta odborníkovi. Samozřejmě nesmím opomenout klíčové téma a to je důvěryhodnost.

Z jakého důvodu navštěvují mladí lidé nízkoprahový klub?

A: Nízkoprahové kluby jsou využívány pouze v období zimy, kdy není kam jít. Venku je nevlídně a na hospodu nebo čajovnu brzo. Ale úderem sedmé možná i dřív již nebaví pinkání míčku přes síť. A tak se jde do hospody popřípadě čajovny.

Čajovna je v našem okolí jedna a hojně navštěvovaná mládeží. Její náplň není popíjení u horkého šálku čaje a vedení filozofických řečí. Ba naopak, kouří se zde z vodní dýmky a rozlévá alkohol. (Poznámka autora diplomové práce: uvedená čajovna byla v lednu 2011 uzavřena.)

B: Mladí lidé, kteří již zakopli a hledají cestu zpět.

Kdo navštěvuje klub?

A: Do klubu chodí feťáci a alkoholici, ale klub je nevyhlášen. Nezanedbává na nich žádné následky. Snad jedním procentem může pomoci, ale větší váhu bych do něj nekládám. Mládež závislá již na některých omamných látkách klub využívá pouze jako možnou náhražku v době nepříznivého počasí, ale ne z důvodu obrácení se na své cestě úpadku. Navíc je tu i blok pro ty, kteří se nechtějí touto cestou sblížovat s vrstevníky, kteří jsou na tom "ještě hůř než oni sami".

B: Záleží na prvních účastnících, kteří si zde vytvoří pak své teritorium a nepustí do něj jiné zájemce. Z toho důvodu chceme rozšířit možnosti mobilním zázemím pomocí maringotek, jenž poskytne požadovanou službu zájemců tzv. na půl cesty do klubu. Důraz

je kladen na použití vhodných nástrojů, jenž zabrání mládeži ve skončení v ústavní péči. Nejednou jsem se setkal s rodiči přicházející za mnou do kanceláře se žádostí: odved'te mého syna-dceru do nějakého ústavu, nezvládáme jejich výchovu.

Je nízkoprahový klub mezi mládeží známý?

A: Ne, není. O klubu se moc neví. Já jsem se o něm dozvěděl přes kamarády ze školy, která byla zakladatelem myšlenky klub otevřít. Vědí o něm pouze v okolí této školy. Do dalšího sídliště se informace o existenci klubu těžko dostane.

B: Záleží na tom, kdo klub vede a jak je aktivní. Velmi důležité kritérium vedoucího klubu je jeho všestrannost. Ústní reklama v tomto případě funguje výborně.

6 ANALÝZA DAT A VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Výstupní práce byla v podstatě analýzou, kdy bylo na data pohlíženo z více perspektiv. Jednotlivé údaje spolu souvisely a byly zde důvody vzájemných vazeb. Výslednou analýzou je třeba posuzovat v širších souvislostech.

Protože se odpovědi nevrátily ve větším množství, (ze sta dotazníků v terénu se mi jich vrátilo vyplněných třicet tři a na serveru „vypnto.cz“ odpovědělo dvacet osm respondentů), má dotazníkové šetření nízkou vypovídající hodnotu. Kvalitativní zkoumání u vybraných respondentů umožnilo vyvodit zobecněné závěry tzv. indukce. Psychologická explorace byla využita v rámci kvalitativního výzkumu, kdy byly analyzovány vztahy, závislosti a motivační struktury jednotlivých členů cílové skupiny. U kvantifikovaných údajů bylo umožněno zkoumat závislosti a dedukovat kauzální vztahy, tvořit tzv. dedukce. Jistým přínosem byl i dokumentární pořad, který byl zahrnut jako doplňková metoda do výsledků celkového kvalitativního výzkumu.

6.1 Analýza a interpretace kvalitativních dat

Názor na kluby se mezi adolescenty lišily. Měřítko bylo rozličné. Kluby lze charakterizovat jako příležitost a možnost. Kluby by měly být budovány ve vazbě na kriminalitu v oblastech sociálně patologickými jevy postižených, i když nelze očekávat snížení kriminality v ohrožené oblasti.

Obecně lze tvrdit, že všude se najde menší či větší skupina mladých lidí, jenž neznají své mantinely. Jsou to adolescenti, kteří potřebují navést na správnou cestu a kluby jim jsou svou nabídkou v tomto směru nápomocní.

Riziková mládež si nadevše cení kamarádství a svobody - v jejich pojetí vnímané jako možnost chovat se podle okamžitého nápadu. Neuvědomují si, že svoboda je v podstatě poznaná a uznávaná nutnost, daná zákonnými ustanoveními, která nelze svévolně porušovat.

Mladí lidé nesnášejí zákazy a příkazy. Proto je záležitostí společnosti postupně mládeži ukázat něco jiného, nového tak, aby si podprahově uvědomili, že protest není tím hlavním a nezbytným projevem upozornění na svou existenci. Nízkoprahová zařízení jsou v tomto směru prvním vykročením, byť v rámci celé společnosti zatím nevýrazným.

Podstatné je, že rizikovní adolescenti v klubu pravidla respektují, třebaže po opuštění prostor klubu se společenským pravidlům ještě vzpouzejí. Vstřícným výchovným zaměřením si dorůstající mládež zvyká na řád a na to, že respekt nevyplývá z násilí a zákonů džungle, ale z racionální úvahy a entuziasmu.

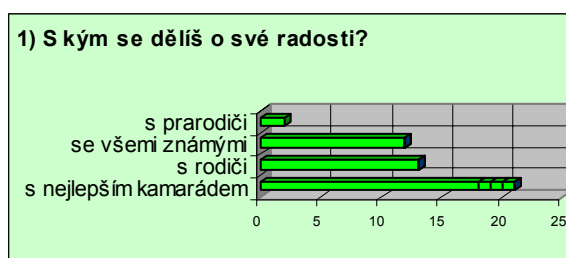
Důležitá je skutečnost, že návštěvníci klubů mají vědomí, že klub mohou kdykoliv opustit. Čili mají nejenom pocit svobody, ale také prostor pro přemýšlení, srovnání. Ti silnější, dobrým skutkům odolnější jedinci totiž po jistou dobu sedí na dvou židlích. Ale protože v klubu nacházejí kamarády (jejich život je spojen s partou a kamarádstvím), tak v klubech zůstávají, nebo se alespoň do něj navrací. To se stává v závislosti, jak postupně své názory na kamarádství a formy soužití upravují, což je největší přínos nízkoprahových služeb.

6.2 Analýza a interpretace dotazníkového šetření

Analyzovány byly oba dotazníky současně a doplněny zkušenostmi z natáčení dokumentárního pořadu a pak graficky znázorněny. Jelikož první dotazník obsahoval pouze dvanáct otázek a některé nebyly totožné z druhým dotazníkem, byly přiřazeny přebývající otázky k vhodnému okruhu otázek u rozšířenějšího dotazníku.

Grafy jsou rozdělené barevně. Podrobnější dotazník vyplněný přes server „vyplňto.cz“ má grafy v barvě zelené a první dotazník vyplněný v terénu má grafy barvě modré.

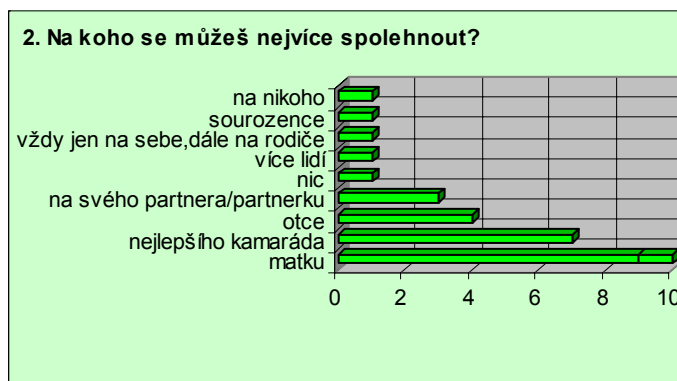
Graf a tabulka č. 1

Odpověď	Počet	Globálně
s nejlepším kamarádem	18	64.29%
s rodiči	13	46.43%
se všemi známými	12	42.86%
s prarodiči	2	7.14%

Dnešní mládež se nejčastěji podělí se svými radostmi s nejlepším kamarádem. Je zajímavé, že nemá tendenci vykřičet svou radost do světa a nebo říci své potěšení svým prarodičům. Vždyť prarodiči žijí pro svá vnoučata, ale na jejich štěstí nemají nárok.

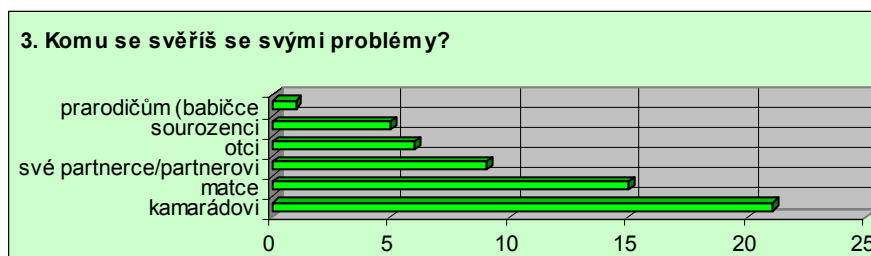
Graf a tabulka č. 2

Odpověď	Počet	Globálně
matku	9	32.14%
nejlepšího kamaráda	7	25%
otce	4	14.29%
na svého partnera/partnerku	3	10.71%
nic	1	3.57%
více lidí	1	3.57%
vždy jen na sebe, dále na rodiče	1	3.57%
sourozence	1	3.57%
na nikoho	1	3.57%

I když se mladí lidé dělí o radost s nejlepším kamarádem, přesto se nejvíce spoléhají na svou matku. Je milé, že matka vede, což potvrzuje matriarchální rozložení společnosti.

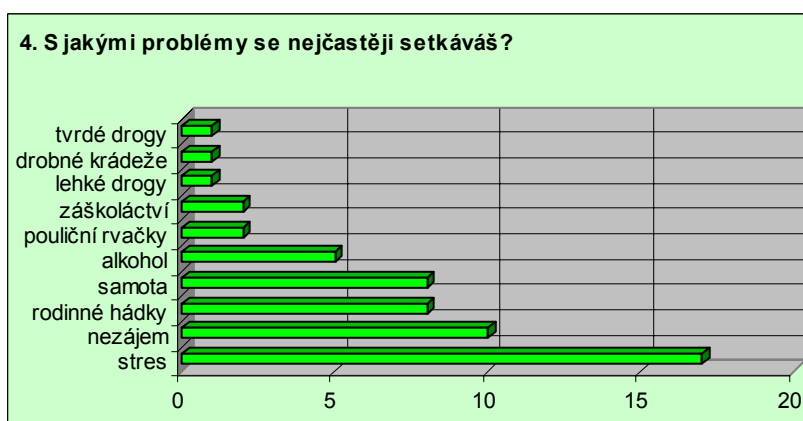
Graf a tabulka č. 3

Odpověď	Počet	Globálně
kamarádovi	21	75%
matce	15	53.57%
své partnerce/partnerovi	9	32.14%
otci	6	21.43%
sourozenci	5	17.86%
prarodičům (babičce nebo dědovi)	1	3.57%

Doplňující otázka měla sloužit k potvrzení předešlé otázky. Odpovědi to však nepotvrdily. To znamená, že přestože se mládež spoléhá na svou matku ze všech nejvíce, problémy neboli starosti si předává mezi sebou. Zde matka zaujímá druhé postavení. Z otců mají děti obavy a v žebříčku důvěrnosti otce přeskočil momentální partner dotazovaných.

Graf a tabulka č. 4

Odpověď	Počet	Globálně
stres	17	60.71%
nezájem opačného pohlaví	10	35.71%
rodinné hádky	8	28.57%
samota	8	28.57%
alkohol	5	17.86%
pouliční rvačky	2	7.14%
záškoláctví	2	7.14%
lehké drogy	1	3.57%
drobné krádeže	1	3.57%
tvrdé drogy	1	3.57%

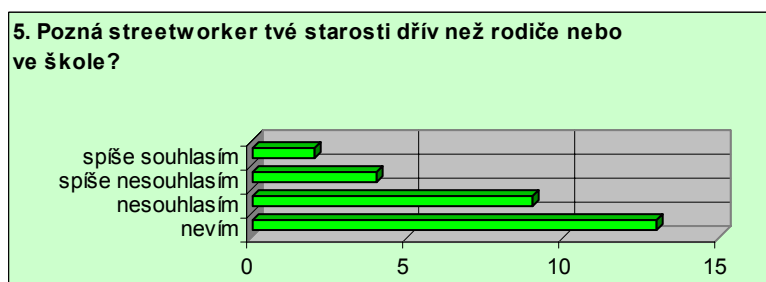
Graf č. 4a

Je velká škoda, že své starosti nesvěřují mladí lidé dospělým. Zajisté dospělý člověk by zmírnil stres, který mládež zařadila na druhé místo. Možná, že by se s stresem naučili lépe pracovat pod kontrolou dospělých a bylo by jim to přínosem i do budoucna. Když se podaří mít stres pod kontrolou, tak podle odborníků je to první krok k odstranění snadného propadnutí sociálně patologickým jevům jako jsou alkohol, narkotika a v neposlední řadě i kouření.

Zajímavá je skutečnost, že u internetového dotazníku respondenti zařadili stres jako nejvíce alarmující a druhé místo jim vyplnila samota. Proč právě samota, když byli v domácím prostředí a u svých facebookových přátel se můžeme pouze dohadovat.

Graf a tabulka č. 5

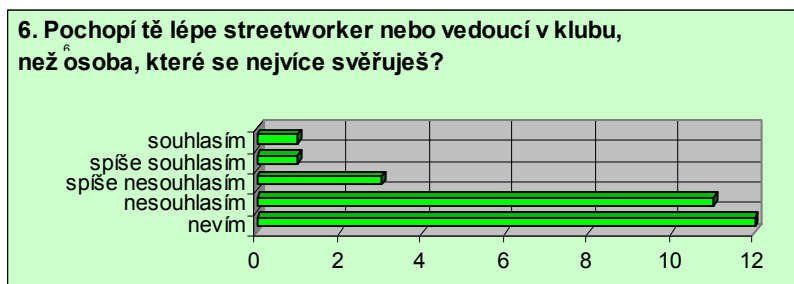

Odpověď	Počet	Globálně
nevím	13	46.43%
nesouhlasím	9	32.14%
spíše nesouhlasím	4	14.29%
spíše souhlasím	2	7.14%

Respondenti z dokumentárního filmu byli po získání důvěry otevření lidé, kteří neřešili, zda ten či onen pozná dřív nebo později jejich starosti. Se starostmi se dělí dle jejich výpovědí individuálně podle závažnosti. Vyřčený názor potvrdil i provedený výzkum na internetu, vzhledem k velkému procentu zaškrtnutých odpovědí u políčka nevím.

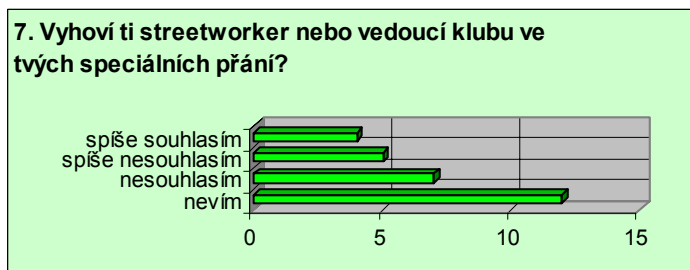
Graf a tabulka č. 6

Odpověď	Počet	Globálně
nevím	12	42.86%
nesouhlasím	11	39.29%
spíše nesouhlasím	3	10.71%
spíše souhlasím	1	3.57%
souhlasím	1	3.57%

Mladí lidé se obrací na dospělé jedince nebo své vrstevníky podle momentální situace a příčiny vzniklého problému. A tak jak bylo zjištěno v předešlé otázce, tak bylo v této potvrzené, že neřeší zpětnou vazbu ve formě kdo, jak, kdy je pochopí lépe. Respondenti jsou obklopeni širokým okruhem svých vrstevníků (nevyjímaje kamarádů na sociální síti – Facebook), kteří je jsou ochotni kdykoliv vyslyšet.

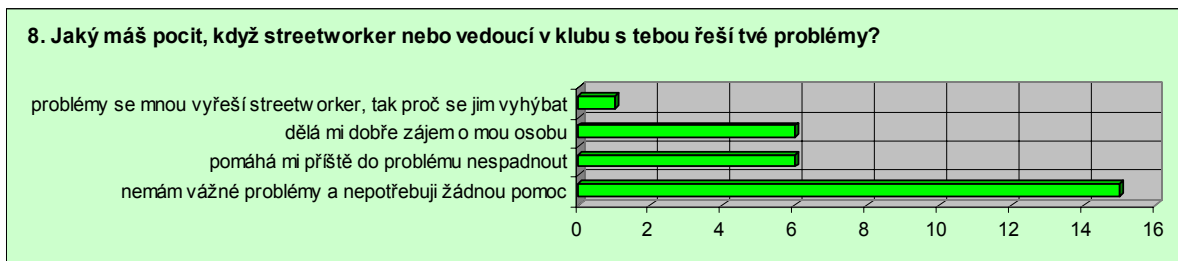
Graf a tabulka č. 7

Odpověď	Počet	Globálně
nevím	12	42.86%
nesouhlasím	7	25%
spíše nesouhlasím	5	17.86%
spíše souhlasím	4	14.29%

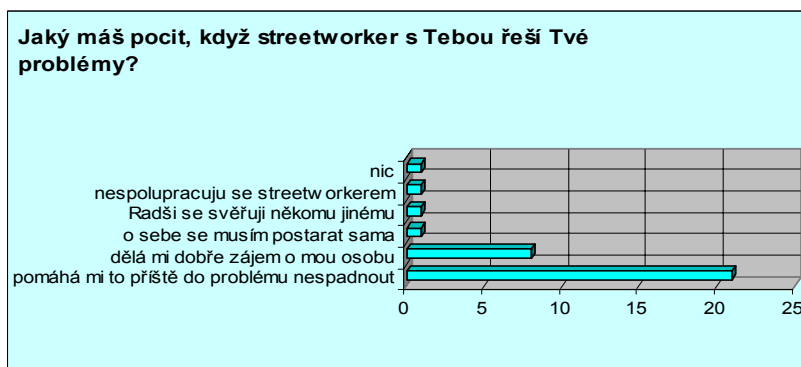
Respondenti jsou lidé, kteří žijí momentálním dním, nepamatují si některé pro ně podřadné podněty. Jsou to mnohdy nefalešní mladí lidé, které až doba naučí přetvářkám a pamatování si i na nepodstatné ústrky. Vzhledem k jejich žití na plný „plyn“ odpovídali na položenou otázku s větším procentem, že nevědí. Stejně tak odpovídali i při individuálním rozhovoru.

Graf a tabulka č. 8

Odpověď	Počet	Globálně
nemám vážné problémy a nepotřebuji žádnou pomoc	15	53.57%
pomáhá mi příště do problému nespadnout	6	21.43%
dělá mi dobře zájem o mou osobu	6	21.43%
problémy se mnou vyřeší streetworker, tak proč se jim vyhýbat	1	3.57%

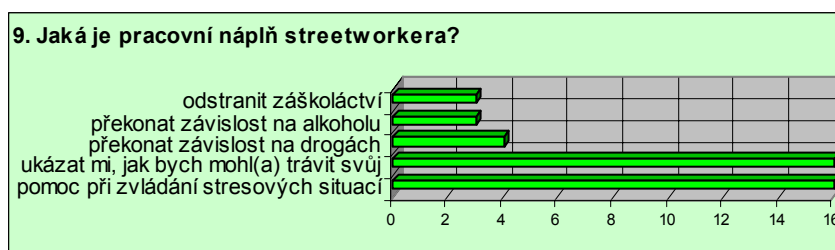
Graf a tabulka č. 8a

Odpověď	Počet	Lokálně
pomáhá mi to příště do problému nespadnout	21	63.64%
dělá mi dobře zájem o mou osobu	8	24.24%
o sebe se musím postarat sama	1	3.03%
Radši se svěřuji někomu jinému	1	3.03%
nepolupracuji se streetworkerem	1	3.03%
nic	1	3.03%

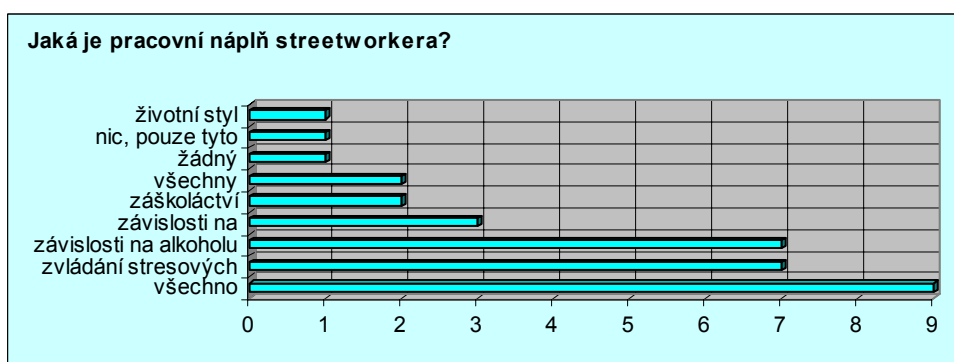
Procentuálně je zde dobře viditelný fakt u respondentů, kteří se netrápí problémy hraničící se společenským kolapsem. Respondenti bez problémů (53,57%) byli hlavně ti, kteří nebyli fyzickými návštěvníky nízkoprahových zařízení a dotazník vyplňovali z domácího prostředí prostřednictvím serveru „vplnto.cz“. U rizikových osob odpovídající v terénu převažovaly odpovědi: „Dělá mi dobře zájem o mou osobu“ (24,24 %). Ale hlavně na rozdíl od internetových dotazníků se zde potvrdila u problémové mládeže snaha nespadnout znovu do problému (63,64). Ve fyzických dotaznících se přímo potvrdila důležitost nízkoprahových služeb pro děti a mládež adolescentům, kteří mají problémy a nevědí si s nimi samy rady.

Graf a tabulka č. 9

Odpověď	Počet	Globálně
pomoc při zvládnání stresových situací	16	57.14%
ukázat mi, jak bych mohl(a) trávit svůj volný čas	16	57.14%
překonat závislost na drogách	4	14.29%
překonat závislost na alkoholu	3	10.71%
odstranit záškoláctví	3	10.71%

Graf a tabulka č. 9a

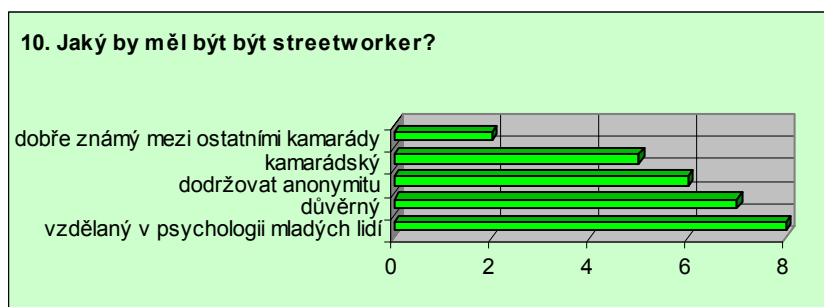
Odpověď	Počet	Lokálně
všechno	9	27.27%
zvládnání stresových situací	7	21.21%
závislosti na alkoholu	7	21.21%
závislosti na drogách	3	9.09%
záškoláctví	2	6.06%
všechny	2	6.06%
žádný	1	3.03%
nic, pouze tyto nežádoucí jevy podporuje	1	3.03%
životní styl	1	3.03%

Odpovědi plně potvrzují, že mladí lidé samostatně nezvládají:

- Stres, který se pak pokouší řešit alkoholem, případně drogami a tak se vydat na šikmou plochu, což může být příčinou jich začátku konce.
- Neví si rady, co dělat s volným časem. Nudí se a proto hledají vzrušení. Záleží jim jen na partě, do které se dostanou ve snaze odehnat nudu a bavit se.

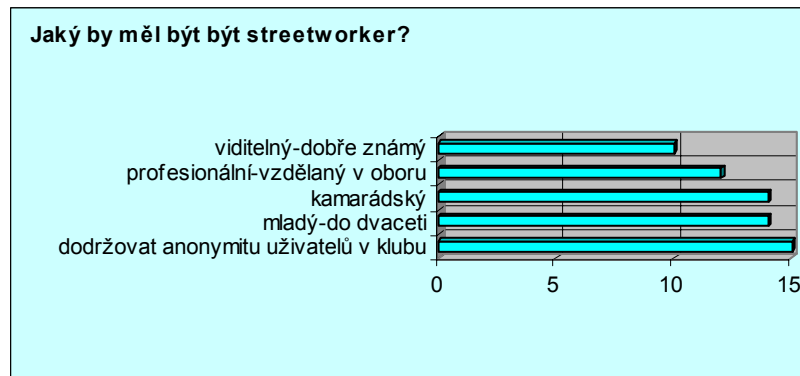
Odpovědi také plně odpovídaly odpovědím při debatách vedených v rámci natáčení dokumentárního pořadu.

Graf a tabulka č. 10

Odpověď	Počet	Globálně
vzdělaný v psychologii mladých lidí	8	28.57%
důvěrný	7	25%
dodržovat anonymitu	6	21.43%
kamarádský	5	17.86%
dobře známý mezi ostatními kamarády	2	7.14%

Graf a tabulka č. 10a

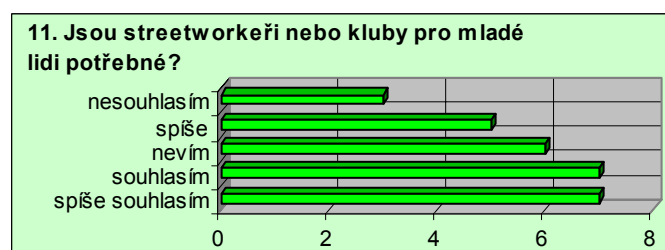

Odpověď	Počet	Lokálně
dodržovat anonymitu uživatelů v klubu	15	45.45%
mladý-do dvaceti	14	42.42%
kamarádský	14	42.42%
profesionální-vzdělaný v oboru	12	36.36%
viditelný-dobře známý	10	30.3%

S vedením nízkoprahových klubů a potažmo se streetworkery jsou podle vlastního vyjádření klienti sociálního zařízení spokojeni. Splňuje jejich požadavky vyjádřené v grafu, kde není důraz na všeobecnou známost streetworkera. Zde se shodují oba dotazníky. Zajímavý je fakt, že s tak vysokým procentem je zdůrazňována nutnost udržovat anonymitu uživatelů klubu. To koresponduje s vyjádřením osoby „B“ zaznamenané v kapitole „Pilotní ověření dotazníku“, s. 41 diplomové práce.

Zajímavá je také skutečnost, že na streetworkerech tito adolescenti požadují vedle anonymity stejnou mírou vzdělanost a důvěryhodnost. Do jisté míry je proto možno tvrdit, že i děti z rizikových skupin touží být vedeny a mít možnost se se svými problémy svěřit osobě, které mohou důvěřovat.

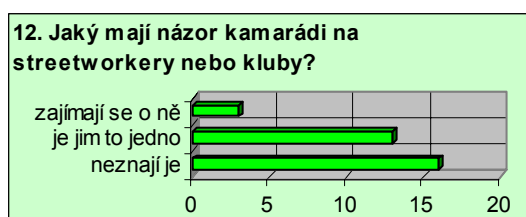
Graf a tabulka č. 11

Odpověď	Počet	Globálně
spíše souhlasím	7	25%
souhlasím	7	25%
nevím	6	21.43%
spíše nesouhlasím	5	17.86%
nesouhlasím	3	10.71%

Tato otázka je doplňující k otázce deváté. Jenom potvrzuje výše analyzované.

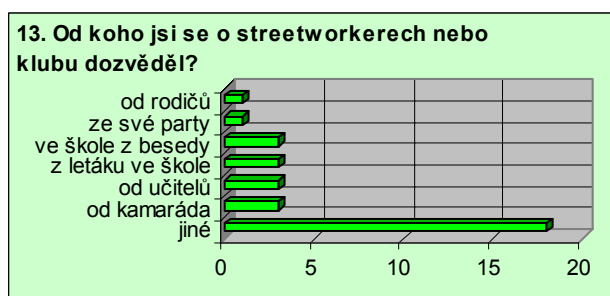
Graf a tabulka č. 12

Odpověď	Počet	Globálně
neznají je	16	57.14%
je jim to jedno	13	46.43%
zajímají se o ně	3	10.71%

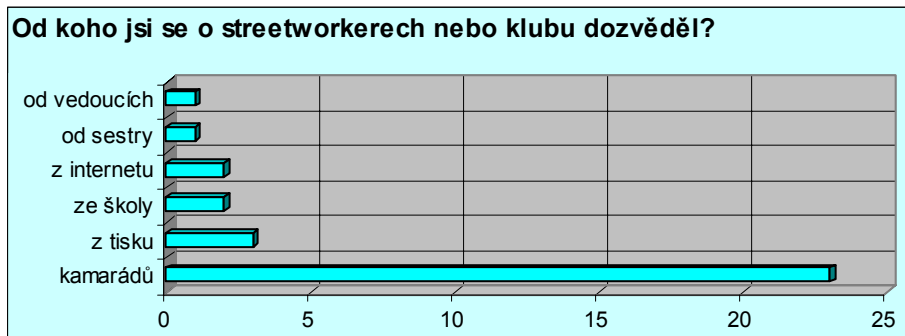
Odpověď na uvedenou otázku by bylo nutné blíže prozkoumat neboť nezájem respondentů o streetworkery se dá očekávat u mladých lidí, kteří se nepotýkají s problémy řešenými v rámci nízkoprahových služeb, což u internetových respondentů pravděpodobně bylo.

Graf a tabulka č. 13

Odpověď	Počet	Globálně
jiné	18	64.29%
od kamaráda	3	10.71%
od učitelů	3	10.71%
z letáku ve škole	3	10.71%
ve škole z besedy	3	10.71%
ze své party	1	3.57%
od rodičů	1	3.57%

Graf a tabulka č. 13a

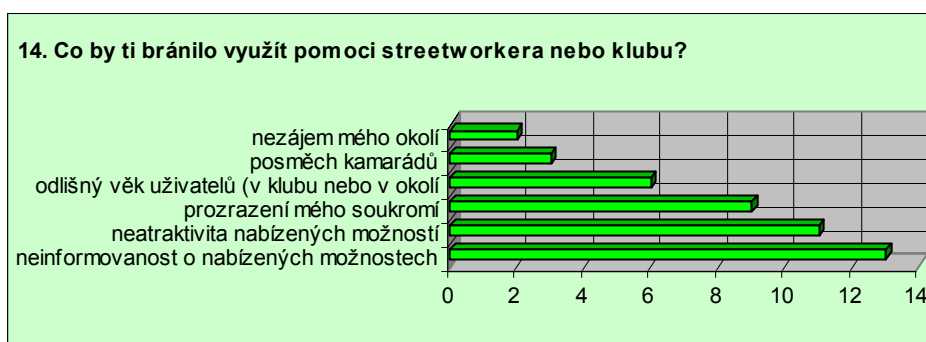

Odpověď	Počet	Lokálně
kamarádů	23	69.7%
z tisku	3	9.09%
ze školy	2	6.06%
z internetu	2	6.06%
od sestry	1	3.03%
od vedoucích	1	3.03%

Spojili-li se tyto odpovědi s odpověďmi na otázky kladené uživatelům nízkoprahových služeb při natáčení dokumentárního filmu, tak nejlepší propagací je doporučení od kamarádů k navštívení klubů, tak zvaná reklama „z úst do úst“.

Reklama spojená s osobními zážitky je úspěšná i u dospělých jedinců. Vzájemná znalost uživatelů je také výhodou, jelikož pak vědí, kde potřebnou pomoc vyhledat a na koho se obrátit.

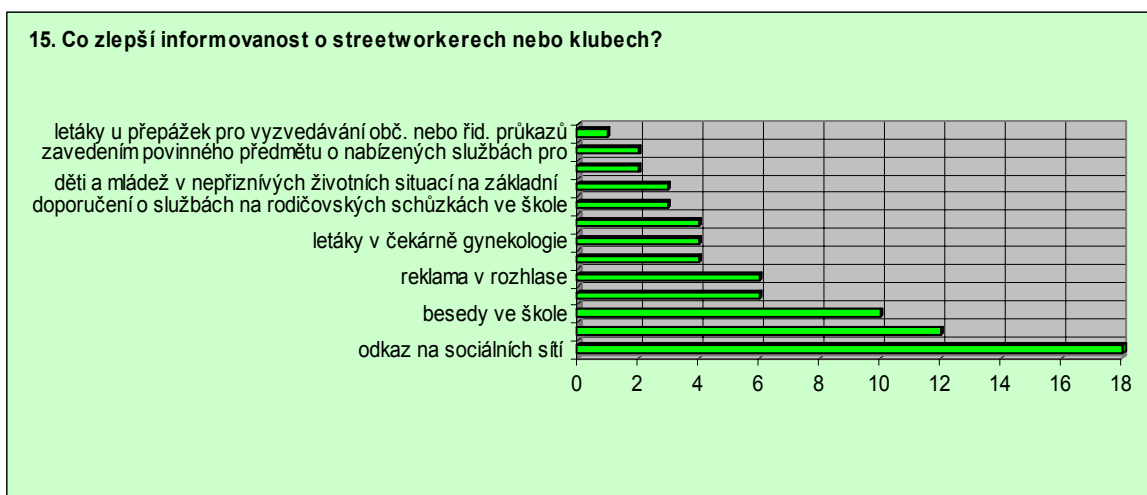
Graf a tabulka č. 14

Odpověď	Počet	Globálně
neinformovanost o nabízených možnostech	13	46.43%
neatraktivita nabízených možností	11	39.29%
prozrazení mého soukromí	9	32.14%
odlišný věk uživatelů (v klubu nebo v okolí streetworkera)	6	21.43%
posměch kamarádů	3	10.71%
nezájem mého okolí	2	7.14%

Odpověď souvisí s předešlou analýzou. Tam kde není reklama, není ani zájem.

Graf a tabulka č. 15

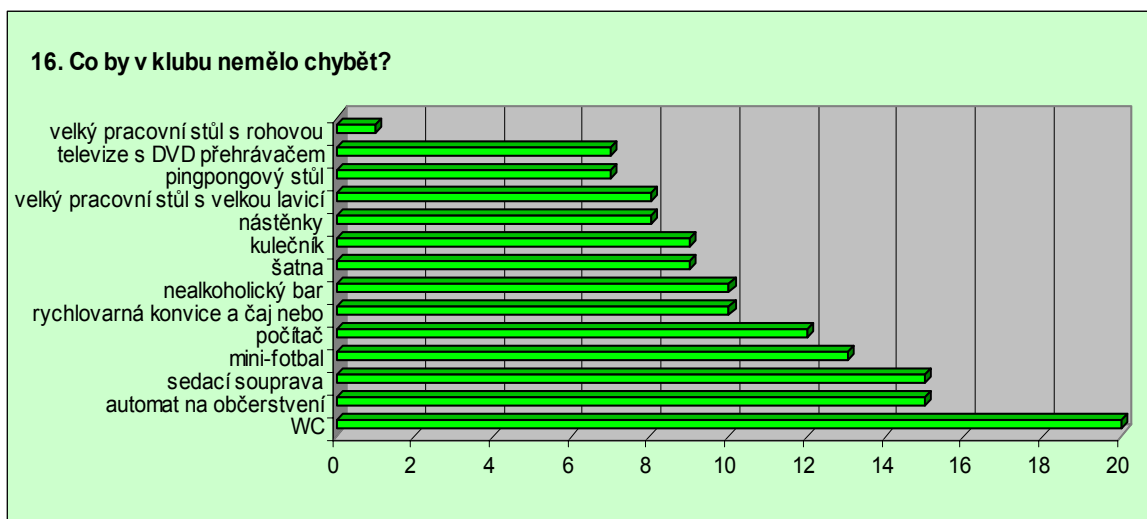

Odpověď	Počet	Globálně
odkaz na sociálních sítí (Facebook, Twitter, Spoluzaci, Lide, Libimseti)	18	64.29%
letáky ve škole	12	42.86%
besedy ve škole	10	35.71%
reklama v kabelové televizi	6	21.43%
reklama v rozhlase	6	21.43%
letáky ve schránkách	4	14.29%
letáky v čekárně gynekologie	4	14.29%
ústní doporučení služeb pro děti a mládež od dětských pediatrů	4	14.29%
doporučení o službách na rodičovských schůzkách ve škole	3	10.71%
letáky v ordinaci	3	10.71%
zavedením povinného předmětu o nabízených službách pro děti a mládež v nepř. živ. situacích na ZŠ	2	7.14%
letáky v lékárnách	2	7.14%
letáky u přepážek pro vyzvedávání obč. nebo řidičských průkazů	1	3.57%

Tyto odpovědi jenom potvrzují výše vyjádřené názory. Facebook, úderná celoplošná venkovní reklama, tisk. Sociální služby v tomto směru velmi zaostávají. Přitom to všechno není zapříčiněno jen nedostatkem peněz. Otázka byla také použita v dokumentárním pořadu a potvrdila již vyřčené.

Graf a tabulka č. 16

Odpověď	Počet	Globálně
WC	20	71.43%
automat na občerstvení	15	53.57%
sedací souprava	15	53.57%
mini-fotbal	13	46.43%
počítač	12	42.86%
rychlovarná konvice a čaj nebo káva	10	35.71%
nealkoholický bar	10	35.71%
šatna	9	32.14%
kulečnick	9	32.14%
nástěnky	8	28.57%
velký pracovní stůl s velkou lavicí	8	28.57%
pingpongový stůl	7	25%
televize s DVD přehrávačem	7	25%
velký pracovní stůl s rohovou lavicí	1	3.57%

Tabulka č. 16a

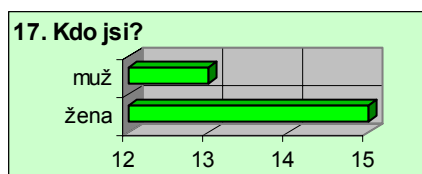
Odpověď	Průměrné pořadí
počítač	2.636
velký pracovní stůl	5.667
televize	5.697
sedací souprava	4.788
WC	3.121
automat s občerstvením	5.788
prodej občerstvení a nealko nápojů	3.606
šatna	7.515
nástěnka	6.182

Klub, který již funguje více let má vše potřebné. Uživatelé by zde nic neměnili, což není výsledkem výše uvedených statistik, ale výsledkem z osobních kontaktů. Přesto lze jen

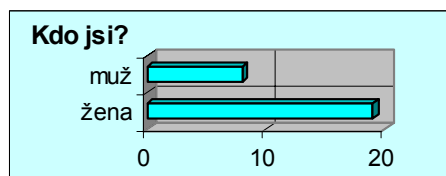
konstatovat, že požadavky vyjmenované v tištěných dotaznících splňují skutečnou vybavenost fungujících klubů.

Co se týká vybavení, tak byly kluby v celku jednotné, pouze obsahy byly mírně rozdílné včetně otevírací doby, ale to je již jiná otázka.

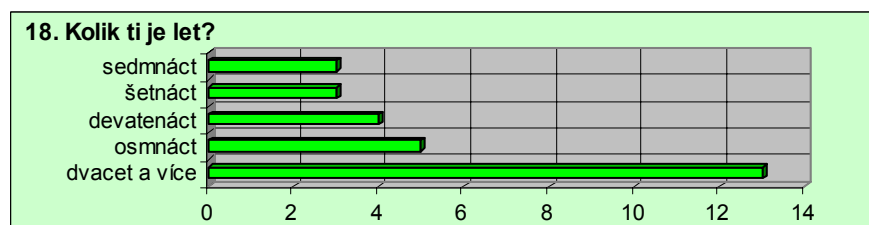
Graf č. 17

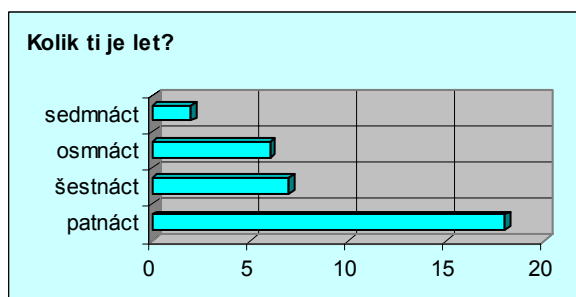
Graf č. 17a

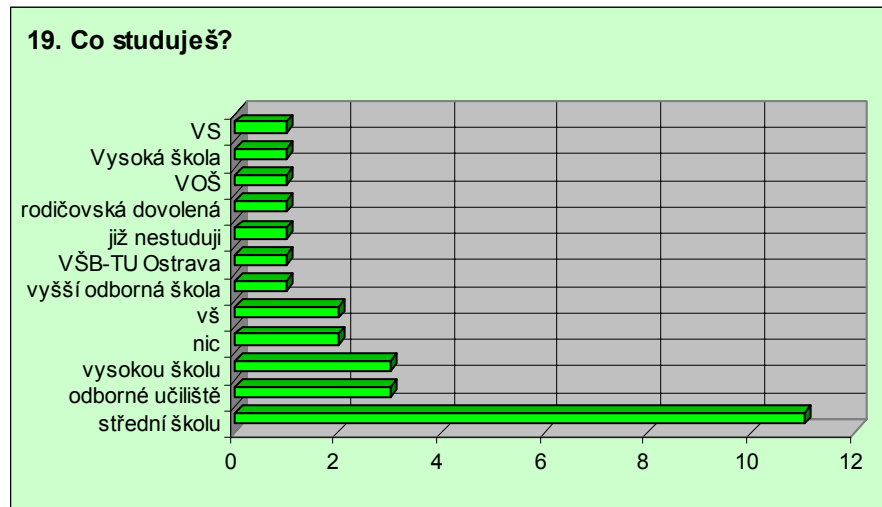
Graf č. 18

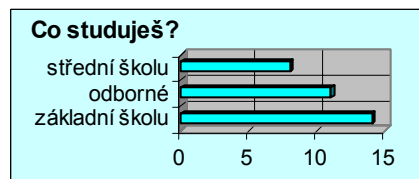
Graf č. 18a

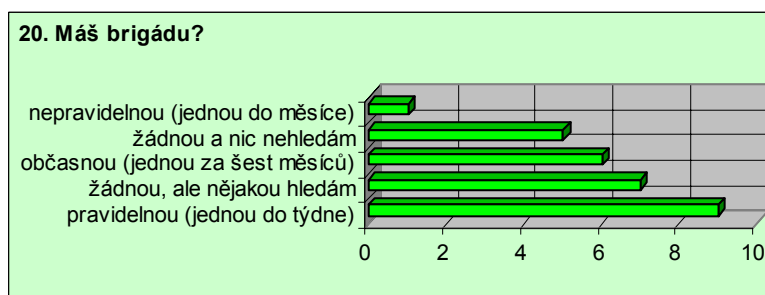
Graf č. 19

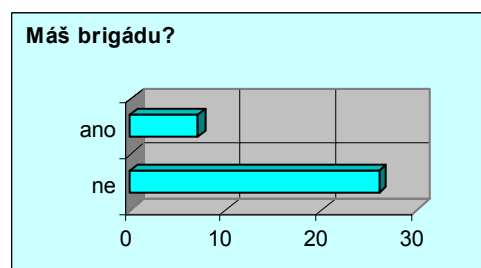
Graf č. 19a

Graf č. 20

Graf č. 20a

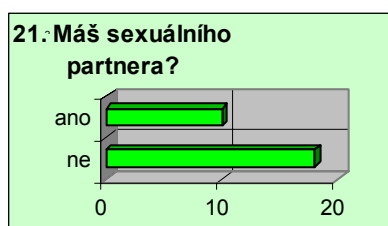
Respondenti byli adolescenti převážně ve věku 15 - 18 let brigádně pracujícími se studiem na základních školách nebo odborných učilištích, ale studující střední školy. Je možné zde vyvodit závěr s přihlédnutím k předešlým odpovědím z dotazníku na serveru „vypinto.cz“, že nižší vzdělanostní skupiny se více zajímají, jak řešit problémy než středoškoláci. Na rozdíl od nich mají víc času. A hledají cesty jak s ním naložit. Zajímavé je, že do průzkumu se přihlásily převážně dívky.

Tabulka č. 17a

Odpověď	Průměrné pořadí
diskotéka	4.300
hudba	3.121
sport	3.909
počítače	3.182
fotografování	5.788
klábos s kamarády v hospodě	3.636
příroda	6.273
zpěv	6.061

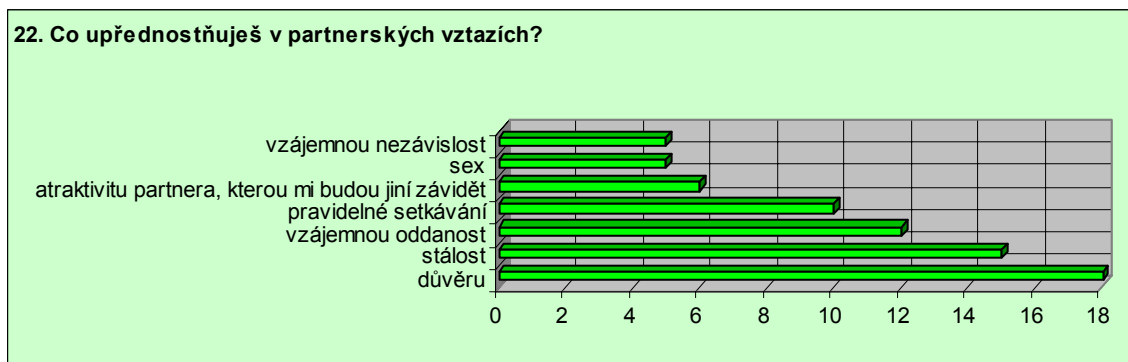
Statistika z dotazníku v terénu, která je vložena do okruhu identifikace respondentů a potvrzuje, že mladí lidé, kteří navštěvují nízkoprahové služby a pro mnohé nezainteresované, nejsou bez zájmu. Zájmy mají a mnohdy i inspirující. Podrobnější studie zájmů mladých lidí byla upřednostněna v dokumentárním pořadu.

Graf a tabulka č. 21

Odpověď	Počet	Globálně
ne	18	64.29%
ano	10	35.71%

Graf a tabulka č. 22

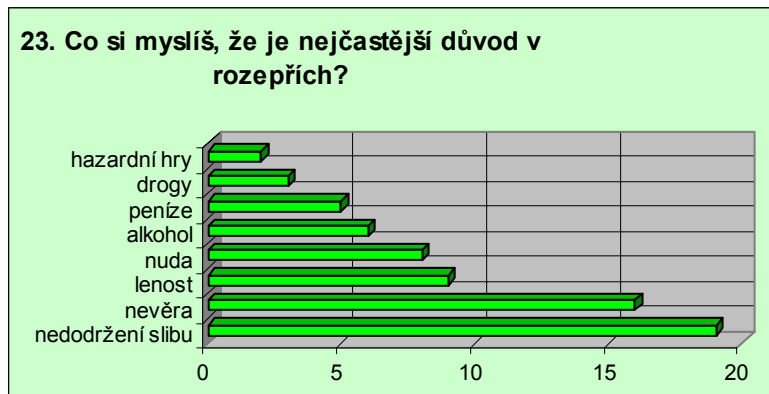

Odpověď	Počet	Globálně
důvěru	18	64.29%
stálost	15	53.57%
vzájemnou oddanost	12	42.86%
pravidelné setkávání	10	35.71%
atraktivitu partnera, kterou mi budou jiní závidět	6	21.43%
sex	5	17.86%
vzájemnou nezávislost	5	17.86%

Mladí lidé jsou často ovlivnitelní sexuálním partnerem, jeho postoji a hodnotovým žebříčkem. Zajímavé je, že 64 % adolescentů nemá v tomto věku sexuálního partnera. Požadavky a vlastnosti, které na něm především požadují jsou důvěra (64 %), dodržení slibu (67 %), stálost (53 %) a vzájemná oddanost (42 %).

I to je vypovídající. Hovoří se sice o sexuálním partnerovi, ale preferenci jednotlivých vlastností lze zobecnit. Touhou mladých lidí (a to i těch z rizikových skupin) je mít možnost se na někoho spolehnout. Toto je velmi dobrá vlastnost, ovšem i zneužitelná. Stačí se dostat ke špatné partnerce nebo dokonce ke špatné „partě“. Zdatní manipulátoři dokážou vlastnosti „důvěra, stálost, dodržení slibů“ velmi zmanipulovat a člověku připravit krutý život. Tady opět může svou radou a vlivem sehrát významnou roli pracovník nízkoprahových služeb.

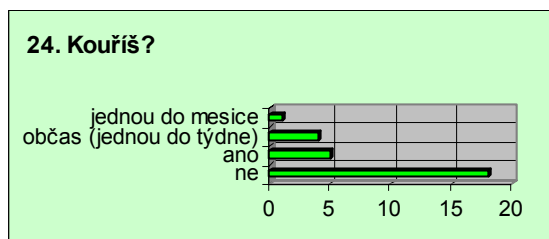
Graf a tabulka č. 23

Odpověď	Počet	Globálně
nedodržení slibu	19	67.86%
nevěra	16	57.14%
lenost	9	32.14%
nuda	8	28.57%
alkohol	6	21.43%
peníze	5	17.86%
drogy	3	10.71%
hazardní hry	2	7.14%

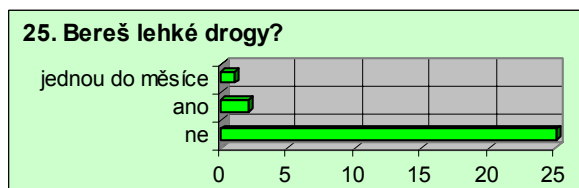
Je doplňující k otázce 22.

Graf a tabulka č. 24

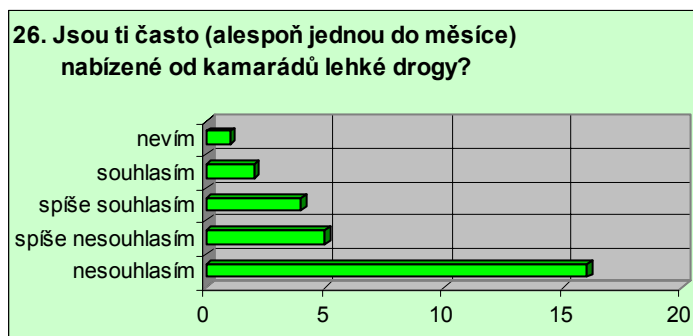
Odpověď	Počet	Globálně
ne	18	64.29%
ano	5	17.86%
občas (jednou do týdne)	4	14.29%
jednou do měsíce	1	3.57%

Graf a tabulka č. 25

Odpověď	Počet
ne	25
ano	2
jednou do měsíce	1

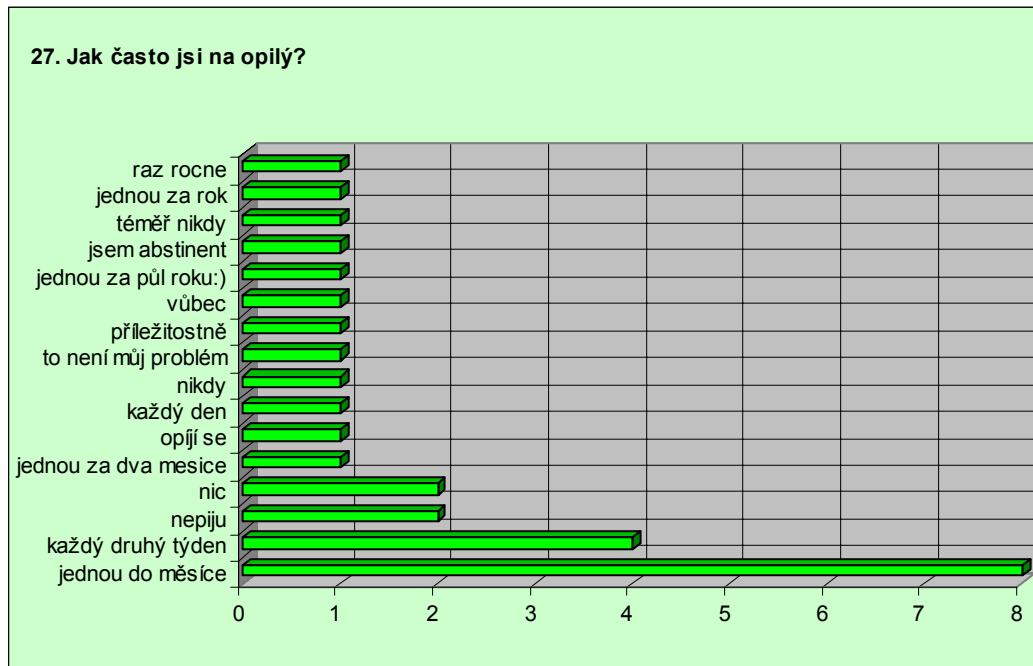
Graf a tabulka č. 26

Odpověď	Počet	Globálně
nesouhlasím	16	57.14%
spíše nesouhlasím	5	17.86%
spíše souhlasím	4	14.29%
souhlasím	2	7.14%
nevím	1	3.57%

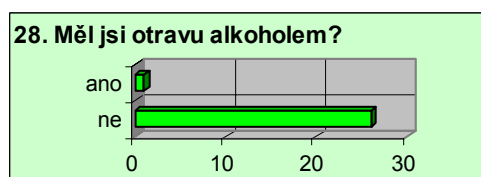
Odpovědi jsou až příliš optimistické. Věřme že nelžou a skutečně 64 % dětí nekouří, 89 % jich nebere ani lehké drogy a 57 % je odmítne, když jim budou nabídnuty. Vizualní pozorování mladých lidí tímto sdělením neodpovídá. Názor sociálních pracovníků a osob pracujících s mládeží je obdobný.

Graf a tabulka č. 27

Odpověď	Počet	Globálně
jednou do měsíce	8	28.57%
každý druhý týden	4	14.29%
nepiju	2	7.14%
nic	2	7.14%
jednou za dva měsíce	1	3.57%
opíjí se nezodpovědný pól, já ne	1	3.57%
každý den	1	3.57%
nikdy	1	3.57%
to není můj problém	1	3.57%
příležitostně	1	3.57%
vůbec	1	3.57%
jednou za půl roku:)	1	3.57%
jsem abstinent	1	3.57%
téměř nikdy	1	3.57%
jednou za rok	1	3.57%
raz ročne	1	3.57%

Graf a tabulka č. 28

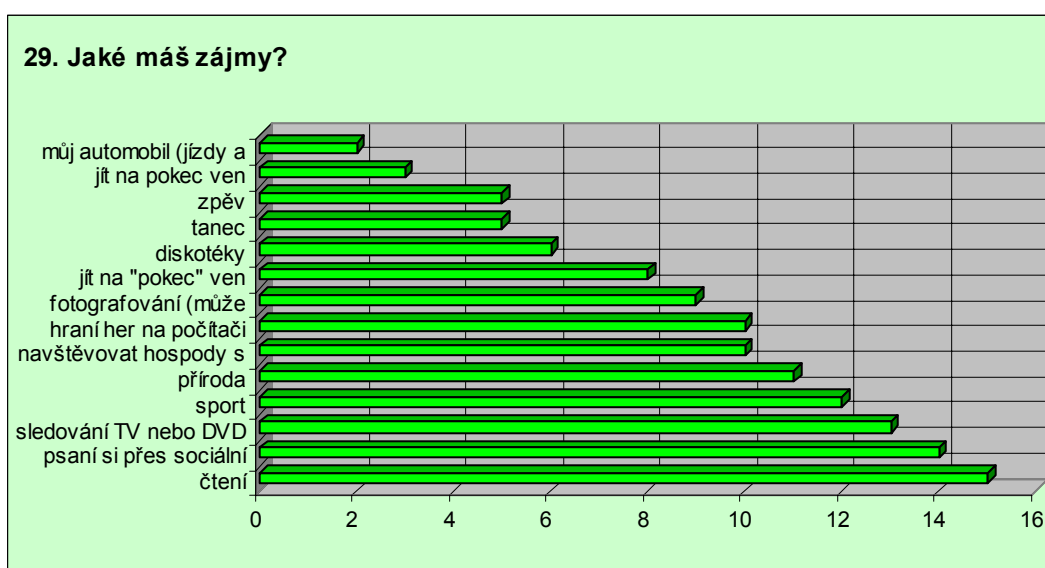

Odpověď	Počet	Globálně
ne	26	92.86%
ano	1	3.57%

Obecně lze souhlasit se skutečností, že se mladí lidé sice nebrání alkoholu, ale znají rozumnou míru, což je velmi důležité. Není však tomu tak u rizikových skupin mládeže a návštěvníků nízkoprahových klubů. Proto je tam alkohol a drogy v jakékoliv podobě zakázán.

Graf a tabulka č. 29

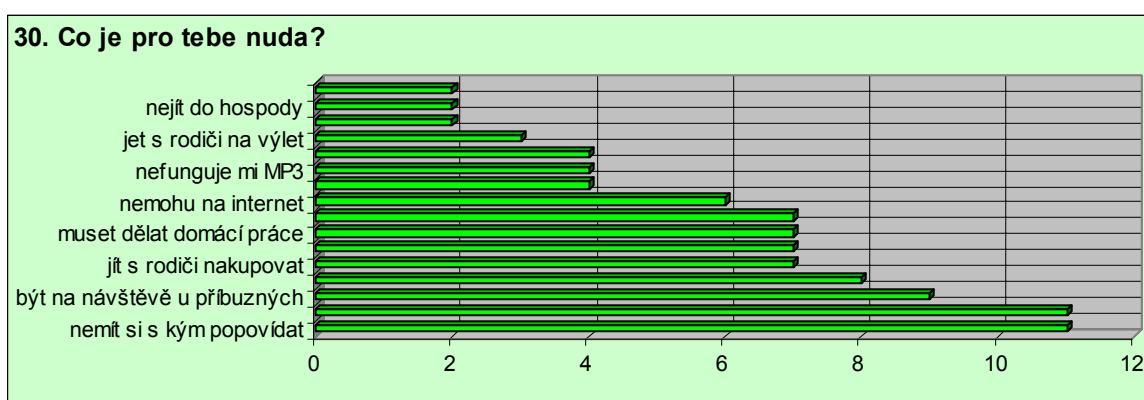
Odpověď	Počet	Globálně
čtení	15	53.57%
psaní si přes sociální sítě (Facebook, Twitter, Spoluzaci, Lide nebo Libimseti)	14	50%
sledování TV nebo DVD	13	46.43%
sport	12	42.86%
příroda	11	39.29%
navštěvovat hospody s kamarády	10	35.71%
hraní her na počítači	10	35.71%
fotografování (může být i přes mobilní telefon)	9	32.14%
jít na "pokec" ven	8	28.57%
diskotéky	6	21.43%
tanec	5	17.86%
zpěv	5	17.86%
jít na pokec ven	3	10.71%
můj automobil (jízdy a opravy)	2	7.14%

Mladí lidé s oblibou komunikují na Facebooku (50 %). O tom, že by jich 53 % rádo četlo lze pochybovat v návaznosti na to, že ostatní průzkumy poukazují na přechod obyvatelstva

k pasivní kultuře sledování televize. Toto se stává i vážným komunikačním problémem. Leda že by děti místo rodinného sledování televizních pořadů v němém protestu odcházely do svých pokojů a věnovaly se četbě. Bylo by to milé.

Dalším a možná pravděpodobnějším vysvětlením se naskýtá v tom, že respondenti nepochopili, co znamená číst. Možná, že jako četbu zařadili čtení různých bulvárních plátků nebo časopisů a proto byli nutkání zaškrtnout políčko četba do nejoblíbenějších zájmových činností.

Graf a tabulka č. 30

Odpověď	Počet	Globálně
nemít si s kým popovídat	11	39.29%
nic nedělat	11	39.29%
být na návštěvě u příbuzných	9	32.14%
chodit venku sám	8	28.57%
jít s rodiči nakupovat	7	25%
učit se	7	25%
muset dělat domácí práce	7	25%
být doma sám	7	25%
nemohu na internet	6	21.43%
sedět ve škole	4	14.29%
nefunguje mi MP3	4	14.29%
starat se o sourozence	4	14.29%
jet s rodiči na výlet	3	10.71%
nejít na diskotéku	2	7.14%
nejít do hospody	2	7.14%
pomáhat slabším kamarádům	2	7.14%

Závěrečná otázka vypovídá o družnosti mladých lidí mezi svými vrstevníky. Může být zařazena i jako doplňující k předešlé otázce, protože psaní přes sociální sítě je povídání si navzájem. A to, že pro děti je nudou návštěva příbuzných, nakupování s rodiči nebo být venku sám, je pochopitelné. Teprve později se každý naučil vážit si svých příbuzných,

stejně jako chvílek, které má jen pro sebe. Dospělost naučí radovat se ze samoty. Ale i tato zkušenost se postupně s přibývajícím věkem ztrácí a jako senioři naopak vyhledáváme společnost, protože samota již není tolik vzácná a někdy se stává i neúnosnou. Člověk se tak v průběhu času vrací do dětských let.

6.3 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Výzkumy jsou nedocenené, řada společností je považuje za nadbytečné, ale pouze dobře provedeným výzkumem můžeme sociální práce neustále redefinovat na základě nově získaných poznatků. Je pravdou, že v rámci této diplomové práce byl výzkum o nízkoprahových službách jakýmsi mini výzkumem, přesto i z něj vyplynuly některé zajímavé poznatky. Vedle vlastního výzkumu tato práce potvrdila, že oblast sociálních prací pro děti a mládež, zejména činnost streetworkerů, není zbytečná.

„Z pohledu mikrosystému, což je rodina nízkoprahové služby jsou žádané. Rodiny na vývoj dnešní společnosti sama nestačí. Mezosystém nebo-li prostředí vytváří podmínky pro vznik rizikové mládeže a makrosystém či společenství, náboženství, kultura tyto podmínky zohledňuje a nepříznivé životní situace mladé generace potlačuje popřípadě odstraňuje.“
(In <http://www.socialniprace.cz>.)

Charakteristická cílová skupina navštěvujících nebo využívajících sociálních služeb určených dětem a mládeži bylo výzkumem potvrzené, že je věk 12 až 18 let. Respondenti v provedeném výzkumu, kteří navštěvují základní obecnou školu nebo střední odborné učiliště nebo školu bez maturity, si více než ostatní stěžovali na nedostatek volnočasových náplní. Úroveň vzdělání se ukázala jako důležitý faktor i v rovině životních problémů.

Výzkum vedený pro diplomovou práci posuzoval, čím jsou kluby přitažlivé. Odhad nákladů s atraktivní náplní volnočasových aktivit pro děti a mládež si netroufám zveřejnit, jelikož neznám finanční náklady s tím spojené.

Podle výsledků je možné stanovit priority potřeb a jejich pořadí, kterým byla věnována část v dokumentárním pořadu. Do jaké míry ovlivňují sociální služby rozvoj mládeže byla další vypovídající hodnota badatelské činnosti, jenž je obsažena mimo jiné v dokumentárním filmu.

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

7 DOKUMENTÁRNÍ POŘAD O NÍZKOPRAHOVÝCH KLUBECH

Nejlepší ilustrací činnosti klubů je 35. minutový filmový dokumentární pořad. Natočení tohoto dokumentu se mohlo uskutečnit díky spolupráci s ateliérem audiovizuální tvorbou na Univerzitě Tomáše Bati. Filmový dokument obsahuje záběry z nově vzniklého volnočasového klubu Jedna Trojka a z nízkoprahových klubů Jižní pól a Krok. Dokument je obohacen výpovědí PhDr. Ivana Doudy z Nadace Drop In. Cílem filmového dokumentu bylo, vyvolat u diváků zamyšlení se nad úlohou nízkoprahových služeb pro děti a mládež ve společnosti.

7.1 Volnočasový klub Jedna Trojka

Otevření volnočasového klubu předcházela roční terénní sociální služba organizovaná Proximou Sociale. Streetworkéři navštěvovali místa s vyšším výskytem rizikové mládeže a navazovali s nimi kontakt. Na základě konkrétních poznatků o zvyšujícím se zájmu o sociální služby, se zastupitelstvo pro Prahu 13 přiklonilo k otevření nízkoprahové klubu lokalizované oblasti. Volnočasový klub byl realizován v září 2010 za vydatné podpory radnice pro městskou část Prahy 13, jenž přispívá 1 mil. Kč ročně na jeho chod. Další peníze klub získává od magistrátu Hlavního města Prahy a od ostatních spřízněných grantů. Nový klub není typickým představitelem nízkoprahových zařízení, jelikož není registrován jako sociální služba ve smyslu zákona 108/2006 Sb., „Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež“. Je to tzv. volnočasový klub, který má název „Jedna Trojka“ a svých charakterem se nijak neliší od ostatních nízkoprahových klubů.

Je využíván převážně rizikovou mládeží a pro vybranou lokalitu z pohledu nestranného pozorovatele dost netypickou. Klub je umístěn v klidném prostředí plně uspořádaných rodinných domků promíchaných s nízkou panelovou zástavbou. V blízkosti klubu je jazyková škola vyhlášená svou kvalitou.

Vznikaly otázky, jestli je toto místo vhodné pro klub a zdali nenaruší chod klubu jinak klidnou skoro až rodinnou atmosféru okolí. Počítalo se při výběru lokality s možnými pozitivními vnějšími vlivy na rizikovou mládež? Nebo realizace klubu byla náhoda v podobě volného nevyužitého prostoru dřevěného stavení? (Viz. příloha s názvem: Foto volnočasového klubu „Jedna Trojka“, s. 87.)

Veškeré vzniklé pochybnosti byly anulovány skutečností, že stížnosti občanů na mládež navštěvující klub v podstatě nejsou. I to je vizitkou dobrého vedení tohoto zařízení.

„...Sociálně vyloučené lokality mohou být tvořeny celými čtvrtěmi, ulicemi... V České republice neexistuje kraj, kterému by se fenomén sociálně vyloučených lokalit vyhnul. Každá lokalita má svou specifickou co do charakteru a hloubky problému... Život v sociálně vyloučených lokalitách může být pro obyvatele frustrující. Někteří zde žijí ve stavu celkové letargie, nejsou si s to pomoci vlastními silami... mají problémy se školní docházkou, volný čas tráví často na ulicích, protože nemají jinou možnost... je i část obyvatel v lokalitách, které jsou se svým životem spokojeni.“ (Janoušková, Nedělníková, 2008, s. 523)

7.2 Natáčený rozhovor s Ivanem Doudou

PhDr. Ivan Douša z Nadace Drop In otevřel téma drogové prevence slovy: *„Je naivní myslet si, že když vidí mladí lidé hrůzostrašné důsledky narkomanie u silně navyklých narkomanů, že přestanou nebo nezačnou s užíváním lehkých drog. Taková prevence je sice důležitá, ale není až tolik účinná.“* V dobách, kdy v médiích lze vidět nejrůznější tvrdé hororové příběhy a krutá násilí, si na tyto snímky naše mládež už navykla. Myslí si, že všechno je trik. Bohužel to zeslabuje i účinky záběrů z událostí, které je čekají při systematickém užívání narkotik. Oni tomu prostě nevěří, je to nebolí, jim zatím špatně není.

Nutné je začít s prevencí jiného charakteru. PhDr. I. Douša z Nadace Drop In vidí důležitost v prevenci vůči rodičům. Ti ale do Drop Inu přicházejí, až když má jejich potomek problém se závislostí.

„Není možné vše nechat pouze na společnosti, potažmo školách. Rodina je základní článek společenského systému a proto i ona se musí významnou měrou podílet na preventivních opatřeních,“ říká PhDr. I. Douša. Otázky položené PhDr. Ivanu Doudovi jsou v příloze diplomové práce pod názvem: *„Podklady pro rozhovoru v Nadaci Drop In s PhDr. Ivanem Doudou“*, s. 107.

Autentický rozhovor je obsažen v dokumentárním pořadu přiloženém k diplomové práci. Říká se v něm, že do podvědomí lidí, je nutné vložit důležitý fakt závislých narkomanů, kteří neohrožují pouze sebe, ale i lidi okolo sebe, tudíž celou společnost. Díky

preventivním opatřením, které provádějí sociální pracovníci v terénu je v naší republice méně lidí s HIV pozitivních. Například Ukrajina nevede žádné preventivní opatření a tudíž se potýká s velkým procentem nakažených jedinců s HIV pozitivním. Bohužel se nedá změřit, co vše prevence odstraní. Tento fakt není možné popsat v číslech. Tady je nutné apelovat na zdravý rozum, neboť v životě se setkáváme s věcmi, které nemají následky hned, ale později, přičemž tyto následky jsou daleko větší a celospolečensky nákladnější.

Protidrogový systém v České republice se vytváří patnáct let a nelze s ním přestat, i když momentální situace ho až tolik nevyžaduje. Prevencí je ale i ostražitost. Riziko nakažených mladých jedinců je všude přítomné. Tak jak řekl Dr. Plzák: „*Instituce, na kterou si nikdo nestěžuje, neznamená, že nepracuje.*“

Nejčastějšími uživateli této služby jsou mladí lidé mezi 17. až 18. rokem, čili věková struktura mladíků a slečen, kteří navštěvují nízkoprahové kluby. Jedenáctiletých, drogově závislých je celkem málo. Problém začíná být zřetelný v období od 14 do 15 let. Douda k otázce o nízkoprahových klubech uvedl, že je potřebná každá podaná ruka, která ukazuje mladým lidem správný směr ve výběru volnočasových aktivit. Mladí lidé vidí, že je o ně zájem, že někdo i když nejsou již povinnou školní docházkou zatížené, chce s nimi pracovat a má na ně čas i náladu. Ostatně někteří streetworkeri byli na stážích v Drop Inu a mají tak zkušenosti, o které se dělí s mládeží.

Top projevem mladých lidí je tzv. „frajerství“. Ten kdo je uznáván za „fajera“ má nejvyšší příčku v hodnotách společenského žebříčku mladých lidí. Takovýto člověk nosí značkové oblečení a kouří marihuanu. A právě zde nastupuje důležitá funkce sociálních služeb pro děti a mládež, která pomáhá nesprávný pohled mladých změnit.

Zajímavá byla odpověď na otázku, zda je genetika důležitým faktorem k „sklouznutí“ do patologických problémů. Podle Doudy genetika je obecná linie. Proto není možné svádět nevhodné chování na genetické sklony. Obecnou linii ve vývoji jedince doplňují další linie, mezi něž patří inteligence, vzdělanostní zkušenosti a motivace. Marihuanu může vyzkoušet leckdo, ale jen někteří přejdou na silnější drogy. Podlehnu lidé se slabší motivací. Nezaměňujme to s nižší inteligenční úrovní. Zde cituji slova PhDr. Ivana Doudy: „*Znám i případy, kdy lékaři podlehli návykovým látkám, přestože právě oni dobře znají následky.*“

Větší riziko vidí Douda v pití alkoholu a kouření cigaret. Na lidský organizmus působí pomalu, ale důsledně a po té způsobí i úmrtí jedince.

A ještě je tu jedno nebezpečí. Dnešní dospělí jedinci jsou silně závislí na rozličných lécích či vitamínech. Máme různé farmaceutické prostředky na spaní, na bolest, na zdraví, které s velkou chutí užíváme. O možných následcích při pravidelném užívání se však tolik nehovoří. Co vše dokáží s lidským organizmem udělat právě tyto prostředky je neoddiskutovatelné.

7.3 Natáčený rozhovor se sociálním pracovníkem nízkoprahového klubu

Nízkoprahový klub „Jižní pól“ pro děti a mládež je umístěný v traktu základní školy na jednom ze sídlišť Jižního města v Praze 11. Tak jak to je na sídlišťích zvykem, sídliště po určité době zestárne a návštěvnost klubu se mírně sníží do doby než se opět bytová výstavba omladí a tudíž začnou klub vyhledávat noví klienti.

„Před dvěma roky jsem měli v klubu až čtyřicet dětí, což bylo velmi náročné pro individuální plánování. Dnes do klubu dochází přibližně dvacet mladých uživatelů, kterým se můžeme plně věnovat. Vzájemné zkušenosti si předáváme na týdenních týmových setkáních sociálních pracovníků pro děti a mládež, kde mimo jiné se hodnotí úspěšnost provedených intervencí.“ uvedl sociální pracovník klubu „Jižní pól“ v Praze 11 Radek Skřivan.

Rozhovor s Radkem Skřivanem je obsažen v dokumentárním pořadu přiloženém k diplomové práci. Parafrázování tohoto rozhovoru je uváděno průběžně v této stati diplomové práce.

Klub „Jižní pól“ má dva sociální pracovníky, kteří nepůsobí zároveň jako streetworkeri. Sociální pracovníci jsou zaměstnaní řízením klubu, jenž je otevřen třikrát do týdne do večerních hodin a náš vedoucí klubu je na rozdíl od nás zaměstnán pouze prací v terénu. Propojení uživatelů z terénu a klubu má handicap ve vzdálenosti, kterou řeší klub alternativně. Sociální pracovníci z klubu vychází sami v období nenaplněného klubu do ulic na známá vytipovaná místa a navazují rozhovor se svými klienty. Samozřejmě jeden vždy zůstává v klubu, jelikož otevírací dobu klubu je nutné dodržet pro možného náhodného příchozího. Tato skutečnost je velmi pozitivní a určitě oceněná samotnými klienty, protože tím se jim potvrdí, že jejich dospělí kamarádi jsou pro ně stále připraveni a mají o ně zájem. Chtějí s nimi pracovat a jsou ochotni jim jít vstříc, nechce-li se jim momentálně z jakýchkoliv důvodů nikam.

Uživatelé jednotlivých klubů se setkávají na sportovních utkání jako je třeba přebor mezi kluby ve stolním fotbale nebo na jiných společně plánovaných aktivitách na veřejných prostranstvích. Přesto sociálního pracovníka nebo streetworkera uživatelé během svého využívání sociálních služeb nemění.

Zajímavě opravdová byla odpověď Skřivana na možnost výměny rolí uživatel/sociální pracovník. *„Byl bych jistě nedůvěřivý. Těžko v dnešní době můžete věřit náhodně potkanému dospělému člověku, že mi chce opravdu pomoc a nechce mi nabídnout nějaký komerční produkt. Do klubu bych přišel z důvodu získání zázemí pro partu. Sociální službu bych považoval za nadstandard.“* Málokdo ví, co si pod sociální službou má představit. Velmi záleží na schopnosti sociálního pracovníka, jak dokáže vysvětlit poslání sociální služby mladým klientům a tím je přesvědčil o jejich využití.

Dále pokračoval: *„Jádrem klientely je osobní doporučení “z úst do úst“. Sám jsem byl svědkem vzestupu uznání sociálních pracovníků, když se mi podařilo najít řešení pro jednoho uživatele. Dotyčný byl řešením tak ohromen, že sociální službu vychvaloval kudy chodil.“*

Uživatel tím prokázal zpětnou službu sociálním aktivitám nejen reklamou, ale i měřitelnou úspěšnost sociální služby.

Tlak veřejnosti nebo donátoru na měřitelnost účinnosti sociálních služeb je výrazný, ale pro splnění náročný. O obtížnosti měřitelnosti se mimo jiné zmínil Radek Skřivan také: *„Měřitelnost sociální služby pro děti a mládež je velmi komplikovaná. Ne každý mladý klient je ochotný sepisovat smlouvy o dlouhodobém plánování. Hlavní devizou a pracovním nástrojem je práce s člověkem.“* Pak pokračoval: *„Funkční je individuální přístup ušitý na míru v momentální situaci. Podle 3. standardu kvality sociálních služeb „Jednání se zájemcem o sociální službu“ a standardu číslo 8. „Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje“ nelámeme hůl nad žádným klientem. Klient, kterému nemůžeme pomoci v rámci naší specializace, dostane od nás doporučení a kontakt na sociální službu, jenž je pro něj vyhovující.“*

Uživatelé klubu „Jižní pól“ jsou sžití. Dobře se znají, což bylo znát i na průběhu natáčení. Atmosféra byla uvolněná a reakce adekvátní požadovaným normám. Živost rozhovoru zajišťoval uživatel v mužském provedení, který se bez ostychu ujal i vůdčího slova. Sám si vedl rozhovor a ostatní mu ochotně odpovídali. Byli otevření i k důvěrnostem. V tomto bodě jsem je mírně postrčila dál a požádala o všeobecnost. Pro dokumentární pořad nebyly

důležité informace intimního charakteru. Mým záměrem bylo odhalit charakter uživatelů, jejich cíle, způsoby myšlení a jejich názor na potřebnost nízkoprahových služeb pro děti a mládež.

V diskusním fóru jsme se dozvěděli, jak přítomné klub změnil. Shodli se na změně v projevu vzájemné komunikace. Dokonce tato komunikace vedla i k dobrovolné činnosti pomoc druhým u jedné sedmnáctileté dívky. Podává pomocnou ruku jiným a ostatní se na ní obracejí z důvěrou. Jejím nejstarším klientem byl mladý muž o tři roky starší než je ona. Dotyčnému ve své dobrovolnické činnosti pomohla najít práci a překonat období bez jakéhokoliv finančního výdělku. Na dotaz, zda si mladý muž uvědomil její obětavost odpověděla: „ano“.

Klub jim také ukázal způsoby řešení různých problému. Naučil uživatele se o problémech bavit a nenechat je volně plynout. Sociální pracovníky vnímají jako kamarády, před kterými mají respekt. Klub navštěvují většinou po škole, když mají čas.

Z rozhovoru vyplynulo, že ten den je čeká ještě jedno natáčení, a to soukromé. Klub se přihlásil do soutěže „Amatérská kamera“ a bylo nutné dotočit ještě nějaké závěrečné scény.

7.4 Natáčený rozhovor v nízkoprahovém zařízení

Zde byla pro osobní rozhovor k dispozici sociální pracovnice klubu „Krok“ Lenka Čiháčková, která nás zajímavě představila uživatelům klubu.

Jelikož v klubu našeho natáčení byli uživatelé základní školou povinní, vysvětlila jim, že děláme velkou písemnou práci a k tomu potřebujeme natočit film o nich. Aby se atmosféra ještě více uvolnila a uživatelé nás přijali do svých řad, zahájila zahřívací kolo formou souboje ve stolním fotbale.

Pro uživatele klubu „Krok“ a nejen pro ně, bylo nejdůležitější popovídání si mezi sebou navzájem. „*Klub je pro nás otevřený proto, abychom se nenudily*“, vysvětlily některé děti a dále pokračovaly: „*Ten, kdo nemá kamarády, o něm neví.*“

Lenka Čiháčková v osobní interview uvedla: „*Klub není spásitelskou ani resuscitační službou. Uživatelé nemusí přijmout naše rady. Vše je na jejich svobodné vůli. Stane se, že my na nich vidíme, že mají problém, ale nechtějí-li ho s námi momentálně řešit,*

nenaléháme. Někdy stačí pár hodin a uživatel se uvolní a požádá o radu. Naše práce spočívá v empatii a zároveň i v důslednosti. V klubu máme určitá pravidla, která je nutné dodržovat. Důraz klademe na okamžité pojmenování přestupku a vyvození odpovídajících sankcí. Toto jednání se nese mezi ostatními klienty. Prostřednictvím klubů nebo prací v terénu se mladí lidé poprvé setkávají s kontaktem se sociální službou. Poznatky, které si z tohoto setkání vytvoří, je provází i v dospělosti.“ K evidenci uživatelů zněla odpověď takto: „Každého uživatele máme uvedeného pod přezdívkou nebo osobní zkratkou, podle jejich přání. Uživatel se po deseti návštěvách rozhodne, zda bude klub využívat nebo ne. Evidováním nevzniká povinnost pravidelných návštěv uživatele v klubu. Evidence slouží k našim záznamům o intervencích s uživatelem provedených. Uživatel má právo nahlédnout do poznámek a my mu v tom nebráníme. Veškeré záznamy zůstávají v občanském sdružení Proxima Sociale. Statistiku posíláme jednou ročně našim grandům a na místní úřad.“

7.5 Alternativní řešení pracovníků s dětmi a mládeží

Stává se že přijde nový klient do klubu a pak zklamán odchází. Podle slov Kopečné z volnočasového klubu „Jedna Trojka“, nezůstane nepovšimnut. Při jeho odchodu je osloven sociálním pracovníkem a požádán, jak by si sám představoval nízkoprahový klub. Jsou-li jeho představy v normě sociálních služeb je mu posléze vyhověno.

Může se ale stát, že do nového klubu přijde klient v jiné věkové skupině než jsou momentálně pobývající uživatelé klub. I pro tuto situaci mají sociální pracovníci řešení. Kluby jsou otevřené od časných odpoledních hodin do večerních hodin. V takovém časovém rozložení si najdou všechny věkové kategorie svůj prostor k návštěvě. Odpoledne přicházejí mladší, většinou základní školou povinní a ve večerních hodinách přicházejí studenti učilišť nebo středních škol.

Na otázku o mediálním zveřejnění klubu bylo Kopečnou odpovězeno: „Nábor probíhá formou distribuce letáků navazující na terénní programy. Informační letáky jsou vkládány na sociální informační síť Facebook. V Praze 13 probíhá také pravidelně každým rokem v letních měsících „Veletrh sociálních služeb“, kde se občané Prahy 13 mohou seznámit nejen se sociálními službami pro děti a mládež, ale i s ostatními sociálními službami poskytovanými pro občany zdejších sídlištních ploch.“

Pro samotné klienty je nejdůležitější propagace nízkoprahových služeb přímo v terénu, jak bylo ověřeno v rámci natáčení dokumentu.

Při realizaci volnočasových aktivit, které si vyžadují omezení jakéhokoliv charakteru okolních institucí, je nezbytná vzájemná domluva. Aktivity té či oné skupiny nemohou omezovat okolí. Vždy je nutné přihlídnout k charakteru panelových zástaveb a k určitému znevýhodnění. *„Vybraná lokalita pro klub „Jedna Trojka“ poskytuje nízkoprahovost i co se týče volného prostranství. „Jedna Trojka“ není umístěna v žádném areálu, což poskytuje určitou výhodu,“* říká Kopečná.

Klub „Jedna Trojku“ navštěvují převážně mladí lidé, kteří nejsou zapojeni v žádném organizovaném kroužku. Sociální pracovníci při svých alternativních nabídkách vychází ze skutečnosti, že mladí lidé potřebují stále něco dělat. Je nutno je postrkovat k činnostem. Nemají rádi samotu. Rádi by jezdili na výlety, ale nemají finanční prostředky. Mnohé naplánované výlety se neuskuteční pro malý zájem opravdových účastníků. Nadšenců při plánování je mnoho, ale když dojde na placení, nemají peníze a tudíž nemohou jet.

Je škoda kolik mladé energie zmizí v nic nedělání. Tolik by mnozí chtěli něco udělat. Někam jet, ale pokud nad nimi nikdo nestojí, nenaplňuje vše do puntíku a nenajde zábavu, když jejich fantazie skomírá, oni sami nic nepodniknou.

7.6 Výstupy z projektu natáčení dokumentárního filmu

Ochotu nízkoprahových klubů a spolupráci s účinkujícími je nutno ocenit. Všichni byli aktivní a poskytovali relevantní informace. Mluvili „k věci“ přiměřeně dlouho a odpovídajícím způsobem. Mezi tyto samozřejmě patřili profesionálové v čele s PhDr. Ivanem Doudou z Nadace Drop In a vedoucí nízkoprahových klubů nebo streetworkeři.

Během natáčení jsme se také setkali s introvertními jedinci, kteří by promlčeli celé diskusní fórum. Mlčícími byly hlavně dámy. V oblasti respondentů, zastoupené převážně mužskou částí, byly typy ve smyslu „všechno vím a všemu rozumím“ a „nezadržitelný mluvčí“. Tyto typy skupině dominovaly a bylo nutné je usměrnit.

Osazení diskusního fóra se vyhnulo typu tzv. kverulanta, který by na dané téma pouze participoval a byl negativistický. Ukázalo se, že uživatelé nízkoprahových služeb mají srdce na pravém místě. Klub je naučil umět se vyjadřovat a překonávat ostych vůči okolí.

Mnohdy je obrátil na cestu dobrovolnické činnosti, nebo jim pomohl zdokonalit své výsledky ve škole.

V klubech, kde bylo veselo a živo, si vytvářeli družnou atmosféru sami uživatelé, kteří klub hojně navštěvovali a vzájemně se znali. Velký rozdíl byl znát v klubu, který je nově vstupující do světa sociálních služeb pro děti a mládež a v klubu, jenž je na půdě sociálních služeb již všeobecně známý. Vše záviselo na výši návštěvnosti.

Uvolněné klima, pestrá zábava i diskuze s koordinovanými aktivitami uživatelů sociálními pracovníky se nesla během dnů natáčení ve všech navštívených klubech. Přátelskou atmosféru doladřovala hudba z CD přehrávače, která byla i samotnými uživateli při individuálním rozhovoru před kamerou vypínána. Tímto činem nás uživatelé překvapili a zároveň ukázali, že nejsou žádní necitové a vědí, co se sluší a patří, i když je jim to mnohdy odepíráno. Jsou zařazováni do šuplíku s nápisem „rizikovní“.

Bylo také znát demografické rozložení uživatelů. Praha 13, obzvláště sídliště velká Ohrada je vyhlášenou oblastí s výskytem patologických jevů u dětí a mládeže. V této oblasti se prolínají rozličné sociální vrstvy obyvatelstva. Mezi ně patří i rómská menšina, stejně jako majitelé drahých bytových objektů. Tato sociální rozdílnost je zapříčiněná pozůstatky rozdělování bytových jednotek za socialistického režimu a novodobou výstavbou bytových jednotek s výhledem na přírodní rezervaci Prokopského údolí. Uživatelé nízkoprahového zařízení v Praze 13 řešili trochu jiné problémy než uživatelé jiných klubů.

V Praze 11 a 12 se neprolínaly společenské vrstvy. Zde se nenalézala ani rómská menšina ani bohatí majitelé luxusních apartmánů. V uvedené lokalitě jsou běžní sídlištní občané a úroveň uživatelů byla tomu také odpovídající. Uživatelé klubu se dobře znali a proto se mezi sebou uměli dobře bavit. Do klubu nepřišli posedávat u počítačových her, dokonce snad ani nebyl počítač během natáčení zapnutý.

Pozitivní přístup jsem vyzorovala u všech sociálních pracovníků v navštívených klubech. Byla jsem přítomna živému rozhovoru s novým klientem. Chvilčkám smíchu, hernímu zápalu ve stolním fotbale, výtvarnému činění tabulky pro vyhlášení výsledků jedné z aktivit klubu. Pohotové nabídce sociálního pracovníka klientovi, že v dostupném okolí klubu otevřeli nové hřiště a že by si ho měli jít spolu vyzkoušet. Viděla jsem diskotékové řádění na předvánočním večírku a jiné zajímavé programy.

ZÁVĚR

Lidé si za sociálního pracovníka představují osobu (většinou ženu), která navštěvuje domácnosti a řeší konfliktní situace dětí samotných i konflikty mezi dětmi a rodiči či mezi dětmi a celou společností.

Smyslem diplomové práce bylo nejenom charakterizovat působnost nízkoprahových služeb, jejich zaměření a účinnost, ale také se pokusit charakterizovat nedostatky sféry sociální politiky, včetně pokusu doporučit opatření, která by tuto záslušnou činnost mohla ještě zdokonalit. V následujících řádcích jsou shrnuty získané poznatky a navržené způsoby k odstranění vzniklých nedostatků.

- **Informovanost o nízkoprahových službách**

Jak vyplývá z nejrůznějších realizovaných průzkumů a dotazů, tak veřejnost, a o to neméně mladí lidé, bohužel o nízkoprahových službách mnoho neví. Proto je ani v dostatečné míře nevyužívají, nejsou-li přímo osloveni sociálním pracovníkem v terénu nebo pozváni k návštěvě kamarádem.

Neví, pokud se nepotýkají se sociálně patologickými jevy, že sociální pracovník z nízkoprahového klubu nebo streetworker může být rádcem i kamarádem, stejně jako „vůdcem“ v dobrém slova smyslu. Právě on, na rozdíl od zbloudilých mladých lidí, dovede pomoci v nalézání cesty do kultivované společnosti.

Návrh

Z prostředků na nízkoprahové služby vyčlenit peníze i na popularizaci v médiích pro širokou veřejnost a nejen být medializovaní v lokálních médiích. Sociálním pracovníkům navíc stanovit nalézt v médiích vhodné a věci nakloněné redaktory a spolu s nimi připravit každý měsíc alespoň jeden článek či reportáž v čtenářských denících. Reportáže by měly charakter jízdního řádu a nízkoprahové kluby či služby pro děti a mládež by se v nich střídaly. Jedná se o sociální službu a lze očekávat, obzvlášť v období alarmujících čísel o možném nebezpečí mladistvých výtržníků, že média budou k takové činnosti přístupná, bez nároku na zaplacení publikovaného materiálu nebo snížením standardní sazby.

- **Postoj mladých lidí k zapojení se do práce v nízkoprahových zařízeních**

Pomoc v rámci nejrůznějších sociálních služeb mladí lidé ve své většině akceptují - pokud ovšem je jim nabídnuta nebo se o ní dozví.

Podle vyjádření sociálních pracovníků mnozí sice nejprve musí překonat počáteční ostych a také obavu ze zesměšnění (jdou přece mezi lidi, jejichž zásadami a způsoby jednání doposud pohrdali), ale nakonec si dají říct. Jejich top model bylo značkové oblečení a kouření přinejmenším marihuany. Posléze už neberou sociální službu za něco mimořádného, co by je využíváním vyloučilo ze společnosti jejich vrstevníků. Za sociální službu se nestydí a poznají-li jí, rádi jí navštěvují. Čímž bylo zodpovězena hlavní výzkumná otázka ve znění: „Jaký mají postoj mladí lidé k nízkoprahovým službám?“

Návrh

Spojit se nejen s místními a městskými úřady a s komunálními politiky, ale i s politickými stranami a vysvětlit jim, že popularizace a podpora nízkoprahových služeb je i jejich zájmem. Proto by program těchto služeb měli vzít za svůj a zahrnout ho do svých politických priorit. Nesoustředit se pouze na náklonnost jediného komunálního odvětví. Být všestranně zapojeni ve více politických stranách a požadovat od nich důsledné plnění příslibených závazků. Nespoléhat se pouze na předvolební kampaně, kdy se politické strany ohánějí všelijakými návrhy pro zlepšení sociální politiky. Snažit se odvrátit soustředění veřejnosti pouze na seniory a zaměřit politické strany na pomoc sociálně ohroženým mladým lidem. Mladí lidé jsou potenciálem budoucnosti a zanedbáme-li jejich správné nasměrování, mohou v budoucnost ve společnosti vzniknout velké, mnohdy i životu nebezpečné problémy.

- **Škola jako základ výchovy k sociálnímu citění**

Problémem je, že v celkové populaci, a především ve výchovné procesy, sociálním otázkám a sociálnímu citění není věnována dostatečná pozornost. Občanská nauka by ve školní výuce neměla být jenom předmětem o národu a politice, ale také o lidských vztazích a sociálním citění, o sounáležitosti a charitě, a především o vzájemné lásce.

Předmět občanské výchovy by mělo být i jakýsi zamyšlení dětí nad sama sebou, nad jejich jednáním a činy a mezilidská empatie. Nejde o výuku k religiozitě, ale především o výuku lidskosti.

Tohle všechno našim dětem ve školách chybí a mnohdy bohužel i v rodinách.

Návrh

Přesvědčit ředitele škol a učitele o účelnosti zahrnout do hodin občanské výchovy předmět k sociálnímu citění.

Škola by ve své výuce měla děti informovat o nejrůznějších sociálních službách poskytovaných naší společností všeobecně i o konkrétních službách v rámci dané lokality. Nemělo by ale jít jen o služby pro děti a mládež, ale také o vysvětlování sociální politiky státu realizované i vůči sociálním slabým rodinám, nezaměstnaným, budoucím matkám, starým lidem a lidem nemocným a nemohoucím. Lze totiž očekávat, že mnohé děti si tyto informace transformují nejenom na sebe, ale i na své okolí a pochopitelně i na nejbližší. Už to podnítl jejich sociální citění nebo je přivede do nízkoprahových zařízení.

- **Občanská výchova i na vyšších stupních škol**

Naskýtá se otázka, jestli modifikovaná forma občanské výchovy by neměla být přednášena i na druhém stupni škol a v učilištích. Školy teď mají ve výchovném procesu jistou volnost. Záleží jenom na tom, jak by takovéto návrhy na sociální výuku byly přijaty. Z celospolečenského pohledu by bezpochyby byly účelné.

Návrh

Vyvolávat diskuze na toto téma, neboť právě adolescenti dělají společnosti nejvíce problémů. Sociální pracoviště by se měly spojit a zaslat v tomto směru i petici poslanecké sněmovně.

- **Rodina a problémy v ní**

Rodiče, v usilovné snaze získávat stále větší hmotné statky, jsou přepracovaní a děti mnohdy ponechávají svému osudu. Spoléhat se na jejich dobré geny zděděné po předcích a zabraňující v pádu do špatné společnosti, se nemusí vždy vyplatit. Je to risk. Úctu ale těm dětem, které lákání i výsměchu zhýralých kamarádů odolaly a našli si svou cestu.

Návrh

Rodiče se musí naučit dětem naslouchat a citlivě pak jejich problémy řešit. My dospělí podceňujeme první lásky nebo problémy mladistvých. Bereme je na lehkou váhu a

máváme nad nimi rukou. Pak jsme překvapení, že náš „andílek“ prochází opravdovými starostmi, s kterými si neví rady. Výsledkem nemusí být jen užívání drogy. Problémem je i odcizení a uzavření se do sebe. Za drogu lze považovat i vysedávání u sociálních sítí - převážně na facebookových stránkách. Facebookový svět je pro mladé lidi svou anonymitou barevnější. Jsou v něm jedničky. Mají mnoho přátel, kteří jsou jim k dispozici. Ve virtuálním světě na ně čekají. Ale ať je takových diskutujících sebe víc, každý člověk je stejně sám. A v tom je problém. Tohle není život. I toho si musí rodiče všimnout a osvětou je společnost k tomu vyzývat.

Závěrem je třeba jenom říci, že sociální služby pro děti a mládež nemají lehkou úlohu. Důležité ale je, že prostřednictvím sociálních služeb pro děti a mládež se u problémových mladých lidí změní nejen jejich myšlení, ale vyrostou z nich soběstační dospělí jedinci neškodící společnosti. A to je odpověď na jednu z klíčových výzkumných otázek a nejlepší poznatek plynoucí z této diplomové práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[http://magistrat.praha-mesto.cz/63134_Aktualni-prehled
nizkoprahovych-a-otevrenych-zarizeni-pro-deti-a-mladez-v-hl-m-Praze](http://magistrat.praha-mesto.cz/63134_Aktualni-prehled-nizkoprahovych-a-otevrenych-zarizeni-pro-deti-a-mladez-v-hl-m-Praze)
https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/zakon-108_2006.pdf
<http://streetwork.cz>
<http://www.proximasociale.cz/o-proxime.php>
<http://www.proximasociale.cz/kluby-jednatrojka.php>
[http:// http://www.ymkarium.ymca.cz](http://www.ymkarium.ymca.cz)
[http://www.streetwork.cz/old/forum/viewtopic.php?pid=1153#p1153,](http://www.streetwork.cz/old/forum/viewtopic.php?pid=1153#p1153)
[http://www.ymca.cz/programy/nizkoprahove-sluzby/nizkoprahove-kluby/:](http://www.ymca.cz/programy/nizkoprahove-sluzby/nizkoprahove-kluby/)
<http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/vyzkumy>
<http://www.prevcentrum.cz/CKA/Odborne-zabezpeceni-sluzeb.aspx>
<http://www.google.com/search?q=v%C3%BDzkumy+kvalitativn%C3%AD+a+kvantitativn%C3%AD+pro+NZDM&btnG=Hledat&hl=cs&sa=2:>
[http://www.google.com/search?q=strategie+v%C3%BDzkumu+v+NZDM&hl=cs&ei=bU7LTKrXC
YzKswbE1tGpAQ&start](http://www.google.com/search?q=strategie+v%C3%BDzkumu+v+NZDM&hl=cs&ei=bU7LTKrXC YzKswbE1tGpAQ&start)
<http://www.lag-mobil.de/cms/index.php?page=kontakt>
<http://remix.nicm.cz/dokumentarni-film/>

ATKINSON Rita, *Psychologie*, 2.vyd. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-640-3, s.751

BEDNÁŘOVÁ Zdena, PELECH Lubomír, *Sociální práce na ulici – streetwork*, 1. vydání. Brno: Doplněk, 2000, ISBN 80-7239-148-8, s. 104

JANOŠKOVÁ Klára, NEDĚLNÍKOVÁ Dana, *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků*, 1. vydání, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě 2008, ISBN 978 80-7368504-1, s.402

JANOŠKOVÁ Klára, NEDĚLNÍKOVÁ Dana, *Profesní dovednosti terénních pracovníků*, 1. vydání, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě 2008, ISBN 978-80-7368-503-4, s. 550

- JEDLIČKA Richard, KLÍMA Petr, KOŤA Jaroslav, NĚMEC Jiří, PILAŘ Jiří, *Děti a mládež v obtížných životních situacích. Nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*, 1.vyd. Praha: Themis, nakl. Tiskárny MV, p.o. 2004. ISBN 80-7312-038-0
- KLÍMA Petr, HERZOG Aleš, STAVJANÍKOVÁ Martina, et. al.. *Kontaktní práce. Antologie textů České asociace streetwork*, Praha: ČAS 2007.
- LUKASOVÁ Elizabeth, *Logoterapie ve výchově*, 1.vyd. Praha: Portál 1997, ISBN 80-7178-180-0, s.207
- MACEK Petr, *Adolescence*, 2.vyd. Praha: Portál 2003. ISBN 80-7178-747-7, s.141
- MATOUŠEK Oldřich a kol., *Základy sociální práce*, 1.vyd. Praha: Portál 2001, ISBN 80-7178-473-7, s.312
- MATOUŠEK Oldřich a kol., *Metody a řízení sociální práce*, 1.vyd. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-548-2, s.384
- MATOUŠEK Oldřich, *Slovník sociální práce*, 1.vyd. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-519-0, s.287
- MATOUŠEK Oldřich, KROFTOVÁ Andrea, *Mládež a delikvence*, 2.vyd. Praha: Portál 2003. ISBN – 80-7178-771-X, s. 340
- MATOUŠEK Oldřich, *Sociální služby*, 1.vyd. Praha: Portál 2007, ISBN 978-80-7367-310-9, s. 183
- MATOUŠEK Oldřich, *Sociální práce v praxi*, 1.vyd. Praha: Portál 2005, ISBN 80-7367-002-X, s. 352
- HENDL Jan, *Přehled statických metod zpracování dat*, 1.vyd.Praha: Portál 2005, ISBN 80-7367-040-2, s. 407
- HENDL Jan, *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*, 1.vyd. Praha: Portál 2004, ISBN 80-7178-820-1, s. 584
- ŘEZÁKOVÁ Hana, *Analýza dat z dotazníkových šetření*, 1.vyd. PB tisk Příbram 2007, ISBN 978-80-86946-49-8, s. 212
- VYSEKALOVÁ Jitka, KOMÁRKOVÁ Růžena, *Psychologie reklamy*, 1.vyd. Granada Publishing, spol. s r. o. 2001, ISBN 80-247-9067-X, s. 228
- SAK Petr, SAKOVÁ Karolína, *Mládež na křižovatce*, 1. vyd. Praha: Svoboda servis 2004, ISBN 80-86320-33-2, s. 240

Měsíčník STOP, informační zpravodaj Městské části Prahy 13, červen 2010

Měsíčník STOP, informační zpravodaj Městské části Prahy 13, září 2010

Měsíčník STOP, informační zpravodaj Městské části Praha 13, listopad 2010

Dokumentární pořad Čekárna na dospělost; Prima 08.01.2010

SEZNAM OBRÁZKŮ

Č.1 Foto volnočasového klubu „JednaTrojka“

Č.2 Leták s nabízenou atrakcí pro děti a mládež v nízkoprahových klubech

Č.3 Dotazník s grafikou

SEZNAM TABULEK

Č.1 Tabulka rozložení streetworku a klubů pro neorganizovanou mládež v pražských částech

SEZNAM PŘÍLOH

- Č.I: Technické podklady u dotazníku v terénu a na serveru „vypinto.cz“
- Č.II: Scénář dokumentárního pořadu
- Č.III: Podklady pro rozhovor v Nadaci Drop In s PhDr. Ivanem Doudou
- Č.IV: Scénář skupinového rozhovoru
- Č.V: Smlouva o povolení k natáčení dokumentárního pořadu
- Č.VI: Smlouva o souhlas s natáčením uživatelů nízkoprahového klubu
- Č.VII: Organizační členění Proxima Sociale o.s.
- Č.VIII: Základní charakteristika mezinárodního křesťanského sdružení YMCA
- Č.IX: Fejeton z pořádané akce pro děti a mládež v Praze 13 „Vohradská divočina“

OBRÁZEK I: FOTO VOLNOČASOVÉHO KLUBU „JEDNA TROJKA“

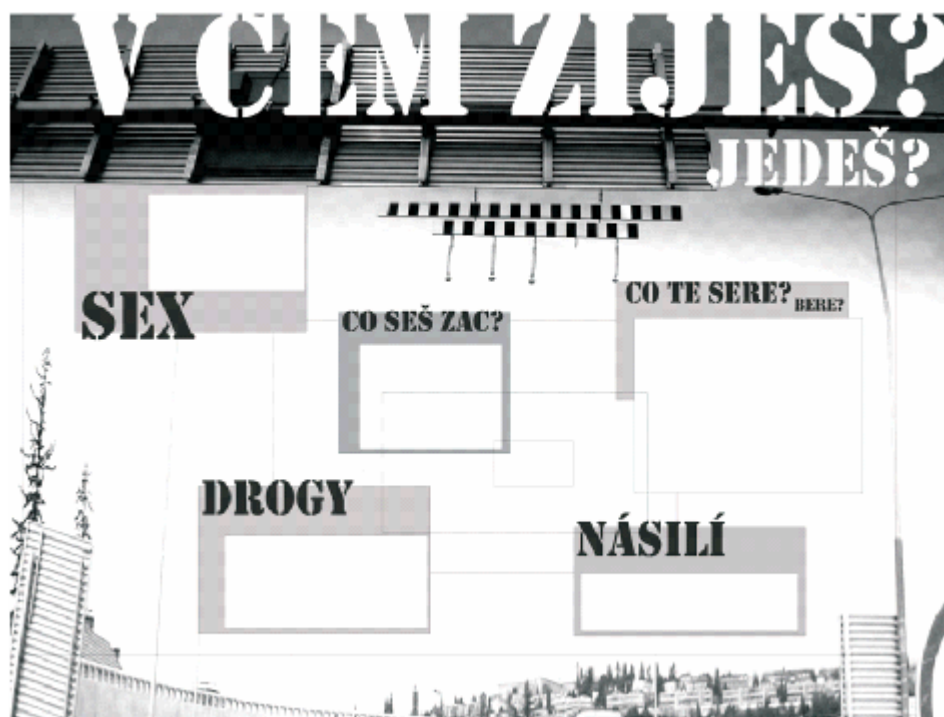

OBRÁZEK II: LETÁK S NABÍZENOU ATRAKCÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V NÍZKOPRAHOVÉM KLUBU

OBRÁZEK III: DOTAZNÍK S GRAFIKOU

TABULKA I: ROZLOŽENÍ STREETWORKERŮ A KLUBŮ V PRAZE

Celkem klubů 27 a Streetworkerů 24. Aktuální stav pro rok 2009

Praha 1

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 2

počet streetworkerů městské části - 0

název	POKEC – centrum komunitní práce	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Legerova 20, 120 00 Praha 2	rok založení	
kontakt	224 261 683	počet pracovníků	1,5 úvazku
zřizovatel	o.s. Člověk člověku	počet streetworkerů	
informace	Markéta Jakubcová - 732 259 634 clovekcloveku@volny.cz	počet dobrovolníků	1
Informace o zařízení:			
Návštěvníkům je k dispozici pět místností se základním vybavením a minibarem. Pokec pořádá řadu volnočasových aktivit (výtvarné dílny, soutěže, stolní fotbal). V klubu se konají pravidelné tematické poradny ve spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi.			

název	Komunitní centrum MAJÁK	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Ječná 19, 120 00 Praha 2	rok založení	1. 10. 2002
kontakt	296 325 990	počet pracovníků	1,5 úvazku
zřizovatel	Evangelická církev metodistická	počet streetworkerů	
informace	Pavel Zajíc – 608 143 546 majak@umc.cz	počet dobrovolníků	4 – 5
Informace o zařízení:			
Maják nabízí žákům druhého stupně ZŠ, středoškolské a učňovské mládeži výchovné, vzdělávací a aktivizační programy v takové míře, aby oslovili co možná nejširší skupinu dospívající mládeže.			
Středisko volného času nabízí řadu klubových činností, programů a volnočasových aktivit, které napomáhají mladým lidem smysluplně využít jejich volný čas v prostředí bez drog, cigaret, alkoholu a dalších patogenních vlivů, a zároveň v nich posilují kladný a zodpovědný přístup k životu. Koncepte volnočasových aktivit je nastavena tak, aby uživatelé služeb jejich prostřednictvím poznali a upevnili své schopnosti.			
Maják nabízí kroužky výrazového tance, aerobiku a pravidelná setkání skupiny dospívající mládeže. V			

prostorách Majáku byly také vytvořeny podmínky pro spontánní činnosti, pro lepší možnosti zapojení neorganizované mládeže, jedná se o internetový klub, stolní tenis, šipky a společenské hry.

název	Sportovní klub Palaestra	typ klubu	Otevřený
Sídlo	Americká 6, 120 00 Praha 2	rok založení	1999
kontakt	Jan Balog - 606 476 038	počet pracovníků	
zřizovatel	Sdružení pro mimoškolní aktivity Palaestra, o.s.	počet streetworkerů	
informace	http://www.palaestra.ecn.cz/index.htm	počet dobrovolníků	3 – 4

Informace o zařízení:

Hlavní náplní sportovního boxerského klubu je umožnit smysluplné trávení času dětem ze sociálně slabých rodin, které by si nemohly dovolit platit svým dětem žádnou zájmovou činnost.

V klubu Palaestra může trénovat každý, nezáleží na předchozích zkušenostech, rodinném zázemí, ani barvě pleti. Za tréninky se neplatí a děti se mohou zapojit do činnosti klubu kdykoli během roku. Platí tu shodná pravidla pro všechny návštěvníky, což napomáhá k překonávání bariér.

Občanské sdružení Palaestra využívá práce dobrovolníků, navazuje spolupráci s jinými pražskými neziskovými subjekty a pracuje na rozšíření aktivit pro děti soustředěné v klubu.

Praha 3

počet streetworkerů městské části - 1

název	Dětské centrum Teen Challenge	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Chlumova 15, 130 00 Praha 3	rok založení	2001
kontakt	Lucie Pohanková - 776 199 236	počet pracovníků	3
zřizovatel	Teen Challenge	počet streetworkerů	2
informace	detske.centrum@teenchallenge.cz www.teenchallenge.cz	počet dobrovolníků	8

Informace o zařízení:

Centrum nabízí možnost hygieny (sprcha, odvěšvení), sociální pomoci (oblečení, strava, materiální pomoc), doučování a přípravy do školy, prevenčních programů a volnočasových aktivit (sport, výlety, výtvarná činnost, divadlo). V létě pořádá letní tábor. Zprostředkovává péči lékařů a psychiatrů, poskytuje pomoc rodinám dětí.

Centrum se snaží pomoci dětem ohroženým takovými sociopatogenními jevy jako je toxikomanie, alkoholismus a kriminalita. Cílovou skupinou nízkoprahového klubu jsou děti ve věku 3 – 18 let.

název	ULITA – Dům dětí a mládeže – klub Beztíže	typ klubu	Otevřený
Sídlo	Na Balkáně 100, 130 00 Praha 3	rok založení	2001
kontakt	Ing. Markéta Benešová 271 771 012, 606 611 920	počet pracovníků	5 (3 interní, 2 externí)
zřizovatel	MHMP	počet streetworkerů	
informace	beztize@ulita.cz http://www.ulita.cz/src/beztize.html	počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
Volnočasové aktivity podle zájmů návštěvníků klubu Beztíže (stolní fotbal, šipky, hudební produkce na přání, stolní hry apod.), které jsou doplněné o další akce (diskotéky, rukodělná činnost, přednášky).			

název	Nízkoprahový klub HUSITA	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Nám. Barikád 1, 130 00 Praha 3	rok založení	2004
kontakt	Ondřej Chrást - 606 914 916 Písemný k.: Husitské centrum, o.p.s. V Tišině 3, 160 00 Praha 6 tel. 233 371 528	počet pracovníků	
zřizovatel	Pražská diecéze Církve československé husitské	počet streetworkerů	5
informace	http://www.husiti.cz/npk/	počet dobrovolníků	5
Informace o zařízení:			
Klub HUSITA je centrum pro děti a mládež, ve kterém mohou trávit svůj volný čas. K dispozici jsou různé hry, odborná a zábavná literatura. Návštěvníci se mohou zdokonalovat v práci na PC, rozvíjet své znalosti cizích jazyků, nebo jen příjemně strávit odpoledne. Pracovníci klubu mohou dětem pomoci při psaní domácích úkolů, nebo plnění jiných školních povinností.			
Klub pořádá také jednorázové akce - dětský den, soutěže atd.			

název	Romské komunitní centrum R-Mosty	typ klubu	Otevřený
-------	---	-----------	----------

Sídlo	Ostromečská 9, 130 00 Praha 3	rok založení	1992
kontakt	Mgr. Petra Vyhnálková –737 780 181	počet pracovníků	3,5
zřizovatel	o.s. R-MOSTY	počet streetworkerů	
informace	R.mosty@seznam.cz	počet dobrovolníků	2
Informace o zařízení:			

Praha 4

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 5

počet streetworkerů městské části - 1

název	B-SIDE	typ klubu	nízkoprahový
Sídlo	Grussova 1, 152 00 Praha 52	rok založení	15. 12. 2004
kontakt	Richard Hanus – 777 347 497 pahaahma@centrum.cz	počet pracovníků	3 (pracovníci B-SIDE), 1 (z MČ Pha 5)
zřizovatel	o.s. B-SIDE a MČ Praha 5	počet streetworkerů	3
informace	Dana Fridrichovská - ředitelka 603 318 279 dankaf@seznam.cz	počet dobrovolníků	Praktikanti VOŠ

Informace o zařízení:

Název zařízení je odvozen od pojmenování, kterým počastovala svou domovskou čtvrť zdejší omladina. Prostor zahrnuje klubovnu, čajovnu a samostatnou výtvarnou dílničku „Kůča“, kterou provozuje Městská část Praha 5 prostřednictvím sociálního asistenta v součinnosti s občanským sdružením B-Side.

Nízkoprahové zařízení je prostorem, kde pracovníci nabízejí sociální služby a volnočasové aktivity zejména těm mladým lidem, kteří nemají potřebu se nijak organizovat a ulice sídliště jsou pro ně oblíbeným místem pro trávení volného času.

název	Misijní středisko Barrandov	typ klubu	volnočasový
Sídlo	Grussova 1, 152 00 Praha 52	rok založení	1997
kontakt	Soňa Vlasáková – 605 567 261	počet pracovníků	
zřizovatel	Farní úřad ŘK církve Zlíchov	počet streetworkerů	

informace	Soňa Vlasáková – 605 567 261	počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
Jde o otevřený klub, který nabízí trávení volného času, na klubu většinou stálá služba, která by poskytovala sociální služby klientele, přístup je volný. Cílovou skupinou jsou děti a mladí lidé ze sídliště Barrandov.			
Provozní doba: Po-Pá 15 – 19 h.			

název	Otevřený klub HOLUBNÍK	typ klubu	otevřený
Sídlo	Štefánikova 11, 150 00 Praha 5	rok založení	2000
kontakt	251 512 715 – klub HOLUBNÍK	počet pracovníků	
zřizovatel	MHMP	počet streetworkerů	
informace	DDM Praha 5 (provozovatel) 257 329 175	počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
Jedná se o otevřený klub s nabídkou volnočasových aktivit dětem a mládeži. Cílovou skupinou jsou děti a mládež, mající přístup rovnou z ulice, většina klientely pochází z blízko položené základní školy a družiny, během zimy cca 20 – 30 dětí denně, v létě klientů méně.			
Provozní doba: Po-Čt 8 - 20 h.			

Praha 6

počet streetworkerů městské části - 0

název	Centrum komunitních aktivit – nízkoprahový klub "Suterén"	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Meziškolská 1120/2, 160 00 Praha 6	rok založení	2001
kontakt	Regina Babická – 777 295 713 Klub – 242 498 334, 777 161 133	počet pracovníků	2,9 úvazku
zřizovatel	o.s. Prev-Centrum	počet streetworkerů	1,0 úvazku
informace	info@prevcentrum.cz http://www.prevcentrum.cz	počet dobrovolníků	praktikanti VOŠ, VŠ
Informace o zařízení:			
Cíle služby jsou: aktivizace k prosociálním činnostem a plnění životních úkolů a každodenních povinností, dále minimalizace rizik sociálních konfliktů spojených s životem v subkultuře či neorganizované skupině, snižování			

bezprostředních sociálních rizik vyplývajících ze způsobu života, konfliktního chování a způsobů, jimiž uspokojují své potřeby, pomoc při zvládnání nepříznivých životních událostí a přijetí důsledků rizikového chování. Terénní pracovníci zařízení vyhledávají znevýhodněné nebo ohrožené jedince či skupiny dětí a mládež v jejich přirozeném prostředí.

Spektrum nabídky služeb: aktivizační, výchovné a vzdělávací služby, sociálně pedagogická a sociální práce, poskytování informací, doprovodná práce a zajištění návazné odborné péče dle potřeby uživatelů.

Praha 7

počet streetworkerů městské části - 0

název	Klub pro děti a mládež DOMEČEK	typ klubu	Nízkoprahový
Sídlo	Ortenovo nám. 34, 170 00 Praha 7	rok založení	
kontakt	283 870 158	počet pracovníků	2
zřizovatel	ÚMČ Praha 7	počet streetworkerů	
informace	domecekP7@seznam.cz	počet dobrovolníků	praktikanti VOŠ
Informace o zařízení:			
Nízkoprahový klub je otevřen pro děti a mládež především ve věku 6 – 18 let. Zařízení nabízí volnočasové aktivity, hry, výlety, kluby atd.			

název	Klub 2. patro – DDM Prahy 7 (K2P)	typ klubu	Otevřený
Sídlo	ZUŠ Šimáčkova 16, 170 00 Praha 7	rok založení	2002
kontakt	Jiří Svoboda - 602 157 844 220 800 571 svoboda@ddmprahe7.cz	počet pracovníků	3
zřizovatel	MHMP	počet streetworkerů	
informace	http://www.ddmprahe7.cz/html/klub2p.asp	počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
Klub je zřízený pro děti a mládež ve věku od 8 do 18 let, které zde mohou pod vedením pedagogických pracovníků efektivně trávit a využívat volný čas, seberealizovat se a rozvíjet své schopnosti. Klub zaujímá tři místnosti (dvě herny a internetový klub). V hernách se nachází biliárový stůl, fotbálek, elektronické šipky dvě televize s PlayStation2 s desítkami her. Je zde vybudováno dřevěné patro k odpočinku nebo společenským hrám.			

Druhá herna slouží k občerstvení a k posezení, je tady rovněž hudba a automat vzdušného hokeje. Internetový klub je vybaven deseti PC s přístupem na Internet přes kabelovou televizi, počítače jsou propojeny společnou sítí.

Provozní doba K2P – od pondělí do pátku vždy od 14:00 do 19:00 hod.

Praha 8

počet streetworkerů městské části - 0

název	Nízkoprahový klub VRTULE	typ klubu	nízkoprahový
Sídlo	Kobyliské nám. 640/11, 182 00 Praha 8	rok založení	2001
kontakt	Pavel Kaplan – 283 029 310	počet pracovníků	1,5 úvazku
zřizovatel	Salesiánské středisko mládeže, o.p.s.	počet streetworkerů	
informace	virtule@sdb.cz http://www.sdb.cz/vrtule/	počet dobrovolníků	10 – 15

Informace o zařízení:

Nízkoprahový klub nabízí zázemí především pro ty, kteří jsou ohroženi ve svém osobnostním vývoji, případně žijí takovým způsobem života, který může vést ke konfliktu.

Návštěvníci klubu mohou využít nabídku klubového prostoru a vlastní volby klubových aktivit (kulečnick, stolní fotbal, elektronické šipky, časopisy, vlastní reprodukováná hudba, stolní hry), za malý poplatek internet. Součástí klubu je i minibar, kde se dá pořídit jednoduché občerstvení. Klub slouží také jako zkušebna pro mladé začínající hudební skupiny (cca 30 hodin týdně). Přístup do klubu není omezen financemi, časem příchodu a odchodu, ani volbou vykonávaných činností. Cílovou skupinou klubu Vrtule jsou mladí ve věku 13 – 20 let.

Praha 9

počet streetworkerů městské části - 0

název	HARFICA nízkoprahový klub	typ klubu	nízkoprahový
Sídlo	Harrachovská 422/2, 190 16 Praha 9	rok založení	duben 2000
kontakt	283 880 979 (klub), 283 091 423 (úřad)	počet pracovníků	2 = 1 (stálý) + 2 (střídají se)
zřizovatel	ÚMČ Praha 9	počet streetworkerů	2
informace	Štefan Berec - 777 023 298 harfica@seznam.cz	počet dobrovolníků	Praktikanti VOŠ, VŠ

Informace o zařízení:

Cílovou skupinou klubu jsou mladiství a mladí dospělí. V klubu je k dispozici pingpongový stůl, šipky, fotbálek, kulečnick, hudební nástroje, řada stolních a společenských her, kuchyňka, kde je možné vařit apod. Součástí klubu je také rozlehlá zahrada, využívaná k nejrůznějším sportovním aktivitám (míčové hry, jako např. fotbal, vybíjená, dále petang apod.). V průběhu roku jsou organizovány různé akce (návštěvy aquaparků, kina, koncertů). Klubová nabídka zahrnuje také přípravu do školy, která probíhá v nově zařízené učebně.

Návštěvníci mohou do klubu kdykoli přijít a také ho kdykoli opustit, mohou se zapojit do některé z činností, ale si zde mohou pouze posedět, povídat si, poslouchat hudbu anebo číst časopisy. Všechny klubové činnosti a akce jsou z velké části hrazeny z příspěvků městské části Prahy 9; děti a mladí lidé přispívají pouze symbolickými částkami.

Praha 10

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 11

počet streetworkerů městské části - 1

název	Klub Jižní pól	typ klubu	nízkoprahový
Sídlo	Michnova 1622, 149 00 Praha 11	rok založení	únor 2000
kontakt	Ilona Bacílková - 775 060 042 272 916 482	počet pracovníků	2
zřizovatel	o.s. Proxima Sociale	počet streetworkerů	1
informace	jiznipol@proximasociale.cz http://www.proximasociale.cz	počet dobrovolníků	8

Informace o zařízení:

Jedná se o nízkoprahové zařízení, které koncepčně vychází z osvědčeného modelu KC Krok a nabízí psychosociální služby v kontextu komunitní práce. V současnosti jsou zde realizovány tři prvky: nízkoprahový klub, streetwork, preventivní programy. Klub navazuje úzce na terénní práci, vytváří zázemí pro skupiny dětí, které by jinak trávily volný čas na ulici. Poskytuje chráněný prostor pro seberealizaci návštěvníků, kdy nabízí: čajovnu, výtvarné dílny, zkušebnu pro hudební skupiny, fotokomoru, filmový klub, hry (kulečnick, fotbálek, ping pong...), sportovní turnaje, vernisáže.

název	Klub pro děti DIXIE	typ klubu	Nízkoprahový
sídlo	Modletická 1401, 149 00 Praha 11	rok založení	duben 2004

kontakt	Alice Žváčková 777 323 886 272 919 803	počet pracovníků	1
zřizovatel	o.s. Kamínek	počet streetworkerů	1
informace	kaminek@kaminek.org http://www.kaminek.org	počet dobrovolníků	7
Informace o zařízení:			
Nízkoprahový klub DIXIE pro děti školního věku poskytuje sociální služby na regionální úrovni. Jedná se o sociální intervenci v oblasti prevence sociálně patologických jevů (kriminalita, delikvence, vandalství, zneužívání návykových látek atd.).			

název	Nízkoprahový klub pro mládež Ymkárium	typ klubu	Nízkoprahový
sídlo	Modletická 1401, 149 00 Praha 11	rok založení	březen 2000
kontakt	Teodora Žurková – 732 976 215 267 913 338	počet pracovníků	3
zřizovatel	YMCA Praha	počet streetworkerů	
informace	ymkarium@seznam.cz www.praha.ymca.cz	počet dobrovolníků	6
Informace o zařízení:			
Ymkárium nabízí otevřený prostor pro trávení volného času. Je určeno především mladým lidem ve věku 10 – 25 let. Nabízí příležitosti k zapojení se do hudebních, výtvarných, sportovních programů, jednorázových happeningů, besed a dalších programů. Ymkárium je součástí sdružení YMCA Praha.			

Praha 12

počet streetworkerů městské části - 0

název	Komunitní centrum KROK	typ klubu	nízkoprahový
sídlo	Rakovského 3138, 143 00 Praha 12	rok založení	1995
kontakt	Věra Krekáňová 241 770 232	počet pracovníků	2 (1,3 úvazku)
zřizovatel	o.s. Proxima Sociale	počet streetworkerů	3

informace	krok@proximasociale.cz http://www.proximasociale.cz	počet dobrovolníků	5
Informace o zařízení:			
<p>Jedná se o otevřený prostor s minimálními vstupními požadavky, který nabízí a podněcuje vznik volnočasových aktivit.</p> <p>Klub reaguje na potřeby návštěvníků a podporuje jejich iniciativu. V tomto prostoru dochází k navazování kontaktů s příchozími. Součástí nabídky je i doprovodný, podpůrný a poradenský servis při řešení problémů a obtíží. Skupinu návštěvníků tvoří nejčastěji děti a mladiství z mikroregionu sídliště Modřany ve věku 14 – 19 let.</p> <p>Součástí klubu je "domovská skupina", jejíž náplň tvoří především strukturované programy, interakční hry a povídání o aktuálních tématech v životě členů skupiny. Skupina je otevřená pro všechny návštěvníky klubu a schází se pravidelně každý čtvrtek od 19:00 do 20:30 hod. Další aktivitou je fotodílna, kde mají návštěvníci možnost si vyzkoušet rozličné postupy fotografické tvorby. Nabídku klubu doplňuje zkušebna pro začínající hudební skupiny, které se zároveň podílejí na provozu. Na program klubu navazují výjezdy. Ve školním roce probíhají víkendové akce 1x za měsíc, v průběhu prázdnin jsou zpravidla týdenní.</p>			

název	Klub Garáž	typ klubu	nízkoprahový
sídlo	Zátišská 1914,143 00 Praha 12	rok založení	1997
kontakt	Jindřich Exner – 775 610 002 241 770 232	počet pracovníků	2
zřizovatel	o.s. Proxima Sociale	počet streetworkerů	
informace	krok@proximasociale.cz http://www.proximasociale.cz	počet dobrovolníků	2
Informace o zařízení:			
<p>Z přímé práce na ulici se skupinkami mladých lidí vzešel klub „Garáž“. Jedná se o klub s mikro U-rampou, nealkoholickým barem a kontaktní místností, který je také zázemím terénního sociálního pracovníka. Klub je otevřeným prostorem pro širokou návštěvnickou skupinu, která je ochotna respektovat jeho základní pravidla. Návštěvníky Garáže tvoří převážně mladí z blízkého okolí, kteří jsou schopni společně sdílet prostor bez ohledu na svoje názorové vyhranění. Cílem Garáže je kontaktování, spolubytí, poradenství v obtížích, popř. doprovázení člověka na úřady a jiné instituce.</p>			

Praha 13

počet streetworkerů městské části - 1

název	Nízkoprahový street club E.X.I.T.	typ klubu	nízkoprahový
sídlo	Oistrachova ul., konečná bus.- Stodůlky – zelený domek 155 00 Praha 13	rok založení	2003
kontakt	Jaroslav Karhánek - 603 584 804	počet pracovníků	2
zřizovatel	MČ Praha 13 + o.s. Progressive	počet streetworkerů	
informace	progressive@volny.cz	počet dobrovolníků	

Informace o zařízení:

Nízkoprahové zařízení je určeno pro děti a mládež ohrožené sociálně patologickými jevy. Klub nabízí řadu volnočasových aktivit (např. sportovní, kulturní akce), psychologické poradenství a diagnostiku dětí, mládeže a mladých dospělých. Realizuje zátěžové pobyty s prvky zážitkové pedagogiky pro děti, mládež a mladé. Součástí aktivit klubu jsou pilotní programy a projekty pro uživatele drog a skupiny ohrožené drogovými závislostmi.

název	Klub "Třináctka"	typ klubu	Otevřený
sídlo	Trávníčkova 1746, 155 00 Praha 13	rok založení	1997
kontakt	Alena Thorovská - 777 185 125	počet pracovníků	3
zřizovatel	MČ Praha 13 + JAKA o.s.	počet streetworkerů	
informace		počet dobrovolníků	

Informace o zařízení:

Otevřený klub pro volnočasové aktivity: hry, sport, soutěže, výlety, olympiády, výtvarné činnosti, hudbu, tanec, diskotéky atd. Klub je přístupný pro děti od 6 do 15 let zdarma.

název	Nízkoprahové centrum klub Praha 13 Dětský svět	typ klubu	Otevřený
sídlo	Přecechtělova 2931, 155 00 Praha 13	rok založení	2004
kontakt	Viera Pulová - 604 121 971	počet pracovníků	
zřizovatel	o.s. Velká Ohrada	počet streetworkerů	
informace	Antonin.Pulo@seznam.cz	počet dobrovolníků	6

Praha 14

počet streetworkerů městské části - 0

název	KLUB JAHODA – nízkoprahový klub	typ klubu	Nízkoprahový
sídlo	Vybíralova 969, 198 00 Praha 14	rok založení	březen 2002
kontakt	Iva Lancingerová – 777 674 060 281 916 352	počet pracovníků	2
zřizovatel	o.s. JAHODA	počet streetworkerů	
informace	info@jahodaweb.cz www.jahodaweb.cz květen 05 – byl otevřen klub Džagoda Jan Dolínek – 775 674 060	počet dobrovolníků	přibližně 30
Informace o zařízení:			
<p>Klub JAHODA je otevřen pro děti, které většinou tráví svůj volný čas „mezi paneláky“ na sídlišti Černý Most. JAHODA jim v klubu nabízí prostřednictvím školených dobrovolníků možnost účastnit se bezplatně takových zájmových aktivit, které jsou jim často především z finančních důvodů nedostupné. Děti si mohou jen tak posedět, popovídat, zatancovat si, program se většinou přizpůsobuje požadavkům návštěvníků klubu.</p>			

název	Cikne Čhave (národnostní menšiny)	typ klubu	Otevřený
sídlo	Hloubětínská 55, 198 00 Praha 14	rok založení	Červenec 2004
kontakt	Juliana Vodrážková - 724 112 123	počet pracovníků	
zřizovatel	o.s. Cikne Čhave	počet streetworkerů	
informace	vodrazkova@karneval.cz	počet dobrovolníků	6
Informace o zařízení:			
<p>Klub je otevřený pro předškolní děti a žáky základních škol. Klubová činnost se týká zájmových kroužků (taneční, doučování, pěvecký, malířský, fotografický, turistický, sportovní). Klub je přístupný také rodičům, které děti doprovází.</p>			

název	Nízkoprahový klub PACIFIC	typ klubu	Otevřený
sídlo	Vlčkova 1067, 198 00 Praha 14	rok založení	2005
kontakt	Pavlna Sroková – 737 964 754, 281 912 081	počet pracovníků	2 (1,5 úvazku)
zřizovatel	nízkoprahový klub	počet streetworkerů	0

informace	motylek@motylek.org	počet dobrovolníků	27
Informace o zařízení:			
<p>Klub Pacific je otevřen každý všední den odpoledne a návštěvníci zde mohou jen tak pobýt v příjemném a neformálním prostředí, něco si přečíst, popovídat si, poslechnout si hudbu apod. Mohou se ale taky zapojit do řady činností, které pro ně vedoucí klubu a dobrovolníci připravují. Jde například o diskusní klub, výtvarnou nebo divadelní dílnu, bubnování na djembe, akce multikulturního sdružení, výlety mimo Prahu apod.</p>			

název	Dům dětí a mládeže – pobočka Černý Most – Klub Most	typ klubu	Otevřený
sídlo	Gen. Janouška 1060, 198 00 Praha 14	rok založení	2005
kontakt	Ondřej Vachtl - 286 889 428	počet pracovníků	1
zřizovatel	MHMP	počet streetworkerů	
informace		počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
<p>Klub nabízí různé volnočasové aktivity pro děti a mládež: stolní hokej, deskové hry, promítání filmu na domácím kinu DVD, příjemné posezení, návštěvy výstav, koncertů a spoustu jiné zábavy. Klub je otevřený zdarma pro děti a mládež od 10 do 26 let.</p>			

Praha 15

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 16

počet streetworkerů městské části - 1

název	Klub Radotín – sídlí v budově ZŠ Radotín	typ klubu	Nízkoprahový
sídlo	Loučanská 1112, 153 00 Praha 16	rok založení	28. 1. 2005
kontakt	Petr Syrový 234 128 316	počet pracovníků	3
zřizovatel	MČ Praha 16	počet streetworkerů	
informace	Hana Kondelíková – 234 128 310	počet dobrovolníků	
Informace o zařízení:			
<p>Klub je určen pro děti a mládež, nabízí široké spektrum volnočasových aktivit - stolní fotbal, kulečnick, elektronické šipky a řadu dalších her. Návštěvníci mají možnost zapojit se do programu připravovaného pracovníky klubu, jako jsou sportovní turnaje, diskotéky, výtvarné aktivity, přírodovědné hry nebo si mohou jen tak posedět a popovídat.</p>			

Klub je otevřený všem příchozím a veškeré aktivity jsou poskytovány zdarma.

Praha 17

počet streetworkerů městské části - 1 (sociální asistent)

název	Nízkoprahový klub	typ klubu	Otevřený
sídlo	Centrum sociálně zdravotních služeb, Bendova 1121/5, 163 00 Praha 17	rok založení	2002
kontakt	Ondřej Žák - 723 969 632	počet pracovníků	4
zřizovatel	MČ Praha 17	počet streetworkerů	0
informace		počet dobrovolníků	Praktikanti SŠ, VOŠ, VŠ
Informace o zařízení:			

Praha 18

počet streetworkerů městské části – 0

Praha 19

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 20

počet streetworkerů městské části - 0

Praha 21

název	Otevřený klub	typ klubu	Otevřený
sídlo	Klubovna NEPOSEDA Českobrodská 1, 190 12 Praha 9	rok založení	2004
kontakt	Melanie Zajacová, 605 861 109	počet pracovníků	1
zřizovatel	o.s. NEPOSEDA	počet streetworkerů	0
informace	Melanie Zajacová, 605 861 109 meli.neposeda@neposeda.org www.neposeda.org info@neposeda.org	počet dobrovolníků	6-praktikanti SŠ, VOŠ, VŠ
Informace o zařízení:			

Klub je určen dětem od 6 let a mladým lidem především z regionu správního obvodu Praha 21. Dobrovolníci si rámcově připravují náplň klubu, konečná verze programu je vždy upravena s ohledem na aktuální potřeby a požadavky účastníků klubu. Struktura programu pro tuto věkovou skupinu dětí odpovídá jejich věku a potřebám. Dbá se na aktivní zapojení účastníků a spoluvytváření programu dohromady s nimi, pravidelné střídání činností, nabídku rozmanitých aktivit (sport, myšlení, relaxace aj.) i možnost vlastní volby. Součástí klubů jsou navíc i tématické diskuse zaměřené na informovanost dětí. Pro upevnění vazeb mezi účastníky klubů a dobrovolníky se pořádají cca 1x za měsíc výlety či speciální akce. Připojit se mohou i zájemci, kteří na kluby pravidelně nechodí.

Praha 22

počet streetworkerů městské části – 0

PŘÍLOHA P I: TECHNICKÉ PODKLADY U DOTAZNÍKU V TERÉNU I NA SERVERU „VYPLNTO.CZ“

Dotazník pro respondenty v terénu měl 12 otázek a průměrná doba vyplňování: 00.04:39, doba trvání byla přibližně čtrnáct dní. Ze sto výtisků se mi jich vrátilo třicet tři. Respondenti byli z oblastních částí Prahy 11, 12, 13.

Dotazník zavěšený na serveru „vplnto.cz“ trval dvacet devět dnů, tj. 361 hodin a respondentů odpovědělo dvacet osm. Procentově návratnost dotazníku byla 9,7%. Doba vyplnění dotazníku zabrala celkem 7,03 minut. Dotazník na serveru „vplnto.cz“ byl již rozpracovanější. Při tvorbě pokrokovějšího dotazníku jsem využila zkušenosti z předešlých dotazníkových aktivit.

Respondenti se serveru „vplnto.cz“ byli (dle refereru) z:

nezjištěno (66.2%), facebook.com (9.6%), search.seznam.cz (6.1%), google.cz (6.1%), vplnto.cz (4.9%), vseborec.cz (1.2%)

Průvodní zpráva respondentům:

Vážení respondenti - uživatelé nízkoprahových služeb pro mládež,

obracím se na Vás se žádostí, o vyplnění mého dotazníku, jehož cílem je více poznat Vaše zájmy ve volném čase, jak uvažujete, co upřednostňujete při setkání se streetworkerem na ulici a zda jsou jeho, popřípadě v klubu nabízené zájmové aktivity pro Vás přínosně a pomáhají Vám překonat problémy, se kterými si nevíte rady.

Výsledky šetření budou sloužit pro zpracování diplomové práce.

Předem děkuji za Váš čas strávený při vyplňování dotazníku.

Reakce potenciálních respondentů:

Na dotazník byly i reakce na specifikaci respondentů. Respondenty nebyli úmyslně nespecifikováni se záměrem získat co nejvíce odpovědí ze široké veřejnosti. Jako příklad je uvedena připomínka s tématem specifikace od potenciálního respondenta Martina:

„Pro jakou skupinu mladých lidí je to určeno? Nelze to z toho poznat. Rád bych to vyplnil, vypadá to velice dobře, jenže tady není nikde specifikováno pro koho je to určeno. Odpovědi u otázek se zdají být hodně specifické než aby to mohl vyplnit každý.“

PŘÍLOHA P II: SCÉNÁŘ DOKUMENTÁRNÍHO POŘADU

Natáčení v nízkoprahovém zařízení s uživateli:

Zaměřit se na:

- důvody, proč mladí lidé chodí do klubu
- jaké mají členové klubu vzdělání
- o co se uživatelé klubů především zajímají (sport, turistika, tanec, kulturní akce, výtvarná činnost)
- jaký je názor klientů klubu na dění v naší společnosti (žijí mezi námi rádi nebo se cítí osamoceni a touží po něčem jiném, ovšem nevědí po čem)
- jaké mají klienti klubu představy o své budoucnosti (co by si představovali a co zavrhnou)
- jak si představují dokument, který by měl být o nich samotných, co by zdůraznili

Natáčení v nízkoprahovém zařízení s vedoucími klubu:

Zdůraznit rozdílnost metod dvou přístupů a jejich využitelnost v praxi v různých životních situacích.

- přístup procedurálního - pracovník klubu aplikuje na vyřčený problém uživatele předem připravené řešení = standardní, není potřebné specifické řešení
- přístup situační - řešení problému je „šité na míru“, tak aby odpovídalo individuální situaci uživatele.

Akcentovat myšlenku, že změna nežádoucího chování nemusí vést vždy přes omezující, dozorující a normativní přístup – názorné příběhy.

Osvětlení využívání terénních programů.

Ukázky alternativních nabídek pro volnočasové aktivity nebo rituály (každý pátek se nemusím opít a přesto život není nuda)

Upřesnění:

Rozhovory by měly mít charakteristiku spontánnosti – nenucenosti.

PŘÍLOHA P III: PODKLADY PRO ROZHOVOR V NADACI DROP IN S PHDR. IVANEM DOUDOU

Proč dochází k touze brát si opiáty?

Proč podlehnou někteří jedinci?... Na vysokých školách jsou běžně užívané povzbuzovací léky - je to určitá forma návykových látek. Jak řeší tento fakt dnešní společnost? Není to také začátek k útěku z reality?

Jak odstranit takové pokušení?

Je podlehnutí genetická záležitost? Mají větší dispozice jedinci, u kterých se v rodině vyskytla jakákoliv závislost?

Je to určitá lidská slabost?... Nikdo nechce být sám a ani terčem posměchu. Nejsou-li splněné základní hodnoty, nalézá člověk uspokojení a uvolnění v omamných látkách?

Jakou roli hraje rodina?

Jakou roli může hrát společnost v boji proti sociálně-patologickým jevům?

Jak podporuje Drop In nízkoprahové kluby (streetworkery) v prevenci sociálně-patologických jevů?

Je pozitivní, že existují streetworkeři, ale jak dalece vyléčí rizikovou mládež? Podáváním injekčních stříkaček snižuje riziko žloutenky, ale neodbourá důvod pokračovat...

Je kouření marihuany návykové?

Končí k překročení na tvrdé drogy?

Co mají dělat rodiče? Co klub? Co stát? Co škola?

Kam jít nejdřív při potížích?

Jak přinutit mladého člověka k léčení - jaké nástroje jsou nejúčinnější?

PŘÍLOHA P IV: SCÉNÁŘ SKUPINOVÉHO ROZHOVORU

Otázky pro uživatele nízkoprahových klubů:

I. Úvodní „zahřívací“ fáze - doba trvání 2 minuty

Uvítání účastníků, představení se a upozornění, že jejich účast je dobrovolná a že v případě nechuti odpovědět na některé otázky, nebude na ně kladen vynucovaný nátlak.

Jak by jste si představovali dokumentární pořad o Vás?

II. Názory na nízkoprahového klubu či na práci streetworkera, včetně popisu vlastní osoby - doba trvání 10 minut

Znáte poslání klubu? Proč si myslíte, že je pro Vás otevřený? (klub i streetworker)

Jaké jsou vaše oblíbené aktivity v nízkoprahovém zařízení či u streetworkera?

Jaké jsou vaše neoblíbené aktivity v nízkoprahovém zařízení či u streetworkera?

Jak tě změnilo navštěvování klubu po roce? (Jaký by měl být uživatel klubu po roce návštěv klubu?)

Co děláte neradi všeobecně?

Jaké vlastnosti se vám líbí a má je někdo ve vašem okolí?

S kým se dělíte o starosti?

S kým o radosti?

Proč si myslíte, že mladí lidé pijí alkohol? Proč kouří cigarety?

III. Testování vztahu účastníků k ostatním občanům - doba trvání 10 minut

Dáváte přednost jednomu příteli nebo více přátel?

Jak často se vidáte se svými přáteli?

Nabídli jste někomu kamarádství?

Pomáhali jste v poslední době někomu jako dobrovolník? Řešili jste s ním nějaký problém?

Když potkáte nevidomého nebo invalidu, pomůžete mu?

IV. Poznání názorů v oblasti partnerských vztahů - doba trvání 10 minut

Co je pro vás důležité rodina, přítel nebo partner?

Kdo by měl být dominantní ve vztahu?

Na koho se můžete spolehnout?

Co si myslíte, že je nejčastějším důvodem rozepří?

V. Závěrečná diskuze doba trvání 10 minut

Otázky pro vedoucí sociální pracovníky:

Co jsou nízkoprahové kluby a co streetworkéři?

Kolik mladých lidí se prostřednictvím jejich činností změnilo?

Jak měřitelné cíle jsou u uživatelů služeb?

Stane se, že potenciální uchazeč odmítne nabídku? Jak často? Opakujete pak znovu výzvu k nápravnému řešení? Kdy lámete hůl nad rizikovou mládeží?

Můžete charakterizovat uživatele vašich služeb?

Co byste dělal vy být na druhé straně - na straně uživatele?

Jak je propojený klub se streetworkery?

Mají streetworkéři a sociální pracovníci nízkoprahových zařízení pravidelný workshop?

PŘÍLOHA P V: SMLOUVA O NATÁČENÍ DOKUMENTUÁRNÍHO POŘADU V NÍZKOPRAHOVÉM ZAŘÍZENÍ

č. j. ..../2011

Poskytovatel sociální služby v nízkoprahovém zařízení:

.....

.....

a

Realizátoři dokumentárního pořadu:

Kameraman: BcA. Milan Mareš

Koordinátor: BcA. Dagmar Christovová

se dnešního dne podle občanského zákoníku dohodli na podmínkách k natočení dokumentárního pořadu v rámci magisterské diplomové práce s názvem: "ÚLOHA NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽEB PRO DĚTI A MLÁDEŽ VE SPOLEČNOSTI" .

1. ROZSAH A VYUŽITÍ NATOČENÉHO DOKUMENTÁRNÍHO POŘADU

Dokumentární pořad natáčen v kooperaci se studentem Milanem Marešem audio vizuální tvorby a studentkou sociálních služeb Dagmar Christovovou na Univerzitě T. Bati ve Zlíně bude použit pouze pro akademické potřeby s možností využití na přednáškách předmětu sociální služby.

Nesestříhaná a rovněž sestříhaná verze, včetně vázané diplomové práce bude předána zástupci občanského sdružení Proxima Sociale, o.s..

Dokumentární pořad bude doplněn rozhovorem s PhDr. Ivanem Doudou.

2. MÍSTO A ČAS NATÁČENÍ

Natáčení dokumentu bude probíhat v nízkoprahových zařízení popřípadě před nízkoprahovým zařízením dle vhodnosti prostředí.

Sjednané natáčení bude probíhat v čase předem ujednaném s kontaktní osobou nízkoprahového zařízení.

Sjednané období: od 15.12.2010 do 15. 4. 2011

3. UJEDNÁNÍ O DODRŽOVÁNÍ VNITŘNÍCH PRAVIDEL V PRŮBĚHU NATÁČENÍ

Zástupce sociální služby a realizátoři dokumentárního filmu souhlasí, že klienti, kteří budou ve filmu vystupovat, musí dát písemný souhlas k natáčení. Rozhodnutí klientů bude svobodné a nesouhlas klientů s poskytnutím rozhovoru bude akceptován v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

Dále souhlasí s tím, že tato smlouva a dokumentární pořad bude archivován a dále využívám k potřebám uvedených v bodě č.1.

4. UKONČENÍ SMLOUVY A VÝPOVĚDNÍ DŮVODY A LHŮTY

K ukončení smlouvy může dojít z rozhodnutí sociálního pracovníka v případě hrubého porušení dohodnutých podmínek v bodě č.3.

Při nedodržení ustanovení, povinností a zásad uvedených v této smlouvě bude ukončena spolupráce s natáčením.

5. DALŠÍ UJEDNÁNÍ

Smlouva je vyhotovena ve 2 provedeních a každá se smluvních stran obdrží 1 výtisk.

Smlouvu je možné měnit pouze v písemné formě a za souhlasu obou smluvních stran.

Smluvní strany si dohodu řádně přečetli, byla jim srozumitelná a svým podpisem stvrzují, že s obsahem smlouvy souhlasí. Smlouva byla podepsána na základě svobodné vůle obou smluvních stran.

Tato smlouva je platná v období uvedeném v bodě 2.

K smlouvě jsou přiřazené přílohy s navrhovaným scénářem dokumentárního pořadu a otázky pro jednotlivé účastníky dokumentárního pořadu.

V Praze dne.....

.....

Realizátoři dokumentárního pořadu

.....

Zástupce sociální služby

PŘÍLOHA VI: SMLOUVA O POSKYTNUTÍ SOUHLASU K NATÁČENÍ DOKUMENTU

č. j. ..../2011

Poskytovatel sociální služby v nízkoprahovém zařízení:

.....

.....

Uživatel/ka sociální služby pro děti a mládež:

1	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
2	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
3	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
4	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
5	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
6	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
7	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
8	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
9	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	
10	<i>Jméno- příjmení</i>		<i>Podpis/datum</i>	

a

Realizátoři dokumentárního pořadu:

Kameraman: BcA. Milan Mareš

Koordinátor: BcA. Dagmar Christovová

se dnešního dne v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů dohodli na poskytnutí souhlasu k natočení dokumentárního pořadu v rámci magisterské diplomové práce s názvem: "ÚLOHA NÍZKOPRAHOVÝCH SLUŽEB PRO DĚTI A MLÁDEŽ VE SPOLEČNOSTI" dle níže uvedených podmínek:

1. ROZSAH A VYUŽITÍ NATOČENÉHO DOKUMENTÁRNÍHO POŘADU

Dokumentární pořad natáčen v kooperaci se studentem Milanem Marešem audio vizuální tvorby a studentkou sociálních služeb Dagmar Christovovou na Univerzitě T. Bati ve Zlíně bude použit pouze pro akademické potřeby s možností využití na přednáškách předmětu sociální služby.

Nesestříhaná a rovněž sestříhaná verze bude předána zástupci občanského sdružení Proxima Sociale, o.s..

Dokumentární pořad bude doplněn rozhovorem s PhDr. Ivanem Doudou.

2. MÍSTO A ČAS NATÁČENÍ

Natáčení dokumentu bude probíhat v nízkoprahovém zařízení popřípadě před nízkoprahovým zařízením dle vhodnosti prostředí.

Sjednané natáčení bude probíhat v čase předem ujednaném s kontaktní osobou nízkoprahového zařízení.

Sjednané období: od 7. 3. 2011 do 15. 4. 2011

3. UJEDNÁNÍ O DODRŽOVÁNÍ VNITŘNÍCH PRAVIDEL V PRŮBĚHU NATÁČENÍ

Uživatel/ka souhlasí s natáčením a poskytnutím rozhovoru pro dokumentární pořad v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

Dále souhlasí s tím, že tato smlouva a dokumentární pořad bude archivován a dále využívám k potřebám uvedených v bodě č.1.

4. UKONČENÍ SMLOUVY A VÝPOVĚDNÍ DŮVODY A LHŮTY

Při nedodržení ustanovení, povinností a zásad uvedených v této smlouvě bude ukončena spolupráce s natáčením.

5. DALŠÍ UJEDNÁNÍ

Smlouva je vyhotovena ve 2 provedeních a každá se smluvních stran obdrží 1 výtisk.

Smlouvu je možné měnit pouze v písemné formě a za souhlasu obou smluvních stran.

Smluvní strany si dohodu řádně přečetli, byla jim srozumitelná a svým podpisem stvrzují, že s obsahem smlouvy souhlasí. Smlouva byla podepsána na základě svobodné vůle obou smluvních stran.

Tato smlouva je platná v období uvedeném v bodě 2.

V Praze dne.....

.....

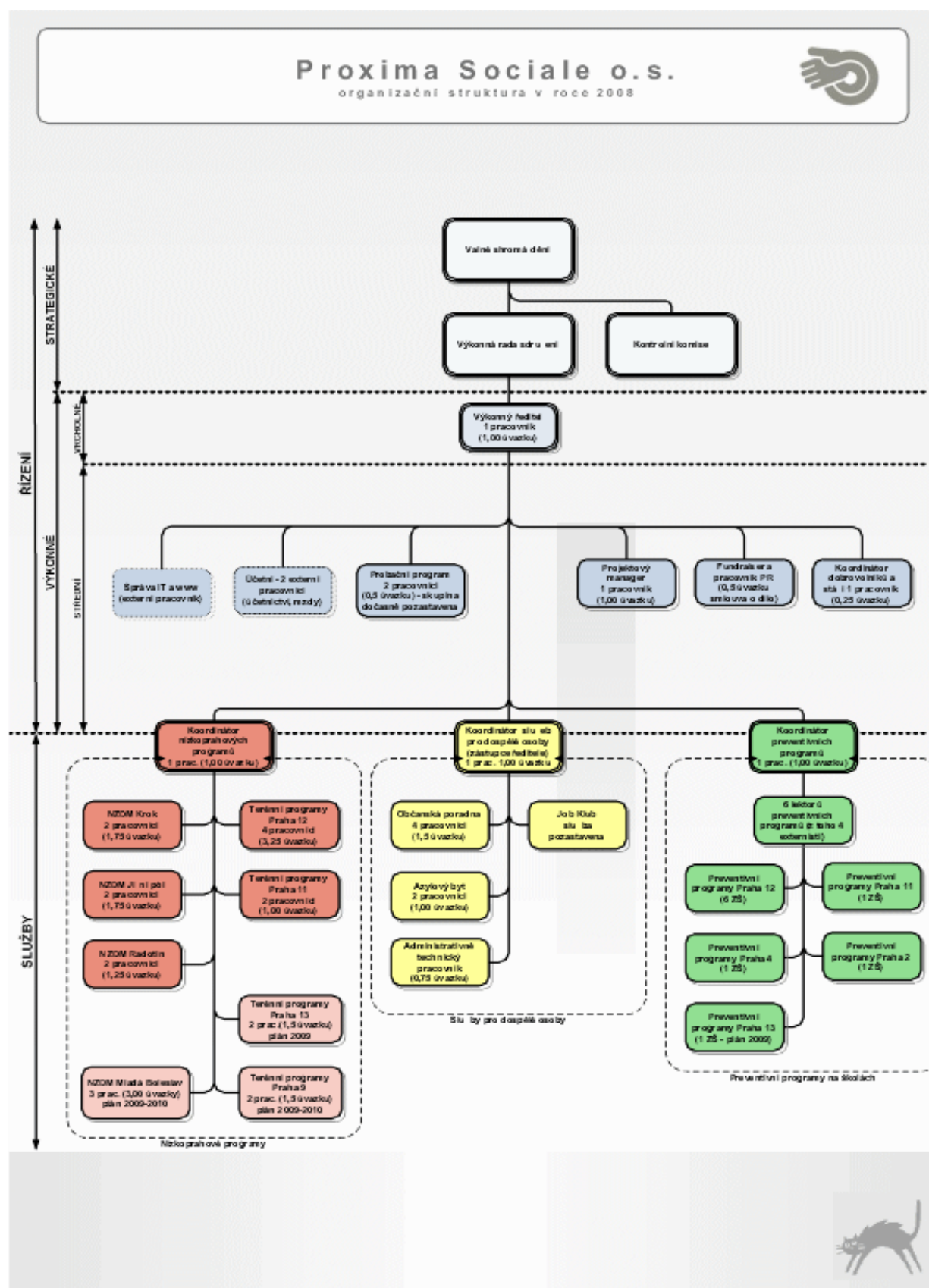
Realizátoři dokumentárního pořadu

.....

Poskytovatel sociální služby v zastoupení

PŘÍLOHA P VII: ORGANIZAČNÍ ČLENĚNÍ PROXIMA SOCIALE

(in <http://www.proximasociale.cz/o-proxime.php>, k dispozici organizační struktura)

PŘÍLOHA P VIII: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MEZINÁRODNÍ KŘESŤANSKÉHO SDRUŽENÍ MLADÝCH LIDÍ

- Young Men's Christian Association (dále YMCA)

je nejstarší, největší i nejrozšířenější mládežnická organizace na světě. Usiluje o harmonický rozvoj člověka, jeho ducha, duše a těla, jak symbolizuje červený rovnostranný trojúhelník, který má YMCA ve svém znaku. Je otevřena všem lidem bez rozdílu rasy, pohlaví, náboženského vyznání, sociálního postavení, fyzických i duševních schopností. YMCA pracuje ve 124 zemích světa a má asi 45 milionů členů. V České republice má 4.417 členů (stav k 30. 11. 2009). V České republice má centrální pracoviště v hlavním městě v Praze.

„Veřejný závazek: Nizkoprahové programy YMCA Praha o.s. usilují o podporu a rozvoj zdravých a bezpečných způsobů života a o zlepšení životní situace dětí a mládeže od 6 do 26 let v Praze, kteří jsou ohroženi rizikovým způsobem života nebo nepříznivou životní situací. Služby programů jsou poskytovány bezplatně, anonymně a v bezpečném prostředí...Posláním YMCA Praha je nabízet a podporovat sociální a volnočasové programy pro děti a mládež, při kterých je kladen důraz na rozvoj lidské osobnosti, prostředí podporující tvořivost, společenství a odpovědný přístup ke společnosti, pomoc slabým a znevýhodněným. YMCA je otevřená všem, bez rozdílu věku, pohlaví, náboženské, názorové a politické orientace. V posledních letech se YMCA Praha zaměřuje především na neorganizovanou mládež. Praktické naplňování křesťanských principů vidí YMCA Praha jako jeden ze způsobů, jak proměňovat anonymitu velkoměsta a přispívat k plnohodnotnému životu.“ (in <http://www.ymkarium.ymca.cz/uvodni.html>)

PŘÍLOHA P IX: FEJETON Z POŘÁDANÉ AKCE PRO DĚTI A MLÁDEŽ V PRAZE 13 „VOHRADSKÁ DIVOČINA“

Během studií sociálních služeb jsem se zúčastnila již druhým rokem uváděné hudební akce s doprovodným programem pod názvem „Vohradská divočina“ na Praze 13 organizované Proximou Sociale, o.s. v rámci „Terénního sociálního programu“. Občanského sdružení Proxima Sociale je již 15let významným poskytovatelem sociálních služeb v Praze 9, 11, 12, 13 a 16.

Toto sdružení využilo pro zveřejnění akce mediální komunikační kanál v měsíčníku pro Prahu 13 a informační letáčky distribuovalo do schránek občanů v okolí pořádané akce. Být přítomná aktivitám sociálních pracovníků v terénu byla pro mne ze studijního pohledu výzva.

Připravila jsem si videokameru, vybavila se blokem pro zapisování poznámek a s mužem vyrazila do dění „Vohradské divočiny“. Na avízovaném místě se dostavilo velké zklamání. Očekávala jsem velký poprask a nadšení. Na místo toho byla zde hrající kapela, která nijak zvlášť nezaujala mladé diváky. Nadšení neboli vzpružení přišlo až když mladý zpěvák předal mikrofon podupávajícímu hochovi. Mladík se příležitosti zhostil důstojně a svým rapováním rozdivočil některé slečny. Mírnou tlačenicí jsem zaznamenala u stolu s mini fotbálkem. Zato stanoviště s lávkou na předvádění kreativit pro skateboardisty zelo prázdnotou. Přesto se tu našel koutek, vlastně dva, kde bylo docela plno.

Největší zájem sklidil stánek s podáváním opečených klobás s nealko nápoji a zdarma. Jídlo českého človíčka nezklame v každém věku. Druhá žádaná atrakce byla trampolína. Zde se mohli předvést před svými vrstevníky borci s otočkami a s výskoky všelijakého ražení a získat obdiv mladých dam.

V průběhu programu mladí lidé odcházeli a jiní zlákáni hlasitou hudbou přicházeli. Posedávali na obrubnicích a klábosili. Mezi mládeží chodil hoch ve věku návštěvníků a sbíral nedopalky v prostoru pořádané akce. Bylo mi ho líto, byl tu sám a působil jako zjevení slušnosti a poctivosti. Kdo ví, proč dostal takovou funkci.

Streetworkery jsme mohli vidět volně se pohybující po prostoru a připravené poradit.

Tehdy jsem přemýšlela, co celému programu schází. Proč nedokáže více zaujmout? Později jsem pochopila. Program se přizpůsobil stylu mládeže. Byl nevťiravý. Byl tady s aktivitami volně dostupnými a čekajícími na svobodné rozhodnutí mladých. Snad mají organizátoři takovýto akcí zkušenost, že více by odradilo.

Nebo jen scházely finance? Stačil by zajisté pouze dobrý moderátor. Zajímavé provázání nabízených aktivit poslaných hlasem do uší návštěvníků by dle mého názoru celou záležitost podpořilo.

Po dvouhodinovém pozorování jsme se s mužem pomalu ubírali k domovu. Při cestě zpět nás zaujaly další posedávající skupinky, které již byly za branami sociální služby a tudíž se posilovaly alkoholem. Hlasitá hudba jim byla netradiční kulisou. Tento pohled mi vnutil otázku: „Byl druhý ročník Vohradské divočiny správně koučovaný?“